

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

5. lipnja 2023.*

Sadržaj

Pravni okvir	5
Pravo Unije	5
Ugovor o Europskoj uniji	5
Povelja	6
OUZP	7
Poljsko pravo	10
Ustav	10
Izmijenjeni zakon o Vrhovnom sudu	11
Izmijenjeni zakon o redovnim sudovima	14
Izmijenjeni zakon o upravnim sudovima	16
Prijelazne odredbe navedene u Zakonu o izmjeni	16
Predsudski postupak	17
Postupak pred Sudom	18
O tužbi	18
Nadležnost Suda, vladavina prava i neovisnost pravosuđa te nadređenost prava Unije	19
Pitanje bespredmetnosti spora	23
Četvrti prigovor	23
Argumentacija stranaka	23

* Jezik postupka: poljski

Ocjena Suda	24
Treći prigovor	26
Argumentacija stranaka	26
Ocjena Suda	30
– Uvodna razmatranja	30
– Prvi dio trećeg prigovora	31
– Drugi dio trećeg prigovora	37
Prvi prigovor	38
Argumentacija stranaka	38
Ocjena Suda	41
– Dopuštenost	41
– Meritum	42
Drugi prigovor	48
Argumentacija stranaka	48
Ocjena Suda	52
– Dopuštenost	52
– Meritum	53
Peti prigovor	58
Argumentacija stranaka	58
Ocjena Suda	60
– Uvodna razmatranja	60
– Primjenjivost OUZP-a	61
– Primjenjivost članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje	63
– Navodna povreda odredbi članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3., članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i članka 7. te članka 8. stavka 1. Povelje	64
Troškovi	73

„Povreda obveze države članice – Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UFEU-a – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Vladavina prava – Djelotvorna sudska zaštita u područjima obuhvaćenima pravom Unije – Neovisnost sudaca – Članak 267. UFEU-a – Mogućnost upućivanja prethodnog pitanja Sudu – Nadređenost prava Unije – Ovlasti u području ukidanja kaznenog imuniteta sudaca te u području radnog prava, socijalne sigurnosti i umirovljenja sudaca Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud, Poljska) koje su dodijeljene Disciplinskom vijeću tog suda – Zabrana da nacionalni sudovi osporavaju zakonitost sudova i ustavnih tijela ili da utvrđuju ili ocjenjuju zakonitost imenovanja sudaca ili njihovih sudskih ovlasti – Sučeva provjera poštovanja određenih zahtjeva koji se odnose na postojanje zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda, utvrđena kao ‚stegovna povreda‘ – Isključiva nadležnost za ispitivanje pitanja povezanih s nepostojanjem neovisnosti suda ili suca koja je dodijeljena Vijeću za izvanredni nadzor i javne poslove Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) – Članci 7. i 8. Povelje o temeljnim pravima – Prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka – Uredba (EU) 2016/679 – Članak 6. stavak 1. prvi podstavak točke (c) i (e) te članak 6. stavak 3. drugi podstavak – Članak 9. stavak 1. – Osjetljivi podaci – Nacionalni propisi kojima se sucima nalaže da podnesu izjavu o članstvu u udruženjima, zakladama ili političkim strankama, kao i funkcijama koje u njima obavljaju, i kojima se predviđa objava na internetu podataka iz tih izjava”

U predmetu C-204/21,

povodom tužbe zbog povrede obveze na temelju članka 258. UFEU-a, podnesene 1. travnja 2021.,

Europska komisija, koju zastupaju K. Herrmann i P. J. O. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

tužitelj,

koju podupire:

Kraljevina Belgija, koju zastupaju M. Jacobs, C. Pochet i L. Van den Broeck, u svojstvu agenata,

Kraljevina Danska, koju su zastupale V. Pasternak Jørgensen, M. Søndahl Wolff i L. Teilgård, a zatim J. F. Kronborg, V. Pasternak Jørgensen i M. Søndahl Wolff, u svojstvu agenata,

Kraljevina Nizozemska, koju zastupaju M. K. Bulterman, J. Langer, M. A. M. de Ree i C. S. Schillemans, u svojstvu agenata,

Republika Finska, koju zastupa H. Leppo, u svojstvu agenta,

Kraljevina Švedska, koju zastupaju H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev i O. Simonsson, u svojstvu agenata,

intervenijenti,

protiv

Republike Poljske, koju zastupaju B. Majczyna, J. Sawicka, K. Straś i S. Żyrek, u svojstvu agenata,

tuženika,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, L. Bay Larsen, potpredsjednik, A. Arabadjiev, A. Prechal (izvjestiteljica), E. Regan i L. S. Rossi, predsjednici vijeća, M. Ilešič, N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, I. Ziemele, J. Passer, Z. Csehi i O. Spineanu-Matei, suci,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: M. Siekierzyńska, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 28. lipnja 2022.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. prosinca 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom tužbom Europska komisija od Suda zahtijeva da utvrdi da je:
  - time što je donijela i zadržala na snazi članak 42.a stavke 1. i 2. i članak 55. stavak 4. ustave – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon o ustrojstvu redovnih sudova) od 27. srpnja 2001. (Dz. U. br. 98, poz. 1070.), kako je izmijenjena ustawom o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih zakona) od 20. prosinca 2019. (Dz. U. iz 2020., poz. 190.; u daljnjem tekstu: Zakon o izmjeni zakona) (tako izmijenjeni zakon nazvan je: Izimljeni zakon o redovnim sudovima), članak 26. stavak 3. i članak 29. stavke 2. i 3. ustave o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 5.), kako je izmijenjena Zakonom o izmjeni zakona (u daljnjem tekstu: Izimljeni zakon o Vrhovnom sudu), članak 5. stavke 1.a i 1.b ustave – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Zakon o ustrojstvu upravnih sudova) od 25. srpnja 2002. (Dz. U. br. 153., poz. 1269.), kako je izmijenjena Zakonom o izmjeni zakona (u daljnjem tekstu: Izimljeni zakon o upravnim sudovima), kao i članak 8. Zakona o izmjeni zakona, kojima se svakom nacionalnom sudu zabranjuje da provjeri poštovanje zahtjeva Europske unije koji se odnose na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), s obzirom na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP), kao i na temelju članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije;
  - time što je donijela i zadržala na snazi članak 26. stavke 2. i 4. do 6. te članak 82. stavke 2. do 5. Izimljenog zakona o Vrhovnom sudu, kao i članak 10. Zakona o izmjeni zakona, kojima se utvrđuje isključiva nadležnost Izbe Kontroli Nadzwycajnej i Spraw Publicznych (Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove) Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud, Poljska) (u daljnjem tekstu: Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove) za ispitivanje prigovora i pravnih pitanja povezanih s nepostojanjem neovisnosti suda ili suca, Republika Poljska povrijedila obveze koje

ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na temelju članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije;

- time što je donijela i zadržala na snazi članak 107. stavak 1. točke 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima i članak 72. stavak 1. točke 1. do 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, koji omogućuju da se ispitivanje poštovanja zahtjeva Unije koji se odnose na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud kvalificira kao „stegovna povreda”, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na temelju članka 267. UFEU-a;
- time što je Izbi Dyscyplinarnej (Disciplinsko vijeće) Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) (u daljnjem tekstu: Disciplinsko vijeće), čija neovisnost i nepristranost nisu zajamčene, dodijelila nadležnost da odlučuje o predmetima koji izravno utječu na status i obavljanje dužnosti suca ili pomoćnika suca, kao što su, s jedne strane, zahtjevi za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca ili za njihovo uhićenje, kao i, s druge strane, predmeti u području radnog prava i socijalnog osiguranja u pogledu sudaca Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i predmeti koji se odnose na umirovljenje tih sudaca, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a;
- time što je donijela i zadržala na snazi članak 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članak 45. stavak 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članak 8. stavak 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, Republika Poljska povrijedila pravo na poštovanje privatnog života i pravo na zaštitu osobnih podataka, koja su zajamčena člankom 7. i člankom 8. stavkom 1. Povelje kao i člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (c) i (e), člankom 6. stavkom 3. i člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119, str. 1. te ispravci SL 2018., L 127, str. 2. i SL 2021., L 74, str. 35.) (u daljnjem tekstu: OUZP).

Pravni okvir

Pravo Unije

Ugovor o Europskoj uniji

2 Članak 2. UEU-a glasi:

„Unija se temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.”

3 U članku 4. UEU-a navodi se:

„1. U skladu s člankom 5., države članice zadržavaju nadležnosti koje Ugovorima nisu dodijeljene Uniji.

2. Unija poštuje jednakost država članica pred Ugovorima, kao i njihove nacionalne identitete, koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama, uključujući regionalnu i lokalnu samoupravu. Ona poštuje njihove temeljne državne funkcije, uključujući osiguranje teritorijalne cjelovitosti države, očuvanje javnog poretka i zaštitu nacionalne sigurnosti. Nacionalna sigurnost posebice ostaje isključiva odgovornost svake države članice.

3. Na temelju načela lojalne suradnje i uz puno uzajamno poštovanje, Unija i države članice međusobno si pomažu pri obavljanju zadaća koje proizlaze iz Ugovorâ.

Države članice poduzimaju sve odgovarajuće mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz Ugovora ili akata institucija Unije.

Države članice olakšavaju ostvarivanje zadaća Unije i suzdržavaju se od svake mjere koja bi mogla ugroziti postizanje ciljeva Unije.”

4 Člankom 5. stavcima 1. i 2. UEU-a predviđa se:

„1. Granice nadležnosti Unije uređene su načelom dodjeljivanja. Izvršavanje nadležnosti Unije uređeno je načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

2. Na temelju načela dodjeljivanja, Unija djeluje samo u granicama nadležnosti koje su joj države članice dodijelile Ugovorima kako bi postigla njima određene ciljeve. Nadležnosti koje Ugovorima nisu dodijeljene Uniji, zadržavaju države članice.”

5 Člankom 19. stavkom 1. UEU-a određuje se:

„Sud Europske unije obuhvaća Sud, Opći sud i specijalizirane sudove. On osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ.

Države članice osiguravaju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.”

Povelja

6 U članku 7. Povelje navodi se:

„Svatko ima pravo na poštovanje svojeg privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja.”

7 U skladu s člankom 8. Povelje:

„1. Svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose.

2. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. [...]

[...]”

- 8 Člankom 47. Povelje, naslovljenim „Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje”, određuje se:

„Svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima ovim člankom.

Svatko ima pravo da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. [...]

[...]”

- 9 Člankom 52. stavkom 1. Povelje predviđa se:

„Svako ograničenje pri ostvarivanju prava i sloboda priznatih ovom Poveljom mora biti predviđeno zakonom i mora poštovati bit tih prava i sloboda. Podložno načelu proporcionalnosti, ograničenja su moguća samo ako su potrebna i ako zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba.”

OUZP

- 10 U uvodnim izjavama 4., 10., 16., 20., 39. i 51. OUZP-a navodi se:

„(4) Obrada osobnih podataka trebala bi biti osmišljena tako da bude u službi čovječanstva. Pravo na zaštitu osobnih podataka nije apsolutno pravo; mora ga se razmatrati u vezi s njegovom funkcijom u društvu te ga treba ujednačiti s drugim temeljnim pravima u skladu s načelom proporcionalnosti. Ovom se Uredbom poštuju sva temeljna prava i uvažavaju slobode i načela priznata Poveljom koja su sadržana u Ugovorima, osobito poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja, zaštita osobnih podataka, sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi, sloboda izražavanja i informiranja, sloboda poduzetništva, pravo na učinkoviti pravni lijek i pošteno suđenje te pravo na kulturnu, vjersku i jezičnu raznolikost.

[...]

(10) Kako bi se osigurala postojana i visoka razina zaštite pojedinaca te uklonile prepreke protoku osobnih podataka unutar Unije, razina zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom takvih podataka trebala bi biti jednaka u svim državama članicama. U čitavoj Uniji trebalo bi osigurati postojanu i homogenu primjenu pravila za zaštitu temeljnih prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka. U pogledu obrade osobnih podataka za usklađivanje s pravnom obvezom, za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri obavljanju službene ovlasti dodijeljene voditelju obrade državama članicama trebalo bi dopustiti da zadrže ili uvedu nacionalne odredbe kako bi se dodatno odredila primjena pravila iz ove Uredbe. [...] Ovom Uredbom također se državama članicama pruža prostor za djelovanje kako bi bolje odredile njezina pravila uključujući obradu posebnih kategorija osobnih podataka (‘osjetljivi podaci’). U tom smislu ovom se Uredbom ne isključuje pravo države članice kojim se utvrđuju okolnosti posebnih situacija obrade, što uključuje preciznije određivanje uvjeta pod kojima je obrada osobnih podataka zakonita.

[...]

(16) Ova se Uredba ne primjenjuje na pitanja zaštite temeljnih prava i sloboda ili slobodnog protoka osobnih podataka u vezi s djelatnostima koje ne ulaze u područje primjene prava Unije, kao što su djelatnosti u vezi s nacionalnom sigurnošću. Ova se Uredba ne primjenjuje na obradu osobnih podataka od strane država članica pri obavljanju djelatnosti povezanih sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom Unije.

[...]

(20) Iako se ova Uredba primjenjuje, među ostalim, na aktivnosti sudova i drugih pravosudnih tijela, u pravu Unije ili pravu države članice moglo bi se odrediti radnje i postupke obrade u vezi s obradom osobnih podataka koju obavljaju sudovi i druga pravosudna tijela. Nadležnost nadzornih tijela ne bi smjela obuhvaćati obradu osobnih podataka kada sudovi djeluju u sudbenom svojstvu kako bi se zaštitila neovisnost pravosuđa u obavljanju njegovih sudskih zadaća, među ostalim u donošenju odluka. Trebalo bi biti moguće povjeriti nadzor takvih radnji obrade podataka posebnim tijelima u okviru pravosudnog sustava države članice, koja bi posebno trebala osigurati sukladnost s pravilima ove Uredbe, promicati svijest djelatnika u pravosuđu s o njihovim obvezama na temelju ove Uredbe i rješavati pritužbe u vezi s takvom obradom osobnih podataka.

[...]

(39) [...] određena svrha u koju se osobni podaci obrađuju trebala bi biti izriječno navedena i opravdana te određena u vrijeme prikupljanja osobnih podataka. Osobni podaci trebali bi biti primjereni, bitni i ograničeni na ono što je nužno za svrhe u koje se podaci obrađuju. [...] Osobni podaci trebali bi se obrađivati samo ako se svrha obrade opravdano ne bi mogla postići drugim sredstvima. [...]

[...]

(51) Osobni podaci koji su po svojoj naravi posebno osjetljive prirode u pogledu temeljnih prava i sloboda zaslužuju posebnu zaštitu jer bi u okviru njihove obrade moglo doći do značajnih rizika za temeljna prava i slobode. [...] Takvi osobni podaci ne bi se smjeli obrađivati osim ako je obrada dopuštena u posebnim slučajevima navedenima u ovoj Uredbi, uzimajući u obzir da pravom država članica mogu biti propisane posebne odredbe o zaštiti podataka kako bi se prilagodila primjena pravila iz ove Uredbe radi poštovanja pravne obveze ili za obavljanje zadaće koja se obavlja u javnom interesu ili pri izvršavanju službene ovlasti koju ima voditelj obrade. Osim posebnih zahtjeva za takvu obradu, trebala bi se primjenjivati opća načela i druga pravila iz ove Uredbe, posebno u pogledu uvjeta za zakonitu obradu. Odstupanja od opće zabrane obrade takvih posebnih kategorija osobnih podataka trebala bi biti izričito predviđena, među ostalim ako je ispitanik dao svoju izričitu privolu ili u vezi s posebnim potrebama, pogotovo ako se obrada provodi u sklopu legitimnih aktivnosti određenih udruženja ili zaklada čiji je cilj dopustiti ostvarivanje temeljnih sloboda.”

11 Člankom 1. OUZP-a, naslovljenim „Predmet i ciljevi”, u njegovu se stavku 2. određuje:

„Ovom se Uredbom štite temeljna prava i slobode pojedinaca, a posebno njihovo pravo na zaštitu osobnih podataka.”

12 U članku 2. OUZP-a, naslovljenom „Glavno područje primjene”, navodi se:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na obradu osobnih podataka koja se u cijelosti [ili djelomično] obavlja automatizirano te na neautomatiziranu obradu osobnih podataka koji čine dio sustava pohrane ili su namijenjeni biti dio sustava pohrane.

2. Ova se Uredba ne odnosi na obradu osobnih podataka:

(a) tijekom djelatnosti koja nije obuhvaćena opsegom prava Unije;

(b) koju obavljaju države članice kada obavljaju aktivnosti koje su obuhvaćene područjem primjene glave V. poglavlja 2. UEU-a;

[...]”

13 Članak 4. OUZP-a, naslovljen „Definicije”, glasi kako slijedi:

„Za potrebe ove Uredbe:

1. ‚osobni podaci’ znači svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi (‚ispitanik’); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca;

2. ‚obrada’ znači svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim bilo neautomatiziranim sredstvima kao što su prikupljanje, bilježenje, organizacija, strukturiranje, pohrana, prilagodba ili izmjena, pronalaženje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničavanje, brisanje ili uništavanje;

[...]

7. ‚voditelj obrade’ znači fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje samo ili zajedno s drugima određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka; kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni pravom Unije ili pravom države članice, voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje mogu se predvidjeti pravom Unije ili pravom države članice;

[...]”

14 Člankom 6. OUZP-a, naslovljenim „Zakonitost obrade”, u njegovim stavcima 1. i 3. predviđa se:

„1. Obrada je zakonita samo ako i u onoj mjeri u kojoj je ispunjeno najmanje jedno od sljedećega:

[...]

(c) obrada je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade;

[...]

(e) obrada je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade;

[...]

3. Pravna osnova za obradu iz stavka 1. točaka (c) i (e) utvrđuje se u:

(a) pravu Unije; ili

(b) pravu države članice kojem voditelj obrade podliježe.

Svrha obrade određuje se tom pravnom osnovom ili, u pogledu obrade iz stavka 1. točke (e), mora biti nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili izvršavanje službene ovlasti voditelja obrade. [...] Pravom Unije ili pravom države članice mora se ostvariti cilj od javnog interesa te ono mora biti razmjerno zakonitom cilju koji se želi postići.”

15 Člankom 9. OUZP-a, naslovljenim „Obrada posebnih kategorija osobnih podataka”, u njegovim stavcima 1. i 2. određuje se:

„1. Zabranjuje se obrada osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatu te obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije pojedinca, podataka koji se odnose na zdravlje ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji pojedinca.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se ako je ispunjeno jedno od sljedećeg:

[...]

(g) obrada je nužna za potrebe značajnog javnog interesa na temelju prava Unije ili prava države članice koje je razmjerno željenom cilju te kojim se poštuje bit prava na zaštitu podataka i osiguravaju prikladne i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika;

[...]”

Poljsko pravo

Ustav

16 Člankom 45. stavkom 1. Konstitucije Rzeczypospolitej Polskiej (Ustav Republike Poljske, u daljnjem tekstu: Ustav) predviđa se:

„Svatko ima pravo da nadležan, neovisan i nepristran sud pravično i javno, bez neopravdanog odgađanja, ispita njegov slučaj.”

17 Na temelju članka 179. Ustava predsjednik Republike imenuje suce na prijedlog Krajowe Rade Sądownictwe (Državno sudbeno vijeće, Poljska) (u daljnjem tekstu: KRS) na neodređeno vrijeme.

18 U skladu s člankom 186. stavkom 1. Ustava:

„[KRS] štiti neovisnost sudova i sudaca.”

19 Člankom 187. Ustava određuje se:

„1. [KRS] sačinjavaju:

1. prvi predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], ministar pravosuđa, predsjednik [Naczelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud, Poljska)] i osoba koju imenuje predsjednik Republike,
2. petnaest članova koji se biraju iz redova sudaca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, upravnih sudova i vojnih sudova,
3. četiri člana koje bira [Sejm (Donji dom Parlamenta, Poljska)] iz redova zastupnika i dva člana koja bira Senat iz redova senatora.

[...]

3. Mandat izabranih članova [KRS-a] traje četiri godine.

4. Ustrojstvo, djelokrug, način rada [KRS-a], kao i način odabira njegovih članova uređuju se zakonom.”

Izmijenjeni zakon o Vrhovnom sudu

20 Zakonom o Vrhovnom sudu su unutar Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) uspostavljena dva nova vijeća, odnosno, s jedne strane, Disciplinsko vijeće i, s druge strane, Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove.

21 Zakonom o izmjeni, koji je stupio na snagu 14. veljače 2020., izmijenjen je Zakon o Vrhovnom sudu, među ostalim, unošenjem novih stavaka 2. do 6. u članak 26. potonjeg zakona, nove točke 1.a u članak 27. stavak 1. navedenog zakona, novog stavka 3. u članak 45. i novih stavaka 2. do 5. u članak 82. istog zakona, kao i izmjenom njegova članka 29. i članka 72. stavka 1.

22 U skladu s člankom 26. stavcima 2. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu:

„2. Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove nadležno je za odlučivanje o zahtjevima ili izjavama koji se odnose na izuzeće suca ili određivanje suda pred kojim treba voditi postupak, uključujući prigovore koji se temelje na nepostojanju neovisnosti suda ili suca. Sud pred kojim se vodi postupak odmah šalje zahtjev predsjedniku Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove kako bi se u tom predmetu postupalo u skladu s pravilima utvrđenima različitim odredbama. Podnošenjem zahtjeva predsjedniku Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove ne prekida se postupak koji je u tijeku.

3. Zahtjev iz stavka 2. ne ispituje se ako se odnosi na utvrđivanje i ocjenu zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti.

4. Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove nadležno je za odlučivanje o tužbama za utvrđenje nezakonitosti pravomoćnih presuda ili odluka [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, vojnih sudova i upravnih sudova, uključujući [Naczelny Sąd Administracyjny (Visoki upravni sud)], ako nezakonitost čini dovođenje u pitanje statusa osobe imenovane na mjesto suca koji je odlučivao u predmetu.

5. Odredbe koje se odnose na utvrđivanje nezakonitosti konačne presude primjenjuju se *mutatis mutandis* na postupak u predmetima iz stavka 4., a odredbe koje se odnose na ponovno pokretanje sudskog postupka okončanog pravomoćnom presudom primjenjuju se na kaznene predmete. Nije potrebno *prima facie* utvrditi vjerojatnost ili nastanak štete uzrokovane donošenjem presude koja je predmet tužbe.

6. Tužba za utvrđenje nezakonitosti pravomoćne presude iz članka 4. može se podnijeti pred Vijećem za izvanredni nadzor i javne poslove bez postupka pred sudom koji je donio pobijanu presudu, čak i ako stranka nije iscrpila sve pravne lijekove koji su joj dostupni, uključujući izvanredni postupak pred [Sądom Najwyższym (Vrhovni sud)].”

23 Člankom 27. stavkom 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu predviđa se:

„Sljedeći predmeti u nadležnosti su Disciplinskog vijeća:

1. stegovni postupci:

- (a) koji se odnose na suce [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)],
- (b) koje [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] provodi u vezi sa stegovnim postupcima predviđenima u sljedećim zakonima:

[...]

– Zakon [o redovnim sudovima] [...],

[...]

1.a predmeti koji se odnose na odobravanje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca, pomoćnika sudaca, državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, ili njihova zadržavanja u pritvoru;

2. postupci u području radnog prava i socijalnog osiguranja koji se odnose na suce [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)];

3. postupci koji se odnose na umirovljenje suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)].”

24 U članku 29. stavcima 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu navodi se:

„2. U okviru djelatnosti [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] ili njegovih tijela, nije dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela i tijela za nadzor i zaštitu prava.

3. [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] ili neko drugo tijelo vlasti ne može utvrđivati niti ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja.”

25 Člankom 45. stavkom 3. tog zakona predviđa se:

„Izjavu iz članka 88.a [Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima] suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] podnose prvom predsjedniku [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], a prvi predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] podnosi je [KRS-u]”.

26 Članak 72. stavak 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu glasi kako slijedi:

„Protiv suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] moguće je pokrenuti stegovni postupak zbog profesionalnih propusta (stegovnih povreda), uključujući u slučajevima:

1. očite i teške povrede zakona;
2. radnji ili propusta koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela;
3. radnji kojima se dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske.”

27 U skladu s člankom 73. stavkom 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, Disciplinsko vijeće jest stegovni sud prvog i drugog stupnja za suce Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud).

28 Člankom 82. tog zakona predviđa se:

„1. Ako prilikom ispitivanja žalbe u kasacijskom postupku ili drugog pravnog lijeka [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] ima ozbiljne dvojbe u pogledu tumačenja pravnih odredbi na kojima se temelji donesena odluka, on može prekinuti postupak i postaviti pravno pitanje vijeću koje čini sedam njegovih sudaca.

2. Kada ispituje predmet u kojem se postavlja pravno pitanje vezano uz neovisnost suca ili suda, [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] prekida postupak i upućuje to pitanje sudskom vijeću koje čine svi članovi Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove.

3. Ako prilikom ispitivanja zahtjeva navedenog u članku 26. stavku 2. [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] ima ozbiljne dvojbe u pogledu tumačenja pravnih odredbi na kojima treba temeljiti odluku, on može prekinuti postupak i uputiti pravno pitanje sudskom vijeću koje čine svi članovi Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove.

4. Kada donosi odluku navedenu u stavku 2. ili 3., Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove ne obvezuje odluka drugog sudskog vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], čak i ako je ta odluka postala pravno načelo.

5. Odluka koju donesu svi članovi Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove na temelju stavka 2. ili 3. obvezujuća je za sva vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)]. Svako odstupanje od odluke koja je postala pravno načelo zahtijeva ponovno odlučivanje donošenjem odluke punog sastava [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], s obzirom na to da donošenje te odluke zahtijeva prisutnost najmanje dvije trećine sudaca svakog vijeća. Članak 88. ne primjenjuje se.”

Izmijenjeni zakon o redovnim sudovima

29 Zakonom o izmjeni izmijenjen je Zakon o redovnim sudovima, osobito unošenjem novih članaka 42.a i 88.a u potonji zakon, kao i dodavanjem novog stavka 4. u članak 55. navedenog zakona, novih točaka 2. i 3. u članak 107. istog zakona i novog stavka 2.a u njegov članak 110.

30 Članak 42.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima glasi kako slijedi:

„1. U okviru djelatnosti sudova ili tijela sudova, nije dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela i tijela za nadzor i zaštitu prava.

2. Redovni sud ili neko drugo tijelo vlasti ne može utvrđivati niti ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja.”

31 Člankom 55. tog zakona predviđa se:

„1. Sudac redovnog suda osoba je koju na to mjesto imenuje predsjednik Republike i koja je pred njim položila prisegu.

2. Suci redovnih sudova imenuju se na mjesto:

1. suca [sąda rejonowog (općinski sud)];

2. suca [sąda okręgowog (okružni sud)];

3. suca [sąda apelacyjnog (žalbeni sud)];

3. Predsjednik Republike prilikom imenovanja osobe na mjesto suca određuje njezino mjesto rada (sjedište). Do promjene sjedišta može doći bez promjene mjesta rada u slučajevima i u skladu s pravilima predviđenima u članku 75.

4. Suci mogu odlučivati o svim predmetima na njihovu mjestu rada, kao i na drugim sudovima u slučajevima utvrđenima zakonom (nadležnost suca). Odredbama koje se odnose na dodjelu predmeta kao i na određivanje i izmjenu sudskih vijeća ne ograničava se nadležnost suca i na njih se ne može pozvati kako bi se utvrdilo da se sastav suda protivi zakonu, da je sud u neodgovarajućem sastavu ili da osoba koja je njegov član nije ovlaštena ili nadležna za odlučivanje.”

32 Člankom 80. navedenog zakona određuje se:

„1. Suca se ne može pritvoriti ni kazneno progoniti bez odobrenja nadležnog stegovnog suda. To se ne odnosi na pritvaranje u slučaju kaznenog djela suca *in flagranti* ako je to pritvaranje nužno za dobro odvijanje postupka. Sve do donošenja odluke kojom se odobrava kazneni postupak protiv suca, mogu se poduzimati samo hitne mjere.

[...]

2.c Stegovni sud donosi odluku kojom se odobrava kazneni postupak protiv suca ako se na temelju dovoljno legitimnih razloga može vjerovati da je počinio povredu. U odluci se navode odluka o odobravanju kaznenog postupka protiv suca i obrazloženje te odluke.

2.d Stegovni sud ispituje zahtjev za odobrenje kaznenog postupka protiv suca u roku od 14 dana od njegova zaprimanja.

[...]"

33 U skladu s člankom 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima:

„1. Sudac podnosi pisanu izjavu u kojoj navodi:

1. članstvo u udruzi, uključujući naziv i sjedište udruge, funkciju koju obavlja i razdoblje članstva;
2. funkciju koju obavlja u tijelu neprofitne zaklade, uključujući naziv i sjedište zaklade i razdoblje u kojem je obavljao funkciju;
3. članstvo u političkoj stranci prije imenovanja na mjesto suca te članstvo u političkoj stranci za vrijeme mandata prije 29. prosinca 1989., uključujući naziv te stranke, funkcije koje je obavljao i razdoblje članstva.

2. Izjave iz stavka 1. suci podnose predsjedniku nadležnog [sąda apelacyjnog (žalbeni sud)], a predsjednici [sąda apelacyjnog (žalbeni sud)] podnose ih ministru pravosuđa.

3. Izjave iz stavka 1. podnose se u roku od 30 dana od dana na koji suci stupaju na dužnost i u roku od 30 dana od dana nastanka ili prestanka okolnosti iz stavka 1.

4. Informacije navedene u izjavama iz stavka 1. javne su te se objavljuju u [*Biuletynu Informacji Publicznej* (Bilten javnih informacija)] navedenom u [ustawi o dostępie do informacji publicznej (Zakon o pristupu javnim informacijama) od 6. rujna 2001. (Dz. U. br. 112, poz. 1198.)] najkasnije 30 dana od dana podnošenja izjave ovlaštenom tijelu.”

34 Članak 107. stavak 1. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima glasi kako slijedi:

„Protiv suca moguće je pokrenuti stegovni postupak zbog profesionalnih propusta (stegovnih povreda), uključujući u slučajevima:

1. očite i teške povrede zakona;
2. radnji ili propusta koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela;
3. radnji kojima se dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske;

[...]"

35 U skladu s člankom 110. stavkom 2.a tog zakona:

„[...] U predmetima iz članka 80. [...] u prvom stupnju odlučuje [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] u čijem je sastavu jedan sudac Disciplinskog vijeća i, u drugom stupnju, [Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)] u čijem su sastavu tri suca Disciplinskog vijeća.”

36 U članku 129. stavcima 1. do 3. navedenog zakona navodi se:

„1. Stegovni sud može suspendirati s njegovih dužnosti suca protiv kojeg je pokrenut stegovni postupak ili postupak za utvrđivanje nesposobnosti, a to može učiniti i ako donese odluku kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv dotičnog suca.

2. Ako stegovni sud donese odluku kojom se odobrava pokretanje kaznenog postupka protiv suca za kazneno djelo počinjeno s namjerom za koje državni odvjetnik pokreće progon, on po službenoj dužnosti suspendira zainteresiranu osobu s njezinih dužnosti.

3. Stegovni sud, kada suspendira suca s njegovih dužnosti, smanjuje iznos njegove plaće u rasponu za 25 % do 50 % za vrijeme trajanja te suspenzije; ta se odredba ne odnosi na osobe u pogledu kojih je pokrenut postupak za utvrđivanje nesposobnosti.”

Izmijenjeni zakon o upravnim sudovima

37 Zakonom o izmjeni izmijenjen je Zakon o upravnim sudovima, osobito unošenjem novih stavaka 1.a i 1.b u članak 5. potonjeg zakona i novog stavka 2. u članak 8. navedenog zakona te izmjenom njegova članka 29. stavka 1. i članka 49. stavka 1.

38 U članku 5. stavcima 1.a i 1.b Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima navodi se:

„1.a U okviru djelatnosti upravnog suda ili njegovih tijela nije dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela i tijela za nadzor i zaštitu prava.

1.b Upravni sud ili neko drugo tijelo vlasti ne može utvrđivati niti ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja.”

39 Člankom 8. stavkom 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima predviđa se:

„Izjavu iz članka 88.a [Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima] suci [wojewódzkiego sądu administracyjnego (Vojvodski upravni sud)] podnose nadležnom predsjedniku vojevodskog upravnog suda, predsjednik vojevodskog upravnog suda i suci [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Visoki upravni sud)] podnose je predsjedniku [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Visoki upravni sud)], a predsjednik [Naczelnego Sądu Administracyjnego (Visoki upravni sud)] podnosi je [KRS-u]”.

40 Na temelju članka 29. stavka 1. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, stegovne povrede predviđene člankom 107. stavkom 1. točkama 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima primjenjuju se i na suce upravnih sudova.

41 U skladu s člankom 49. stavkom 1. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, stegovne povrede predviđene člankom 72. stavkom 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu primjenjuju se i na suce Naczelnog Sądu Administracyjnego (Visoki upravni sud).

Prijelazne odredbe navedene u Zakonu o izmjeni

42 U skladu s člankom 8. Zakona o izmjeni, članak 55. stavak 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima primjenjuje se i na postupke koji su pokrenuti ili okončani prije stupanja na snagu Zakona o izmjeni.

43 U skladu s člankom 10. Zakona o izmjeni zakona:

„1. Odredbe [Zakona o Vrhovnom sudu], u verziji koja proizlazi iz ovog zakona, primjenjuju se i na predmete Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove i postupke koji su pokrenuti, ali nisu okončani pravomoćnom presudom, uključujući i druge odluke, prije dana stupanja na snagu ovog zakona.

2. Sud pred kojim je pokrenut postupak iz stavka 1. upućuje taj predmet, bez odgode i najkasnije sedam dana od stupanja na snagu ovog zakona, Vijeću za izvanredni nadzor i javne poslove, koje može opozvati prethodno poduzete radnje ako one onemogućavaju da se razmatranje predmeta nastavi u skladu sa zakonom.

3. Radnje koje su poduzeli sudovi i stranke ili sudionici u postupku u predmetima iz stavka 1. nakon stupanja na snagu ovog zakona protivno stavku 2., ne dovode do postupovnih učinaka.”

Predsudski postupak

44 Komisija je 29. travnja 2020. uputila pismo opomene Republici Poljskoj jer je smatrala da je, time što je donijela Zakon o izmjeni zakona, Republika Poljska po različitim osnovama povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, načela nadređenosti prava Unije, članka 267. UFEU-a, kao i članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje, članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3. i članka 9. OUZP-a. Potonja država odgovorila je dopisom od 29. lipnja 2020. u kojem je osporavala bilo kakvu povredu prava Unije.

45 Komisija je 30. listopada 2020. donijela obrazloženo mišljenje u kojem je ostala pri stajalištu da se sustavom uvedenim Zakonom o izmjeni zakona povređuju odredbe prava Unije navedene u prethodnoj točki. Slijedom toga, ta je institucija pozvala Republiku Poljsku da donese potrebne mjere kako bi postupila u skladu s tim obrazloženim mišljenjem u roku od dva mjeseca od njegova primitka.

46 Uzimajući u obzir povećanje broja neriješenih predmeta pred Disciplinskim vijećem u pogledu zahtjevâ za odobrenje pokretanja kaznenih postupaka protiv sudaca, Komisija je dopisom od 1. studenoga 2020. poljskim tijelima uputila različita pitanja na koja su ta tijela odgovorila 13. studenoga 2020.

47 Komisija je 3. prosinca 2020. Republici Poljskoj uputila dodatno pismo opomene u kojem je tvrdila da je, time što je na temelju članka 27. stavka 1. točaka 1.a, 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu Disciplinskom vijeću čija neovisnost i nepristranost nisu zajamčeni dodijelila nadležnost za odlučivanje o predmetima koji izravno utječu na status i obavljanje dužnosti suca i pomoćnika suca, ta država članica povrijedila obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.

48 Dopisom od 30. prosinca 2020. Republika Poljska odgovorila je na Komisijino obrazloženo mišljenje od 30. listopada 2020. i pritom osporavala postojanje povreda koje joj se stavljaju na teret.

- 49 Dopisom od 4. siječnja 2021. ta je država članica odgovorila na dodatno pismo opomene od 3. prosinca 2020. te je navela da prigovori koje je Komisija istaknula u tom pismu opomene također nisu utemeljeni.
- 50 Komisija je 27. siječnja 2021. Republici Poljskoj uputila dodatno obrazloženo mišljenje i ponovila prigovore koje je istaknula u svojem dodatnom pismu opomene. Slijedom toga, ta je institucija pozvala Republiku Poljsku da donese potrebne mjere kako bi postupila u skladu s tim dodatnim obrazloženim mišljenjem u roku od jednog mjeseca od njegova primitka.
- 51 Dopisom od 26. veljače 2021. Republika Poljska odgovorila je na dodatno obrazloženo mišljenje te je pritom osporila prigovore koje je u njemu istaknula Komisija.
- 52 U tim je okolnostima Komisija odlučila podnijeti ovu tužbu.

Postupak pred Sudom

- 53 Komisija je zasebnim aktom, podnesenim tajništvu Suda 1. travnja 2021., podnijela zahtjev za određivanje privremenih mjera na temelju članka 279. UFEU-a.
- 54 Rješenjem od 14. srpnja 2021., Komisija/Poljska (C-204/21 R, EU:C:2021:593), potpredsjednica Suda prihvatila je taj zahtjev do donošenja ove presude te je Republici Poljskoj u biti naložila da obustavi primjenu nacionalnih odredbi navedenih u prvoj do četvrtoj alineji Komisijina tužbenog zahtjeva, kako su preuzete u točki 1. ove presude, kao i učinaka odluka Disciplinskog vijeća kojima se odobrilo pokretanje kaznenog postupka protiv suca ili njegovo uhićenje.
- 55 Aktom podnesenim tajništvu Suda 16. kolovoza 2021. Republika Poljska zatražila je ukidanje tog rješenja. Taj je zahtjev odbijen rješenjem potpredsjednice Suda od 6. listopada 2021., Poljska/Komisija (C-204/21 R, EU:C:2021:834).
- 56 Aktom podnesenim tajništvu Suda 7. rujna 2021. Komisija je podnijela novi zahtjev za određivanje privremenih mjera u kojem je zatražila da se Republici Poljskoj naloži plaćanje dnevne novčane kazne. Rješenjem od 27. listopada 2021., Komisija/Poljska (C-204/21 R, EU:C:2021:878), potpredsjednik Suda prihvatio je taj zahtjev i naložio Republici Poljskoj da Komisiji plaća novčanu kaznu u iznosu od 1 000 000 eura dnevno, od dana dostave tog rješenja do dana dok ta država članica ne ispuní obveze koje ima na temelju rješenja potpredsjednice Suda navedenog u točki 54. ove presude ili, ako to ne učini, do datuma donošenja ove presude. Rješenjem potpredsjednika Suda od 21. travnja 2023., Komisija/Poljska (Neovisnost i privatan život sudaca) (C-204/21 R-RAP, EU:C:2023:334), iznos te novčane kazne smanjen je na 500 000 eura dnevno od dana potpisivanja navedenog rješenja.
- 57 Rješenjima predsjednika Suda od 30. rujna 2021. Kraljevini Belgiji, Kraljevini Danskoj, Kraljevini Nizozemskoj, Republici Finskoj i Kraljevini Švedskoj odobrena je intervencija u postupku u potporu Komisijinu zahtjevu.

O tužbi

- 58 Komisijina tužba sadržava pet prigovora. Prvi, drugi i treći prigovor temelje se na povredama odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i članka 267. UFEU-a, dok se prvim i drugim prigovorom usto nastoji utvrditi povreda načela

nadređenosti prava Unije. Četvrti prigovor temelji se na povredi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a. Peti prigovor temelji se na povredi odredbi članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje, kao i odredbi članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3. i članka 9. stavka 1. OUZP-a.

- 59 Republika Poljska osporava sve navodne povrede obveze i zahtijeva da se odbije Komisijina tužba.

Nadležnost Suda, vladavina prava i neovisnost pravosuđa te nadređenost prava Unije

- 60 U odgovoru na repliku Republika Poljska poziva se na presudu od 14. srpnja 2021. (predmet P 7/20) koju je donio Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud, Poljska), u kojoj se taj sud pozvao, s jedne strane, na odredbe članka 4. stavaka 1. i 2. i članka 5. stavka 1. UEU-a te osobito na načelo dodjeljivanja nadležnosti Uniji i njezinu obvezu da poštuje nacionalni identitet država članica, te je pritom presudio da članak 4. stavak 3. druga rečenica UEU-a, u vezi s člankom 279. UFEU-a, kako ga Sud tumači u rješenju od 8. travnja 2020., Komisija/Poljska (C-791/19 R, EU:C:2020:277), nije u skladu s nekoliko odredbi Ustava. S druge strane, prema mišljenju Trybunała Konstytucyjnog (Ustavni sud), time što je u tom rješenju donio privremene mjere koje se odnose na ustrojstvo i nadležnost poljskih sudova te postupak pred njima i time što je tako Republici Poljskoj naložio obveze, Sud je odlučio *ultra vires*. Stoga takve mjere nisu obuhvaćene načelima nadređenosti i izravne primjenjivosti prava Unije navedenima u članku 91. stavcima 1. do 3. Ustava. Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) u toj je presudi od 14. srpnja 2021. također tvrdio da u slučaju sukoba između njegovih odluka i odluka Suda „zadnju riječ” u predmetima koji su u načelu obuhvaćeni poljskim ustavnim poretком treba imati Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud).
- 61 Republika Poljska time u biti želi, kao što to proizlazi iz njezina odgovora na repliku, osporiti postojanje povreda obveza koje Komisija navodi u tužbi, osobito onih koje se odnose na povrede odredbi članka 19. stavka 1. UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje i načela nadređenosti prava Unije, kao i nadležnost Suda za odlučivanje o toj tužbi. Naime, prema mišljenju te države članice, iz sudske prakse iz presude Trybunała Konstytucyjnog (Ustavni sud) od 14. srpnja 2021. proizlazi da bi prihvaćanje prigovora koje je istaknula Komisija značilo da Sud prekoračuje svoje ovlasti, kao i ovlasti Unije. Takvim bi se prihvaćanjem doveli u pitanje, s jedne strane, isključiva nadležnost Republike Poljske u području ustrojstva pravosuđa, čime bi se povrijedilo načelo dodjeljivanja nadležnosti Uniji i, s druge strane, nacionalni identitet koji je neodvojivo povezan s temeljnim političkim i ustavnim strukturama te države članice, čime bi se povrijedile odredbe članka 4. stavka 2. UEU-a.
- 62 Međutim, u tom pogledu najprije treba podsjetiti na to da je nadzor nad time poštuju li države članice zahtjeve koji proizlaze iz članka 2. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u potpunosti u nadležnosti Suda, osobito kad, kao u ovom slučaju, odlučuje o tužbi zbog povrede obveze koju je Komisija podnijela na temelju članka 258. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 161. i navedenu sudsku praksu).
- 63 Kada je riječ o doseg tih odredbi, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da, iako je ustrojstvo pravosuđa u državama članicama – uključujući osnivanje, sastav, nadležnost i funkcioniranje nacionalnih sudova, kao i pravila kojima se uređuje postupak imenovanja sudaca ili pak pravila primjenjiva na njihov status i izvršavanje njihove dužnosti suca – u nadležnosti država članica, one su ipak pri izvršavanju te nadležnosti obvezne poštovati obveze koje za njih proizlaze iz prava Unije, odnosno konkretno iz članaka 2. i 19. UEU-a (vidjeti u tom smislu presude od

15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 56., 60. do 62. i 95. i navedenu sudsku praksu i od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 38. i navedenu sudsku praksu).
- 64 U skladu s člankom 2. UEU-a Unija se temelji na vrijednostima koje su zajedničke državama članicama i u skladu s člankom 49. UEU-a poštovanje tih vrijednosti predstavlja preduvjet pristupanju Uniji za svaku europsku državu koja je podnijela zahtjev za članstvo u Uniji (presuda od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 124. i navedena sudska praksa).
- 65 Valja uostalom podsjetiti na to da je, kako bi mogla pristupiti Uniji, Republika Poljska morala ispuniti kriterije koje države kandidatkinje za pristupanje moraju zadovoljiti, kako ih je Europsko vijeće utvrdilo u Kopenhagenu 21. i 22. lipnja 1993. Ti kriteriji zahtijevaju, među ostalim, da država kandidatkinja „mora osigurati stabilnost institucija koje jamče ostvarivanje demokracije, vladavinu prava, ljudska prava te poštovanje i zaštitu manjina” (presuda od 29. ožujka 2022., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 104.).
- 66 Kao što je to Sud više puta naglasio, Unija stoga okuplja države koje su slobodno i dobrovoljno odlučile usvojiti vrijednosti navedene u članku 2. UEU-a te ih poštuju i obvezuju se promicati ih. Osim toga, uzajamno povjerenje među državama članicama i osobito njihovim sudovima počiva na temeljnoj pretpostavci prema kojoj države članice dijele te zajedničke vrijednosti (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 50. i navedenu sudsku praksu).
- 67 Stoga članak 2. UEU-a nije puko navođenje političkih smjernica ili namjera, nego sadržava vrijednosti koje su sastavni dio samog identiteta Unije kao zajedničkog pravnog poretka, a koje su konkretizirane u načelima koja sadržavaju prisilne obveze država članica (presuda od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 232.).
- 68 Iz prethodno navedenog slijedi, među ostalim, da je poštovanje vrijednosti sadržanih u članku 2. UEU-a od strane države članice uvjet za uživanje svih prava koja proizlaze iz primjene Ugovorâ na tu državu članicu. Naime, poštovanje tih vrijednosti ne može se svesti na obvezu kojom je država kandidatkinja obvezana radi pristupanja Uniji i koje bi se mogla osloboditi nakon svojeg pristupanja (presuda od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 126. i navedena sudska praksa).
- 69 Člankom 19. UEU-a pak se konkretizira vrijednost vladavine prava navedena u članku 2. UEU-a (presuda od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, t. 32.). Konkretno, kad je riječ o članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a, valja podsjetiti na to da je, kako se predviđa tom odredbom, na državama članicama da predvide sustav pravnih lijekova i postupaka kojim se osobama osigurava poštovanje njihova prava na djelotvornu sudsku zaštitu u područjima obuhvaćenima pravom Unije. Načelo djelotvorne sudske zaštite prava koja osobe izvode iz prava Unije, na koje tako upućuje navedena odredba, opće je načelo prava Unije koje proizlazi iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama i zaštićeno je člancima 6. i 13. EKLJP-a, te je sada potvrđeno člankom 47. Povelje (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 52. i navedena sudska praksa).

- 70 Međutim, kako bi se zajamčilo da tijela od kojih se može tražiti da odlučuju o pitanjima povezanim s tumačenjem i primjenom prava Unije mogu osigurati takvu djelotvornu sudsku zaštitu, ključno je očuvanje njihove neovisnosti, kao što to potvrđuje članak 47. drugi stavak Povelje (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 71 Sud je u svojoj sudskoj praksi isto tako naglasio da jamstva pristupa zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu, a osobito ona kojima se određuje njegov pojam i sastav, čine kamen temeljac prava na pošteno suđenje (presuda od 6. listopada 2021., W. Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, t. 126. i navedena sudska praksa).
- 72 U tim se okolnostima ne može valjano tvrditi da zahtjevi koji, kao uvjeti za pristupanje Uniji i sudjelovanje u njoj, proizlaze iz poštovanja vrijednosti i načela kao što su vladavina prava, djelotvorna sudska zaštita i neovisnost pravosuđa koji su propisani člankom 2. i člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a, mogu utjecati na nacionalni identitet države članice u smislu članka 4. stavka 2. UEU-a. Stoga potonja odredba, koju treba tumačiti s obzirom na odredbe iste razine propisane tim člankom 2. i člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom, ne može osloboditi države članice od poštovanja zahtjeva koji iz njih proizlaze.
- 73 Stoga je Sud presudio da, iako, kao što to proizlazi iz članka 4. stavka 2. UEU-a, Unija poštuje nacionalne identitete država članica koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama, tako da te države raspolažu određenom marginom prosudbe da osiguraju provedbu načelâ vladavine prava, iz toga uopće ne proizlazi da ta obveza rezultata može varirati među državama. Naime, iako imaju zasebne nacionalne identitete koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama, koje Unija poštuje, države članice pridržavaju se pojma „vladavina prava”, koji dijele kao vrijednost zajedničku svojim vlastitim ustavnim tradicijama i koji su se obvezale trajno poštovati (presuda od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 233. i 234.).
- 74 Iz toga proizlazi da su države članice dužne kod izbora svojeg ustavnog modela poštovati, među ostalim, zahtjev neovisnosti sudova koji proizlazi iz članka 2. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 43. i navedenu sudsku praksu). Tako su osobito dužne osigurati da se s obzirom na vrijednost vladavine prava izbjegne svako slabljenje njihova zakonodavstva u području organizacije pravosuđa, suzdržavajući se od donošenja pravila koja mogu ugroziti neovisnost sudaca (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2021., Euro Box Promotion i dr., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 i C-840/19, EU:C:2021:1034, t. 162.).
- 75 Osim toga, u presudi od 15. srpnja 1964., Costa (6/64, EU:C:1964:66, t. 1158. do 1160.), Sud je utvrdio da uspostavljanje Ugovorom o EEZ-u zasebnog pravnog sustava, koji države članice prihvaćaju na temelju reciprociteta, ima za posljedicu to da one ne smiju dopustiti da naknadna jednostrana mjera prevlada nad tim pravnim sustavom niti mogu pravu stečenom na temelju Ugovora o EEZ-u suprotstaviti bilo kakva pravila nacionalnog prava a da pritom tom pravu ne oduzmu njegovo obilježje prava Zajednice i dovedu u pitanje pravne temelje same Zajednice. Nadalje, Sud je naglasio da se izvršna snaga prava Zajednice ne može razlikovati od jedne do druge države članice u korist naknadnog nacionalnog zakonodavstva a da to ne ugrozi ostvarivanje ciljeva Ugovora o EEZ-u i dovede do diskriminacije na temelju državljanstva zabranjene tim ugovorom (presuda od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 48. i navedena sudska praksa).

- 76 Uostalom, ta bitna obilježja pravnog sustava Unije i važnost njegova poštovanja potvrđeni su bezrezervnom ratifikacijom Ugovorâ kojima je izmijenjen Ugovor o EEZ-u, posebno Ugovora iz Lisabona, kao što to osobito odražava Izjava br. 17 o nadređenosti, priložena uz završni akt međuvladine konferencije na kojoj je donesen Ugovor iz Lisabona, potpisan 13. prosinca 2007. (SL 2012. C 326, str. 346.). Isto vrijedi za sudsku praksu Suda donesenu nakon stupanja na snagu potonjeg Ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 49. i 50. i navedenu sudsku praksu).
- 77 Iz te ustaljene sudske prakse proizlazi da, u skladu s načelom nadređenosti prava Unije, činjenica da se država članica poziva na odredbe nacionalnog prava, makar one bile i ustavne prirode, ne može ugroziti jedinstvo i djelotvornost prava Unije. Naime, u skladu s već ustaljenom sudskom praksom, učinci načela nadređenosti prava Unije obvezuju sva tijela države članice, pri čemu posebno nacionalne odredbe, uključujući one ustavne prirode, tomu ne mogu biti prepreka (presude od 17. prosinca 1970., Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, t. 3. i od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 51. i navedena sudska praksa). Ispunjavanje te obveze osobito je nužno kako bi se osiguralo poštovanje jednakosti država članica pred Ugovorima te je izraz načela lojalne suradnje utvrđenog u članku 4. stavku 3. UEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 55. i navedenu sudsku praksu).
- 78 Naime, Sud je odlučio da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, protumačen s obzirom na članak 47. Povelje, kojim se državama članicama nalaže bezuvjetna obveza jasnog i preciznog rezultata, osobito u pogledu neovisnosti i nepristranosti sudova od kojih se traži da tumače i primjenjuju pravo Unije i u pogledu zahtjeva da oni budu prethodno ustanovljeni zakonom, ima izravan učinak koji dovodi do izuzimanja iz primjene svake odredbe, sudske ili nacionalne prakse koja je protivna tim odredbama prava Unije kako ih tumači Sud (vidjeti u tom smislu presude od 6. listopada 2021., W. Ž. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, t. 158. i 159. i navedenu sudsku praksu; od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 162. i navedenu sudsku praksu, kao i od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 58. i 59. i navedenu sudsku praksu).
- 79 Naposljetku, u tom pogledu valja podsjetiti na to da je, budući da Sud ima isključivu nadležnost za davanje konačnog tumačenja prava Unije, na njemu da u izvršavanju te nadležnosti pojasni doseg načela nadređenosti prava Unije s obzirom na mjerodavne odredbe tog prava, tako da taj doseg ne može ovisiti o tumačenju odredbi nacionalnog prava niti o tumačenju odredbi prava Unije koje je prihvatio nacionalni sud, a koje ne odgovara tumačenju Suda (presuda od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 52. i navedena sudska praksa). Stoga je nacionalni sud o kojem je riječ dužan izmijeniti, ako je potrebno, vlastitu sudsku praksu ako ona nije u skladu s pravom Unije kako ga tumači Sud (vidjeti u tom smislu presude od 19. travnja 2016., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, t. 33. i 34., kao i od 6. studenoga 2018., Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, t. 60.).
- 80 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja utvrditi da, suprotno onomu što tvrdi Republika Poljska, ni načela navedena u članku 4. stavcima 1. i 2. i članku 5. stavku 1. UEU-a ni sudska praksa nacionalnog ustavnog suda kao što je ona navedena u točki 60. ove presude ne mogu činiti prepreku tomu da Sud može provesti nadzor nacionalnih odredbi koje Komisija dovodi u pitanje u okviru svoje tužbe, osobito s obzirom na odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na načelo nadređenosti prava Unije.

Pitanje bespredmetnosti spora

- 81 Republika Poljska na raspravi je navela da je nedavno donesena ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih zakona) od 9. lipnja 2022. (Dz. U., poz. 1259.), koja je stupila na snagu 15. srpnja 2022. i čiji je predmet, posebice, bio ukinuti Disciplinsko vijeće na koje se odnosi Komisijin četvrti prigovor. Tim je zakonom također izmijenjen, tako što je pojašnjen, i dotadašnji tekst nacionalnih odredbi na koje se odnose prvi i treći prigovor. U tim okolnostima Republika Poljska tvrdi da nastavak postupka nije opravdan u pogledu prvog, trećeg i četvrtog prigovora.
- 82 Međutim, u tom je pogledu dovoljno podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, postojanje povrede obveze treba procjenjivati s obzirom na stanje u predmetnoj državi članici kakvo je bilo u trenutku isteka roka određenog u obrazloženom mišljenju te da naknadno nastale promjene Sud ne može uzeti u obzir (presuda od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 30. i navedena sudska praksa).
- 83 U ovom slučaju nije sporno da su sve nacionalne odredbe koje Komisija osporava svojom tužbom još bile na snazi na datume isteka rokova koje je ta institucija odredila u obrazloženom mišljenju i dodatnom obrazloženom mišljenju. Stoga Sud treba odlučiti o svim prigovorima istaknutima u okviru te tužbe.

Četvrti prigovor

Argumentacija stranaka

- 84 Svojim četvrtim prigovorom, koji valja ispitati prvi, Komisija tvrdi da je povrijeđen članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a jer je Republika Poljska povrijedila svoju obvezu jamčenja neovisnosti i nepristranosti Disciplinskog vijeća s obzirom na to da je potonje vijeće kao „sud” bilo obuhvaćeno poljskim pravosudnim sustavom u „područjima obuhvaćenima pravom Unije” u smislu te odredbe i da mu je dodijeljena isključiva nadležnost za odlučivanje o određenim predmetima koji se odnose na status sudaca i izvršavanje njihovih dužnosti suca, što može utjecati na njihovu neovisnost.
- 85 Komisija se u tom pogledu u svojoj tužbi poziva na presudu od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18; u daljnjem tekstu: presuda A. K. i dr., EU:C:2019:982), kao i na presudu od 5. prosinca 2019. (III PO 7/18) te rješenja od 15. siječnja 2020. (III PO 8/18 i III PO 9/18) Sąda Najwyższego (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud (Vijeće za radne i socijalne sporove), Poljska), koji je bio sud koji je uputio zahtjev u glavnim predmetima koji su doveli do presude A. K. i dr. Iz tih sudskih odluka proizlazi da opća ocjena koja se odnosi, među ostalim, na kontekst i uvjete u kojima je Disciplinsko vijeće osnovano, njegov sastav, način imenovanja njegovih članova i intervenciju KRS-a u tom okviru, u njegovu novom sastavu, kao i na određena obilježja tog vijeća i posebne ovlasti koje su mu dodijeljene, kod građana može izazvati legitimne sumnje u neovisnost i nepristranost navedenog vijeća.
- 86 Budući da se njime Disciplinskom vijeću dodjeljuju ovlasti, s jedne strane, za odobravanje pokretanja kaznenih postupaka protiv sudaca i pomoćnika sudaca, kao i za njihovo eventualno uhićenje i pritvaranje, te za odlučivanje u takvim slučajevima o njihovoj suspenziji i smanjenju njihove plaće, kao i, s druge strane, za odlučivanje u predmetima u području radnog prava i

socijalnog osiguranja ili u području umirovljenja sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), člankom 27. stavkom 1. točkama 1.a, 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu ne mogu se zajamčiti neovisnost i nepristranost tih sudaca, osobito s obzirom na neopravdane vanjske pritiske, a stoga ni pravo osoba na djelotvoran pravni lijek u područjima obuhvaćenima pravom Unije.

- 87 Komisija u replici dodaje da su u međuvremenu osnovanost četvrtog prigovora potvrdili zaključci koji proizlaze iz presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596). Europski sud za ljudska prava usto je u svojoj presudi od 22. srpnja 2021., Reczkowicz protiv Poljske (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719), presudio da Disciplinsko vijeće nije zakonom ustanovljen sud u smislu članka 6. EKLJP-a.
- 88 U odgovoru na tužbu Republika Poljska tvrdi da postupak imenovanja članova Disciplinskog vijeća i ostala jamstva koja oni imaju nakon svojeg imenovanja mogu zajamčiti neovisnost tog vijeća.
- 89 Naime, s jedne strane, uvjeti koje moraju ispuniti kandidati za dužnosti suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) taksativno su utvrđeni u nacionalnom pravu i postupak njihova imenovanja uključuje, nakon objave javnog poziva na podnošenje kandidatura, odabir od strane KRS-a na temelju kojeg potomje tijelo podnosi prijedlog za imenovanje prihvaćenih kandidata. Taj postupak dovodi do donošenja akta o imenovanju od strane predsjednika Republike koji nije dužan slijediti prijedlog KRS-a. Kad je riječ o novom sastavu KRS-a, čiju je ustavnost potvrdio Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud), on se ni po čemu ne razlikuje od sastava državnih sudbenih vijeća uspostavljenih u drugim državama članicama. Intervencija zakonodavne vlasti u imenovanje članova KRS-a usto pridonosi jačanju demokratskog legitimiteta tog tijela, dok taj novi sastav omogućuje osiguravanje bolje zastupljenosti poljskih sudaca.
- 90 S druge strane, nakon njihova imenovanja, članovi Disciplinskog vijeća uživaju jamstva koja su osobito povezana s neodređenim trajanjem njihova mandata, njihovom nesmjeljivošću, njihovim imunitetom, njihovom obvezom da ostanu apolitični kao i različitim profesionalnim nespojivostima i osobito visokom plaćom.

Ocjena Suda

- 91 Kao što se na to podsjeća u točkama 69. do 71. ove presude, člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a nalaže se državama članicama da predvide sustav pravnih lijekova i postupaka kojima se osobama osigurava poštovanje njihova prava na djelotvornu sudsku zaštitu u područjima obuhvaćenima pravom Unije, osobito osiguravanjem da tijela od kojih se traži da u svojstvu sudova odlučuju o pitanjima povezanim s primjenom ili tumačenjem tog prava ispunjavaju zahtjeve kojima se može osigurati takvo poštovanje, među kojima je i zahtjev povezan s neovisnosti i nepristranosti tih tijela.
- 92 Međutim, nije sporno da se od Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i, osobito, Disciplinskog vijeća koje je njegov dio, te poljskih redovnih ili upravnih sudova može tražiti da odluče o pitanjima koja se odnose na primjenu ili tumačenje prava Unije kao „sudovi” obuhvaćeni člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a, tako da ti sudovi trebaju ispunjavati zahtjeve djelotvorne pravne zaštite (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 55. i navedenu sudsku praksu).

- 93 Osim toga, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, jamstva neovisnosti i nepristranosti koja se tako zahtijevaju na temelju prava Unije pretpostavljaju postojanje pravila, osobito u pogledu sastava tijela o kojem je riječ, imenovanja, trajanja funkcije kao i razloga za nesudjelovanje u odlučivanju, izuzeće i opoziv njegovih članova, koja omogućuju da se kod osoba otkloni svaka legitimna sumnja u pogledu nemogućnosti utjecaja vanjskih čimbenika na to tijelo i njegove neutralnosti u odnosu na međusobno suprotstavljene interese (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 59. i navedena sudska praksa).
- 94 S tim u vezi važno je da su suci zaštićeni od intervencija ili vanjskih pritisaka koji bi mogli ugroziti njihovu neovisnost. Pravila koja se primjenjuju na status sudaca i na izvršavanje njihovih dužnosti suca moraju osobito omogućiti isključenje ne samo svakog izravnog utjecaja, u obliku uputa, nego i posrednijih oblika utjecaja koji mogu usmjeriti odluke dotičnih sudaca i time otkloniti dojam njihove neovisnosti ili nepristranosti, što može ugroziti povjerenje koje navedene osobe moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 60. i navedena sudska praksa).
- 95 Stoga, kada je konkretnije riječ o pravilima kojima se uređuje sustav stegovnih mjera primjenjiv na suce, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da zahtjev neovisnosti koji proizlazi iz prava Unije, a osobito članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, nalaže da taj sustav sadržava nužna jamstva kako bi se izbjegla svaka opasnost od primjene takvog sustava kao sustava političkog nadzora nad sadržajem pravosudnih odluka. U tom pogledu donošenje pravila – kojima se definiraju, među ostalim, ponašanja koja predstavljaju stegovne povrede i konkretno primjenjive sankcije, propisuje postupanje neovisnog tijela u skladu s postupkom kojim se u potpunosti jamče prava sadržana u člancima 47. i 48. Povelje, osobito prava obrane, i predviđa mogućnost osporavanja odluka stegovnih tijela pred sudom – predstavlja skup jamstava koja su bitna za očuvanje neovisnosti pravosuđa (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 61. i navedena sudska praksa).
- 96 Međutim, načelno isto treba vrijediti, *mutatis mutandis*, i za druga pravila povezana sa statusom sudaca i izvršavanjem njihovih dužnosti, kao što su ona kojima se uređuje ukidanje njihova kaznenog imuniteta kad je takav imunitet, kao u ovom slučaju, predviđen nacionalnim pravom o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 213.).
- 97 Naime, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 206. svojeg mišljenja, primjena takvih pravila može uvelike utjecati na tijek karijere sudaca i njihove uvjete života. To je sigurno slučaj s pravilima kao što su ona za čiju je primjenu i nadzor člankom 27. stavkom 1. točkama 1.a, 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu ovlast dodijeljena Disciplinskom vijeću jer takva primjena može dovesti do odobrenja pokretanja kaznenog progona protiv sudaca o kojima je riječ, njihova uhićenja i zadržavanja u pritvoru, kao i do njihove suspenzije i smanjenja njihove plaće.
- 98 Isto vrijedi i za vrstu odluka koje se odnose na ključne aspekte sustava radnog prava ili socijalne sigurnosti primjenjivih na te suce, kao što su njihova prava u području naknada, dopusta ili socijalne zaštite, ili na njihovo eventualno prijevremeno umirovljenje, osobito zbog zdravstvenih razloga.

- 99 U tim okolnostima pravni poredak države članice o kojoj je riječ treba sadržavati jamstva kojima se može izbjeći svaka opasnost od toga da se takva pravila ili odluke upotrebljavaju kao sustav političkog nadzora sadržaja sudskih odluka ili kao instrument za izvršavanje pritiska i zastrašivanje sudaca koji osobito može dovesti do dojma nepostojanja neovisnosti ili nepristranosti tih sudaca, čime se može ugroziti povjerenje koje osobe moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava (vidjeti u tom smislu presudu od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 216.).
- 100 U tu je svrhu stoga potrebno da, kao što se na to podsjeća u točki 95. ove presude u pogledu pravila primjenjivih na sustav stegovnih mjera za suce, odluke kojima se odobrava pokretanje kaznenog progona protiv sudaca o kojima je riječ, njihovo uhićenje i zadržavanje u pritvoru, kao i suspenzija tih sudaca ili smanjenje njihove plaće, ili odluke koje se odnose na ključne aspekte sustava radnog prava, socijalne sigurnosti ili umirovljenja primjenjive na te suce, donosi ili nadzire tijelo koje samo ispunjava jamstva svojstvena djelotvornoj sudskoj zaštiti, uključujući neovisnost (vidjeti po analogiji presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 80. i navedenu sudsku praksu).
- 101 U tom pogledu osobito valja naglasiti da sama mogućnost da suci budu izloženi opasnosti od toga da se odobrenje za njihov kazneni progon može zatražiti i dobiti od tijela čija neovisnost ne bi bila zajamčena može utjecati na njihovu vlastitu neovisnost (vidjeti po analogiji presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:59, t. 82. i navedenu sudsku praksu). Isto vrijedi u pogledu opasnosti da takvo tijelo odlučuje o njihovoj eventualnoj suspenziji s dužnosti i smanjenju njihove plaće ili o njihovu prijevremenu umirovljenju ili pak o drugim ključnim aspektima njihova sustava radnog prava i socijalnog osiguranja.
- 102 Međutim, u ovom slučaju valja podsjetiti na to da je Sud, u pogledu svih istaknutih elemenata i razmatranja navedenih u točkama 89. do 110. presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), na koje valja uputiti, u točki 112. te presude presudio da, razmatrani zajedno, poseban kontekst i objektivni uvjeti u kojima je osnovano Disciplinsko vijeće, njegova obilježja kao i način na koji su njegovi članovi imenovani, mogu kod pojedinaca pobuditi legitimne sumnje u pogledu otpornosti tog tijela na vanjske čimbenike, a osobito na izravan ili neizravan utjecaj poljske zakonodavne i izvršne vlasti, i u njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese, te stoga mogu dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti navedenog tijela, što može ugroziti povjerenje koje navedeni pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava.
- 103 U tim okolnostima valja prihvatiti četvrti prigovor.

Treći prigovor

Argumentacija stranaka

- 104 Treći prigovor, koji valja ispitati na drugom mjestu, ima dva dijela.
- 105 Komisija u prvom dijelu tog prigovora osporava usklađenost s pravom Unije odredbi članka 72. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i odredbi članka 107. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, kojima se kao stegovne povrede sudaca

Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i sudaca redovnih sudova utvrđuju, s jedne strane, radnje ili propusti koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela i, s druge strane, radnje kojima se dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske. Komisija u tom pogledu pojašnjava da su, kao što to proizlazi iz članka 29. stavka 1. i članka 49. stavka 1. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, odredbe članka 107. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim primjenjive i na suce upravnih sudova.

- 106 Prema Komisijinu mišljenju, te nacionalne odredbe povređuju, kao prvo, odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje jer se njima sve suce o kojima je riječ, pod prijetnjom stegovnih sankcija koje mogu uključivati čak i opoziv, nastoji spriječiti da provode ocjene, kao što su to ipak dužni činiti na temelju sudske prakse Suda, u pogledu toga može li se u predmetima koji se odnose na pojedinačna prava koja se temelje na pravu Unije zajamčiti ili je li povrijeđeno pravo osoba na to da njihov slučaj ispita zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud.
- 107 Iako bi stegovna povreda uvijek trebala biti opisana jasno i precizno, izrazi „koji su takve prirode da se njima sprečava” ili „ozbiljno ugrožava” rad pravosudnog tijela, koji se navode u članku 72. stavku 1. točki 2. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članku 107. stavku 1. točki 2. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima ne ispunjavaju takav zahtjev.
- 108 Tako se, primjerice, na temelju tih izraza može zaključiti da postoji povreda na koju se odnose te nacionalne odredbe ako sâmo pravosudno tijelo, umjesto da ispitivanje zahtjeva za izuzeće uputi Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, kao što se to zahtijeva člankom 26. stavkom 2. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, ispita je li sudac o kojem je riječ neovisan i zaključi da to nije slučaj, pri čemu se oslanja na sudsku praksu Suda.
- 109 Isto vrijedi u slučaju kad nacionalni sud, u skladu s obvezama koje ima na temelju presude A. K. i dr., u odnosu na drugi sud od kojeg se traži da odluči o predmetu primijeni kriterije koje je Sud utvrdio u točkama 132. do 154. te presude te s obzirom na navedene kriterije odluči, s jedne strane, zbog nepostojanja neovisnosti tog suda izuzeti iz primjene nacionalnu odredbu kojom mu se dodjeljuje nadležnost i, s druge strane, uputiti predmet o kojem je riječ trećem sudu koji nudi takva jamstva neovisnosti. Naime, takav bi se pravosudni pristup mogao smatrati radnjom ili propustom koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela u smislu osporavanih nacionalnih odredbi.
- 110 Kad je riječ o radnjama iz članka 72. stavka 1. točke 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članka 107. stavka 1. točke 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, one mogu obuhvaćati, među ostalim, ne samo dovođenje u pitanje same valjanosti imenovanja suca, nego i općenitije svaku negativnu ocjenu pravilnosti postupka imenovanja tog suca kako bi se provjerilo poštovanje zahtjeva iz prava Unije koji se odnosi na zakonom prethodno ustanovljen sud. Stoga se predmetnu povredu primjerice može smatrati počinjenom ako sud koji odlučuje u žalbenom postupku utvrdi da prvostupanjski sud zbog pravila na temelju kojih su imenovani suci koji u njemu odlučuju nije zakonom prethodno ustanovljen sud i ako na temelju toga poništi odluku potonjeg suda.
- 111 U tom pogledu iz točaka 133. i 134. presude A. K. i dr. osobito proizlazi da je, u kontekstu ispitivanja za koje je zadužen svaki nacionalni sud opisanom u točki 109. ove presude, osobito potrebno da taj sud može osigurati da su materijalni uvjeti i postupovna pravila na temelju kojih su imenovani suci u sastavu suda čija je neovisnost dovedena u pitanje takvi da, nakon njihova

- imenovanja, kod osoba ne mogu pobuditi legitimne sumnje u pogledu otpornosti dotičnih sudaca na vanjske čimbenike i njihove neutralnosti u odnosu na interese o kojima je riječ. Međutim, sama činjenica da se provodi takav nadzor također bi se mogla stegovno sankcionirati na temelju osporavanih nacionalnih odredbi.
- 112 Osim toga, iz obrazloženja nacрта zakona koji je doveo do donošenja Zakona o izmjeni zakona proizlazi da je glavni cilj tako uvedenih novih stegovnih povreda bio zaštititi sudsku vlast i državna ustavna tijela od toga da ih vlastita tijela osporavaju.
- 113 Nadalje, te su se nove povrede odnosile na sadržaj sudskih odluka, iako se zahtjevu neovisnosti sudaca protivni mogućnost da se sustav stegovnih mjera koji se na njih primjenjuje upotrebljava za potrebe političkog nadzora takvog sadržaja.
- 114 Kao drugo, Komisija tvrdi da nacionalne odredbe iz točke 105. ove presude povređuju i članak 267. UFEU-a. Naime, s obzirom na tekst tih nacionalnih odredbi, kao stegovna bi se povreda mogla kvalificirati sama činjenica da nacionalni sud, zbog, primjerice, dvojbi koje ima u pogledu toga jesu li nadležnosti koje su dodijeljene nacionalnom sudu ili ustavnom tijelu kao što je KRS ili uvjeti u kojima je sudac imenovan usklađeni sa zahtjevima u pogledu prava na djelotvornu sudsku zaštitu koje proizlazi iz prava Unije, prekine postupak u tijeku i uputi Sudu prethodna pitanja o tumačenju tih zahtjeva.
- 115 Komisija u drugom dijelu trećeg prigovora tvrdi da za to što je u članak 72. stavak 1. točku 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu uvedena stegovna povreda koju obilježava „očita i teška” povreda zakona vrijede iste kritike koje je istaknula u kontekstu tužbe zbog povrede obveze koju je podnijela u predmetu Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596) u pogledu odredbe s istovjetnim tekstom iz članka 107. stavka 1. točke 1. Zakona o redovnim sudovima. Naime, povreda koja je tako nejasno opisana, i to u kontekstu, koji je Komisija opisala u tužbi zbog povrede obveze, jačanja stegovnih mjera koje se provode protiv sudaca i povećanja pritiska izvršne vlasti na djelatnost stegovnih tijela, mogla bi dovesti do toga da se taj članak 72. stavak 1. točka 1. upotrijebi za potrebe političkog nadzora i paralize sudske aktivnosti sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud).
- 116 Komisija u replici tvrdi da su u međuvremenu zaključci koji proizlaze iz presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596) u potpunosti potvrdili osnovanost trećeg prigovora.
- 117 Naposljetku, Komisija je na raspravi naglasila da kontekst u kojem je donesen Zakon o izmjeni zakona, u žurbi i jedva jedan mjesec nakon donošenja presude A. K. i dr. koja se odnosila na ocjenu neovisnosti Disciplinskog vijeća i KRS-a, potvrđuje da je stvarna svrha nacionalnih odredbi koje se osporavaju u okviru trećeg prigovora, kao i svrha nacionalnih odredbi koje ta institucija osporava u okviru prvog prigovora, bila spriječiti poljske suce da primijene zaključke iz presude A. K. i dr., kao i zaključke koji proizlaze iz presude od 6. listopada 2021., W. Ż. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798), koja je donesena u međuvremenu.
- 118 Naime, iz tih presuda osobito proizlazi da se nadzor postupka imenovanja sudaca, kao i ispitivanje kojim se u tom okviru nastoji osigurati da je KRS neovisno tijelo, mogu pokazati nužnima kako bi se osiguralo da su dotični suci ili sud kojem pripadaju neovisni i prethodno ustanovljeni zakonom.

Međutim, takav nadzor i ispitivanje sprečavaju se osporavanim nacionalnim odredbama jer se njima omogućuje stegovno sankcioniranje svakog dovođenja u pitanje djelotvornosti imenovanja suca ili zakonitosti ustavnog tijela.

- 119 Republika Poljska u odgovoru na tužbu tvrdi da Komisija ne ispunjava zahtjev tereta dokazivanja i da samo navodi pretpostavke u pogledu osporavanih nacionalnih odredbi tako što ih tumači na način koji nije u skladu s njihovim tekstom ni svrhom, pri čemu ne navodi nikakvu praksu uprave ili poljskih sudova koja može potkrijepiti ta tumačenja.
- 120 Naime, kao prvo, pravilna primjena prava Unije koju provodi nacionalni sud, osobito u pogledu neovisnosti sudaca ili svojstva suda prethodno ustanovljenog zakonom, ili upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu ne mogu predstavljati radnju ili propust koji može spriječiti ili ozbiljno ugroziti funkcioniranje pravosuđa s obzirom na to da je svrha predmetne stegovne povrede, naprotiv, upravo zajamčiti da suci ne povređuju svoje dužnosti i ne postupaju na način koji nije u skladu s dostojanstvom njihova položaja.
- 121 Kao drugo, kad je riječ o stegovnim povredama povezanim s dovođenjem u pitanje mandata ili radnog odnosa suca, one ne mogu biti posljedica ni činjenice da sud ispituje ostvaruje li osoba pravo na djelotvornu sudsku zaštitu ni, u slučaju eventualne povrede takvog prava, okolnosti da takav sudac izvodi zaključke predviđene zakonom, kao što su izuzeće suca, upućivanje predmeta drugom sudu koji nudi sva jamstva neovisnosti ili ukidanje sudske odluke. Takve povrede isto tako ne mogu biti posljedica okolnosti da su Sudu upućena prethodna pitanja o neovisnosti pravosuđa, kao što to o uostalom pokazuju različiti zahtjevi za prethodnu odluku s takvim ciljem koje su u novije vrijeme uputili poljski sudovi a da na temelju toga nisu pokrenuti stegovni postupci.
- 122 Stegovne povrede iz osporavanih nacionalnih odredbi zapravo isključivo obuhvaćaju dovođenje u pitanje akta o imenovanju suca ili učinaka tog imenovanja u okviru postupaka koji nisu predviđeni Ustavom, što je uostalom u skladu sa zahtjevima nesmjjenjivosti sudaca i stabilnosti njihova radnog odnosa.
- 123 Kao treće, stegovna povreda koja se odnosi na „očitu i tešku” povredu zakona uvedena je u članak 72. stavak 1. točku 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu samo kako bi se slučajevi utvrđivanja stegovne odgovornosti sudaca Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) uskladili sa slučajevima primjenjivima na suce redovnih sudova predviđenima člankom 107. stavkom 1. točkom 1. Zakona o redovnim sudovima, tako da tim dvjema odredbama treba priznati isti doseg. Međutim, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) tumači članak 107. stavak 1. točku 1. Zakona o redovnim sudovima ustaljeno i vrlo usko te isključuje da takva povreda može biti proizaći iz sadržaja sudskih odluka kojima se tumači zakon. Konkretno, činjenica da se nacionalni sud oslobodi obveza koje mu se nalažu pravom Unije, uključujući obveze da stranci zajamči pravo na djelotvornu sudsku zaštitu u smislu odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, ili okolnost da takav sud Sudu uputi pitanje o tumačenju odredbi prava Unije po definiciji ne mogu predstavljati očitu i tešku povredu zakona u smislu tog članka 72. stavka 1. točke 1.
- 124 Naposljetku, Republika Poljska smatra da su treći i drugi prigovor proturječni jer se ne može istodobno tvrditi da se nacionalnim pravom sucima nacionalnih sudova pod prijeljnom stegovne sankcije zabranjuje nadzor eventualnog postojanja povreda prava na djelotvornu sudsku zaštitu i da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove ima isključivu nadležnost za odlučivanje o razlozima koji se temelje na takvim povredama.

Ocjena Suda

– Uvodna razmatranja

- 125 Najprije valja, s jedne strane, podsjetiti na to da je, iako je uspostava sustava stegovnih mjera primjenjivog na suce u nadležnosti država članica, svaka država članica pri izvršavanju te nadležnosti ipak dužna poštovati pravo Unije. Stoga je Republika Poljska dužna osigurati da se sustavom stegovnih mjera koji je uspostavila u pogledu nacionalnih sudaca može očuvati neovisnost sudova od kojih se, kao i od redovnih sudova, upravnih sudova i Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), traži da odlučuju o pitanjima povezanim s primjenom ili tumačenjem prava Unije, kako bi se osobama zajamčila djelotvorna sudska zaštita koja se propisuje člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 136. i navedenu sudsku praksu). U skladu s načelom diobe vlasti, koje je karakteristično za funkcioniranje vladavine prava, takva neovisnost mora posebno biti zajamčena u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast (presuda od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 42. i navedena sudska praksa).
- 126 Kad je riječ o postupanjima koja se mogu utvrditi kao stegovne povrede sudaca, točno je da je Sud pojasnio da posljedica očuvanja te neovisnosti ne može biti to da se u cijelosti isključi mogućnost da stegovna odgovornost suca u određenim, potpuno iznimnim slučajevima nastane zbog sudskih odluka koje on donese. Naime, takvim zahtjevom neovisnosti očito se ne žele poduprijeti moguća ozbiljna i potpuno neispričiva postupanja kod sudaca koja se sastoje, primjerice, od toga da namjerno i u zloj vjeri ili zbog krajnje i osobito teške nepažnje krše pravila nacionalnog prava i prava Unije čije poštovanje oni trebaju osigurati ili da postupaju proizvoljno odnosno uskraćujući pristup pravosuđu, kada su kao zaštitnici dužnosti suđenja pozvani odlučivati u sporovima koje su pred njih pojedinci iznijeli (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 137.).
- 127 Međutim, Sud je ipak presudio da je u svrhu očuvanja navedene neovisnosti i izbjegavanja na taj način da sustav stegovnih mjera može zaobići svoju legitimnu svrhu i upotrebljavati se u svrhu političkog nadzora nad sudskim odlukama ključno da se utvrđivanje stegovne odgovornosti suca zbog takve odluke ograniči na slučajeve koji su u cijelosti iznimni kao što su oni navedeni u prethodnoj točki i da se u tom pogledu uredi objektivnim i provjerljivim kriterijima u pogledu zahtjeva koji se temelje na dobrom sudovanju, kao i jamstvima kojima se nastoji ukloniti svaka opasnost od vanjskih pritisaka na sadržaj sudskih odluka. U tu je svrhu važno da se, među ostalim, predvide pravila kojima se dovoljno jasno i precizno definiraju ponašanja koja mogu dovesti do utvrđivanja stegovne odgovornosti sudaca o kojima je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 138. do 140. i navedenu sudsku praksu).
- 128 S druge strane, valja podsjetiti i na to da su, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, kako bi se zajamčilo očuvanje posebnih značajki i autonomije pravnog poretka Unije, Ugovori uspostavili pravosudni sustav namijenjen osiguranju usklađenosti i jedinstva u tumačenju prava Unije. U tom je okviru u skladu s člankom 19. UEU-a, kojim se, kao što se to navodi u točki 69. ove presude, konkretizira vrijednost vladavine prava navedena u članku 2. UEU-a, na nacionalnim sudovima i na Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama kao i sudska zaštitu prava osoba koja proizlaze iz tog prava (vidjeti u tom smislu presude od

24. listopada 2018., XC i dr., C-234/17, EU:C:2018:853, t. 39. i 40. i navedenu sudsku praksu i od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 108. i navedenu sudsku praksu).

- 129 Kao što na to podsjeća Komisija, Sud je tako presudio da temeljno pravo na pošteno suđenje i, konkretno, jamstva pristupa zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu koja obilježavaju to temeljno pravo osobito znače da svaki sud ima obvezu provjeriti predstavlja li on po svojem sastavu takav sud kada u tom pogledu dođe do ozbiljne sumnje, pri čemu je ta provjera nužna kako bi se osiguralo povjerenje koje u demokratskom društvu pojedinci moraju imati u sudove (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 2020., Preispitivanje Simpson/Vijeće i HG/Komisija, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, t. 57.).
- 130 Općenitije, u tom pogledu iz sudske prakse Suda proizlazi da se provjera poštovanja zahtjeva koji proizlaze iz temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu u smislu odredbi članka 19. stavka 1. UEU-a i članka 47. Povelje i, konkretno, zahtjeva koji se odnose na pristup zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu, može naložiti nacionalnim sudovima u određenim okolnostima (vidjeti primjerice presude A. K. i dr., t. 153., 154., 164. i 166.; od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 139., 149., 165. i 166. i od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr., C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 74. i 87.).
- 131 Stoga je osobito utvrđeno da nacionalni sud u određenim okolnostima mora moći provjeriti je li nepravilnost u postupku imenovanja suca mogla dovesti do povrede tog temeljnog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2021., W. Ż. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, t. 130. i 131., 152. do 154. i 159.).
- 132 U tim se okolnostima činjenica da nacionalni sud izvršava dužnosti koje su mu povjerene Ugovorima i time ispunjava obveze koje ima na temelju tih Ugovora, pri čemu provodi odredbe kao što su članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 47. Povelje, po definiciji ne može utvrditi kao stegovna povreda sudaca koji odlučuju u takvom sudu a da se pritom *ipso facto* ne povrijede te odredbe prava Unije.

– Prvi dio trećeg prigovora

- 133 Komisija prvim dijelom trećeg prigovora zahtijeva od Suda da utvrdi da je time što je donijela i zadržala na snazi odredbe članka 72. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članka 107. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju, s jedne strane, odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje i, s druge strane, članka 267. UFEU-a.
- 134 Kao što to proizlazi iz njihova teksta, tim se nacionalnim odredbama kao stegovne povrede sudaca redovnih sudova i sudaca Sądu Najwyższego (Vrhovni sud) utvrđuju „radnj[e] ili propust[i] koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela”, kao i „radnj[e] kojima se dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske”. Osim toga, iz članka 29. stavka 1. i članka 49. stavka 1. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima proizlazi da se te stegovne povrede primjenjuju i na suce upravnih sudova.

- 135 S jedne strane, kad je riječ o navodnoj povredi odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, na prvom mjestu, valja utvrditi da se, suprotno onomu što tvrdi Republika Poljska, na temelju izraza koji su upotrijebljeni u osporavanim nacionalnim odredbama ne može smatrati da se navedene stegovne povrede odnose isključivo na sudske akte čija je svrha odlučiti o samoj valjanosti akta o imenovanju suca.
- 136 Naime, upućivanja sadržana u tim nacionalnim odredbama na „radnje ili propuste” koji su takvi da se njima „sprečava ili ozbiljno ugrožava” „rad” „pravosudnog tijela” ili pak na „radnje” „kojima se dovodi u pitanje” postojanje „radnog odnosa suca”, „djelotvornost” imenovanja suca ili „zakonitost ustavnog tijela”, takve su prirode da se na temelju njih prilično širok raspon radnji ili propusta, osobito sudskih, s obzirom na njihov sadržaj ili učinke, može kvalificirati kao „stegovna povreda” sudaca o kojima je riječ a da se pritom prethodno navedeno ograničavajuće tumačenje koje Republika Poljska utvrđuje u pogledu navedenih nacionalnih odredbi stoga ne može pokrijepiti izrazima koje je upotrijebio poljski zakonodavac.
- 137 Kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točkama 181. i 183. svojeg mišljenja, takva su upućivanja toliko općenita i neprecizna da, konkretno, mogu dovesti do primjene osporavanih nacionalnih odredbi i do pokretanja stegovnih postupaka protiv dotičnih sudaca u slučajevima kad oni ispituju i odlučuju o tome ispunjavaju li oni sami ili sud u kojem zasjedaju ili drugi suci ili sudovi kojima oni pripadaju zahtjeve koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje.
- 138 Osim toga, s obzirom na to da nisu dovoljno jasne ni precizne, tim se nacionalnim odredbama ne može zajamčiti niti da je odgovornost dotičnih sudaca zbog sudskih odluka koje trebaju donijeti strogo ograničena na slučajeve koji su potpuno iznimni, kao što su oni iz točke 126. ove presude.
- 139 Na drugom mjestu, također valja, kao što to tvrdi Komisija, uzeti u obzir posebne uvjete i kontekst u kojima su donesene navedene nacionalne odredbe, koji, naime, mogu pridonijeti pojašnjenju njihova dosega.
- 140 U tom se pogledu ne može, među ostalim, zanemariti da se izrazi kojima je poljski zakonodavac, u žurbi i na temelju prijedloga zakona podnesenog Donjem domu Parlamenta 12. prosinca 2019., tako dao prednost prilikom donošenja Zakona o izmjeni od 20. prosinca 2019. kojim su osporavane nacionalne odredbe uvedene u Zakon o Vrhovnom sudu, Zakon o redovnim sudovima i Zakon o upravnim sudovima, očito i konkretno pojavljuju u nizu pitanja koja su različiti poljski sudovi istaknuli u pogledu usklađenosti različitih novijih zakonodavnih izmjena koje su utjecale na ustrojstvo pravosuđa u Poljskoj s pravom Unije i, konkretnije, sa zahtjevima koji proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje.
- 141 Stoga, kao prvo, iz presude A. K. i dr., donesene netom prije donošenja Zakona o izmjeni, konkretno iz točaka 134., 139. i 149. te iz izreke te presude, jasno proizlazi da bi sud koji je uputio zahtjev u spojenim predmetima koji su doveli do te presude i, s obzirom na učinak *erga omnes* koji se veže uz presude o tumačenju koje Sud donosi na temelju članka 267. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 11. lipnja 1987., X, 14/86, EU:C:1987:275, t. 12. i navedenu sudsku praksu; od 24. studenoga 2020., Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava), C-510/19, EU:C:2020:953, t. 73. i navedenu sudsku praksu i od 6. listopada 2021., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, t. 36. i navedenu sudsku praksu), svi drugi nacionalni sudovi od kojih bi se nakon toga tražilo da odlučuju u sličnim predmetima mogli biti dovedeni u situaciju da na temelju prava Unije trebaju, s jedne strane, odlučiti o prikladnosti tijela kao što je

Disciplinsko vijeće za eventualno odlučivanje o predmetima koji su obuhvaćeni pravom Unije, uzimajući osobito u obzir uvjete u kojima su imenovani njegovi članovi, i, s druge strane, odlučiti o neovisnosti KRS-a kao tijela od kojeg se traži da intervenira u postupak imenovanja sudaca.

- 142 Međutim, od nacionalnih sudova koji u okviru svoje nadležnosti trebaju primjenjivati odredbe prava Unije na taj se način može tražiti da donesu akte za koje se može pokazati da su „takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela”, kao što je Disciplinsko vijeće, i da se njima „dovodi u pitanje” „djelotvornost imenovanja” sudaca koji u njemu zasjedaju, kao i akte kojima se „dovodi u pitanje [...] zakonitost ustavnog tijela”, kao što je KRS, i koji stoga mogu biti obuhvaćeni nacionalnim odredbama koje Komisija osporava u prvom dijelu trećeg prigovora.
- 143 Nadalje, u tom pogledu valja uzeti u obzir i to da je Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud, Vijeće za radne i socijalne sporove) u svojoj presudi od 5. prosinca 2019. (III PO 7/18) sam presudio, na temelju zaključaka koji proizlaze iz presude A. K. i dr., da KRS u svojem novom sastavu nije tijelo koje je neovisno od poljske zakonodavne i izvršne vlasti i da Disciplinsko vijeće nije sud u smislu članka 47. Povelje, članka 6. EKLP-a i članka 45. stavka 1. Ustava.
- 144 Kao drugo, valja istaknuti da su Sudu, osim toga, na dan donošenja osporavanih nacionalnih odredbi bili podneseni različiti zahtjevi za prethodnu odluku u pogledu tumačenja odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a koje su mu uputili poljski sudovi i koji su se odnosili, među ostalim, na to treba li tu odredbu tumačiti na način da:
- sud u čijem sastavu zasjeda osoba koja je na dužnost suca imenovana uz tešku povredu pravnih pravila države članice koja se odnose na imenovanje sudaca (predmet C-487/19, W. Ż. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje)) nije zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud;
  - u postupku utvrđivanja nepostojanja radnog odnosa suca nacionalni sud može utvrditi da sudac nije osoba koja je imenovana na način koji nije u skladu s načelom djelotvorne sudske zaštite (predmet C-508/19, Prokurator Generalny i dr. (Stegovno vijeće Vrhovnog suda – Imenovanje));
  - do povrede zahtjeva djelotvorne sudske zaštite, uključujući neovisnost pravosuđa, dolazi u situaciji u kojoj je kazneni postupak ustrojen tako da suca suda koji je za razinu niže u hijerarhiji ministar pravosuđa može uputiti da zasjeda u sastavu suda koji treba odlučiti o određenom predmetu, pri čemu nisu poznati kriteriji primijenjeni na takvo upućivanje niti se u pogledu te odluke o upućivanju može provesti sudski nadzor, a taj je ministar u svakom trenutku ovlašten opozvati to upućivanje (spojeni predmeti C-748/19 do C-754/19, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr.).
- 145 Međutim, valja utvrditi da su, s obzirom na njihov sadržaj, odgovori koji su se tada očekivali na ta različita pitanja očito mogli dovesti do toga da sudovi koji su uputili zahtjeve i koji su pred Sudom pokrenuli postupke u tim predmetima i zatim svi drugi nacionalni sudovi od kojih će se u budućnosti tražiti da odluče o sličnim predmetima, po potrebi trebaju donijeti akte za koje se može smatrati da se njima „dovod[e] u pitanje” „djelotvornost imenovanja suca” i „postojanje radnog odnosa suca” ili da se njima „ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela” u smislu osporavanih nacionalnih odredbi i koji stoga mogu biti obuhvaćeni tim odredbama.

- 146 Kao treće, valja naglasiti da je u jednoj od presuda čije se donošenje tako očekivalo na dan donošenja tih nacionalnih odredbi, odnosno u presudi od 6. listopada 2021., *W. Ż.* (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje) (C-487/19, EU:C:2021:798), Sud presudio da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i načelo nadređenosti prava Unije treba tumačiti na način da nacionalni sud kojemu je podnesen zahtjev za izuzeće uz žalbu kojom sudac na dužnosti u sudu koji može tumačiti i primijeniti to pravo osporava odluku kojom je on premješten bez svojeg pristanka mora, kada je s obzirom na predmetnu postupovnu situaciju takva posljedica neophodna da se zajamči nadređenost navedenog prava, smatrati nepostojećim rješenje kojim je tijelo, koje odlučuje u zadnjem stupnju i po sucu pojedincu, odbacilo odnosno odbilo navedenu žalbu, ako iz svih uvjeta i okolnosti u kojima se odvijao postupak imenovanja tog suca pojedinca proizlazi da je do tog imenovanja došlo očitim kršenjem temeljnih pravila koja su sastavni dio uspostave i funkcioniranja dotičnog pravosudnog sustava i da je integritet ishoda navedenog postupka ugrožen izazivajući kod pojedinaca legitimnu sumnju u neovisnost i nepristranost dotičnog suca, tako da se za navedeno rješenje ne može smatrati da potječe od zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda, u smislu navedenog članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.
- 147 Naime, na temelju provedbe ispitivanja koje se tako zahtijeva i po potrebi ukidanja, zbog prethodno navedenih razloga, rješenja kao što je ono o kojem je bila riječ u glavnom postupku u predmetu C-487/19, sucima u sastavu suda koji je uputio zahtjev u tom predmetu, kao i svim sucima koji će u budućnosti morati provoditi takvo ispitivanje i donijeti takvu odluku mogli bi se prigovoriti da su time „dov[eli] u pitanje” „djelotvornost imenovanja suca” koji je donio takvo rješenje ili da je donio akt „koji [je] takve prirode da se njim[e] sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela” u smislu osporavanih nacionalnih odredbi.
- 148 Osim toga, u jednoj drugoj presudi čije se donošenje očekivalo na dan donošenja tih nacionalnih odredbi, odnosno u presudi od 16. studenoga 2021., *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr.* (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931), Sud je presudio, kao što to proizlazi iz njezine izreke, da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u vezi s člankom 2. UEU-a te članak 6. stavke 1. i 2. Direktive (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.) treba tumačiti na način da im se protive nacionalne odredbe prema kojima ministar pravosuđa države članice može, na temelju kriterija koji nisu javno dostupni, s jedne strane, uputiti suca na rad u kazneni sud višeg stupnja na određeno ili neodređeno vrijeme i, s druge strane, u svakom trenutku i neobrazloženom odlukom opozvati to upućivanje, neovisno o tome je li riječ o upućivanju na određeno ili neodređeno vrijeme.
- 149 Naime, s obzirom na to da se od njih tražilo da uzmu u obzir utvrđenja iz presude od 16. studenoga 2021., *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr.* (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931), sucima u sastavu suda koji je uputio zahtjev u glavnim predmetima koji su doveli do te presude ili svim sucima koji će u budućnosti morati odlučivati u sličnim situacijama ponovno bi se moglo prigovoriti da su time donijeli akte „koji su takve prirode da se njima sprečava ili ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela” u smislu osporavanih nacionalnih odredbi te bi stoga na temelju toga mogli biti izloženi stegovnom postupku.
- 150 Na trećem mjestu, kad je riječ o činjenici da se stegovne povrede iz tih nacionalnih odredbi, prema mišljenju Republike Poljske, odnose samo na postupanja koja su osim toga zabranjena na temelju nacionalnih ustavnih odredbi kako ih tumači Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud), dovoljno je

istaknuti da, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 75. do 79. ove presude, takva okolnost, čak i ako se pokaže utvrđenom, nije relevantna za potrebe ocjene zahtjeva koji za države članice proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.

- 151 Osim toga, valja podsjetiti na to da, u slučaju da, nakon presuda koje je donio Sud, nacionalni sud zaključi da je sudska praksa ustavnog suda protivna pravu Unije, činjenica da taj nacionalni sud, u skladu s načelom nadređenosti tog prava, izuzima iz primjene tu sudsku praksu isto tako ne može dovesti do utvrđivanja njegove stegovne odgovornosti (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2021., Euro Box Promotion i dr., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 i C-840/19, EU:C:2021:1034, t. 260.).
- 152 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da je u ovom slučaju utvrđena opasnost da se nacionalne odredbe navedene u točki 133. ove presude tumače na način koji omogućuje da se sustav stegovnih mjera primjenjiv na suce i, konkretno, sankcije koje taj sustav obuhvaća, upotrebljavaju kako bi se nacionalne sudove o kojem je riječ spriječilo da dođu do određenih utvrđenja ili ocjena koji se od njih ipak zahtijevaju odredbama članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje i da se time utječe na sudske odluke koje se očekuje od tih sudova, čime se ugrožava neovisnost sudaca u sastavu potonjih sudova, kao i da su te odredbe prava Unije stoga povrijeđene na tim dvjema osnovama.
- 153 Suprotno tomu, kad je riječ o navodnoj povredi članka 267. UFEU-a, na temelju razmatranja iznesenih u točkama 135. do 149. ove presude može se utvrditi i da bi se sucima redovnih sudova, upravnih sudova ili Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) koji Sudu upućuju prethodna pitanja o tumačenju zahtjeva povezanih s neovisnošću i nepristranošću sudova te s pojmom „zakonom prethodno ustanovljen sud”, koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje, kao što su ona koja su Sudu upućena u okviru prethodnih predmeta navedenih u točkama 141. i 144. te presude, zbog same činjenice da su uputili takva pitanja i izrazili dvojbe iz kojih ta pitanja proizlaze, moglo prigovoriti da su time počinili povrede predviđene osporavanjem nacionalnim odredbama.
- 154 Naime, te su nacionalne odredbe, kao što se to ističe u točkama 135. do 138. ove presude, toliko općenite i neprecizne da se ne može isključiti da se može smatrati da se takvim dvojbama i pitanjima „dovodi u pitanje postojanje radnog odnosa suca, djelotvornost imenovanja suca ili zakonitost ustavnog tijela Republike Poljske” ili da se njima „ozbiljno ugrožava rad pravosudnog tijela” u smislu navedenih odredbi.
- 155 Međutim, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, članak 267. UFEU-a daje nacionalnim sudovima najširu mogućnost obraćanja tom sudu ako smatraju da predmet koji je pred njima u tijeku postavlja pitanja koja zahtijevaju tumačenje odredbi prava Unije nužnih za rješavanje podnesenog im spora (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 223. i navedena sudska praksa).
- 156 Nadalje, kad je riječ o sudovima kao što su Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) ili Naczelny Sąd Administracyjny (Visoki upravni sud), protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka u smislu članka 267. trećeg stavka UFEU-a, ta se mogućnost čak pretvara u obvezu za sudove, uz primjenu iznimki koje su priznate u sudskoj praksi Suda, da upute Sudu zahtjev za prethodnu odluku (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 224. i navedena sudska praksa).

- 157 Također je ustaljena sudska praksa da pravilo nacionalnog prava ne može spriječiti nacionalni sud da se koristi navedenom mogućnošću ili postupi u skladu s navedenom obvezom jer su ta mogućnost i ta obveza, naime, svojstvene sustavu suradnje između nacionalnih sudova i Suda, utvrđenom u članku 267. UFEU-a, kao i funkcijama suda nadležnog za primjenu prava Unije koje su tom odredbom dodijeljene nacionalnim sudovima (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 225. i navedena sudska praksa).
- 158 Osim toga, pravilo nacionalnog prava koje, među ostalim, može imati za posljedicu to da se nacionalni sudac radije suzdrži od postavljanja prethodnih pitanja Sudu, negativno utječe na ovlasti koje su nacionalnim sudovima tako priznate člankom 267. UFEU-a i, slijedom toga, na učinkovitost tog sustava suradnje (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 226. i navedena sudska praksa).
- 159 Stoga se ne mogu dopustiti nacionalne odredbe iz kojih proizlazi da se nacionalni suci mogu izložiti stegovnim postupcima jer su Sudu uputili zahtjev za prethodnu odluku. Naime, sama mogućnost, prema potrebi, pokretanja stegovnih postupaka zbog upućivanja takvog pitanja ili odluke o tome da ga se zadrži nakon njegova upućivanja može naštetiti tomu da predmetni nacionalni suci djelotvorno obavljaju ovlasti i funkcije navedene u točki 157. ove presude (presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 227. i navedena sudska praksa).
- 160 Usto, u tom kontekstu valja naglasiti da je Sud u nekoliko presuda istaknuo da su doista već pokrenute istrage prije pokretanja eventualnih stegovnih postupaka o odlukama kojima su poljski redovni sudovi Sudu uputili zahtjeve za prethodnu odluku koji su se odnosili, među ostalim, na tumačenje članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a (vidjeti presude od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 101. i navedenu sudsku praksu i od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 231.).
- 161 Stoga iz svega prethodno navedenog proizlazi da je utvrđena i opasnost da se nacionalne odredbe koje Komisija osporava u prvom dijelu trećeg prigovora mogu tumačiti na način koji omogućuje da se predmetni sustav stegovnih mjera upotrebljava kako bi se nacionalne suce sankcioniralo zbog toga što su Sudu uputili zahtjeve za prethodnu odluku ili ih zadržali, kao i da te nacionalne odredbe stoga povređuju članak 267. UFEU-a.
- 162 Naposljetku treba odbiti argumentaciju Republike Poljske navedenu u točki 124. ove presude koja se temelji na navodnom proturječju između trećeg i drugog prigovora. Naime, u tom je pogledu dovoljno navesti da se, dok se u tom drugom prigovoru nastoji istaknuti okolnost da je ispitivanje određenih pravnih pitanja u isključivoj nadležnosti Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove, treći prigovor pak odnosi na usklađenost s pravom Unije odredbi kojima se određene vrste postupanja utvrđuju kao stegovne povrede sudaca redovnih sudova, upravnih sudova i Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud), uključujući uostalom suce Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove.
- 163 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja utvrditi da odredbe članka 72. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članka 107. stavka 1. točaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima povređuju odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i odredbe članka 267. UFEU-a, tako da prvi dio trećeg Komisijina prigovora treba prihvatiti.

– *Drugi dio trećeg prigovora*

- 164 Najprije valja istaknuti da se, kao što to naglašava Komisija, u odredbi članka 72. stavka 1. točke 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu kojom se kao stegovna povreda sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) utvrđuje „očit[a] i tešk[a] povred[a] zakona” u tom pogledu preuzima formulacija identična onoj koja je već bila sadržana u članku 107. stavku 1. točki 1. Zakona o redovnim sudovima prije nego što je izmijenjen Zakonom o izmjeni zakona, u kojem se takva povreda također smatrala stegovnom povredom sudaca tih sudova.
- 165 Međutim, kao što to proizlazi iz točke 157. i točke 1. druge alineje izreke presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), koja je donesena dok je ovaj postupak bio u tijeku, Sud je u pogledu pravila navedenog u članku 107. stavku 1. točki 1. Zakona o redovnim sudovima presudio da je, uzimajući u obzir sva razmatranja navedena u točkama 134. do 156. te presude, dokazano da, u posebnom kontekstu koji proizlazi iz nedavnih reformi koje su utjecale na sudsku vlast i sustav stegovnih mjera primjenjiv na suce redovnih sudova u Poljskoj, definicija pojma „stegovni prijestup” koju sadržava ta odredba ne omogućuje da se izbjegne da se taj sustav stegovnih mjera upotrebljava kako bi se u pogledu tih sudaca od kojih se traži da tumače i primjenjuju pravo Unije stvorio pritisak i odvrćući učinak koji mogu utjecati na sadržaj njihovih odluka. Sud je u toj točki 157. tako zaključio da taj članak 107. stavak 1. točka 1. stoga ugrožava neovisnost sudaca redovnih sudova protivno članku 19. stavku 1. drugom podstavku UFEU-a.
- 166 U tim okolnostima, zbog razloga koji su u biti jednaki onima navedenima u točkama 134. do 156. presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), na koje treba uputiti, valja utvrditi da i članak 72. stavak 1. točka 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu povređuje članak 19. stavak 1. drugi podstavak UFEU-a. Naime, ta nacionalna odredba ugrožava neovisnost sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od kojih se, kao što se to ističe u točki 92. ove presude, također traži da tumače i primjenjuju pravo Unije s obzirom na to da navedena nacionalna odredba ne omogućuje da se izbjegne da se sustav stegovnih mjera primjenjiv na te suce upotrebljava kako bi se stvorio pritisak i odvrćući učinak koji mogu utjecati na sadržaj njihovih odluka, osobito onih koje se odnose na zahtjeve koji proizlaze iz prava na djelotvornu sudsku zaštitu i povezani su s postojanjem zakonom prethodno ustanovljenih neovisnih i nepristranih sudova.
- 167 Osim toga, valja podsjetiti na to da je Sud u presudi od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), presudio, kao što to proizlazi iz točke 234. i točke 2. njezine izreke, i da je Republika Poljska zbog postojanja stegovne povrede navedene u članku 107. stavku 1. točki 1. Zakona o redovnim sudovima i iz razloga navedenih u točkama 222. do 233. te presude povrijedila obveze koje ima na temelju članka 267. drugog i trećeg podstavka UFEU-a jer je omogućila da pravo nacionalnih sudova o kojima je riječ na upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu bude ograničeno mogućnošću pokretanja stegovnog postupka.
- 168 U tim okolnostima, zbog razloga koji su u biti jednaki onima tako utvrđenima u točkama 222. do 233. presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), na koje treba uputiti, valja utvrditi da je Republika Poljska, time što je donijela i zadržala na snazi odredbu članka 72. stavka 1. točke 1. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i time što je na taj način omogućila da obveza Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) da Sudu upućuje zahtjeve za prethodnu odluku bude ograničena mogućnošću pokretanja stegovnog postupka u odnosu na suce tog nacionalnog suda, povrijedila obveze koje ima na temelju članka 267. UFEU-a.

- 169 Iz toga slijedi da je drugi dio trećeg prigovora također osnovan i da taj prigovor stoga treba prihvatiti u cijelosti.

Prvi prigovor

Argumentacija stranaka

- 170 U prvom prigovoru, koji valja ispitati na trećem mjestu, Komisija tvrdi da odredbe članka 42.a stavaka 1. i 2. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članka 26. stavka 3. i članka 29. stavaka 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu te članka 5. stavaka 1.a i 1.b Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, kao i odredbe članka 55. stavka 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima i odredbe članka 8. Zakona o izmjeni zakona povređuju odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, načelo nadređenosti prava Unije i članak 267. UFEU-a.
- 171 Prema Komisijinu mišljenju, cilj je tih nacionalnih odredbi bio zabraniti nacionalnim sudovima na koje se primjenjuju da provjeravaju, kao što su to međutim dužni činiti po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, može li se u predmetima koji se odnose na pojedinačna prava koja te osobe imaju na temelju prava Unije zajamčiti ili je li povrijeđeno pravo osoba na to da njihov slučaj ispita zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud na način da nadziru ispunjava li njihov vlastiti sastav ili sastav drugog suda, primjerice nižeg stupnja, zahtjeve kojima se takvo jamstvo može ponuditi. Naime, takav bi se nadzor osobito trebao moći odnositi na pravilnost postupka imenovanja članova u sastavu dotičnih sudova ili omogućiti ocjenjivanje legitimiteta tih sudova i njihovih članova, što se nastojalo spriječiti osporavanim nacionalnim odredbama.
- 172 Time što se Republika Poljska pozvala na načelo nesmjernosti sudaca i ustavnu nemogućnost proglašenja nevaljanosti akta o njihovu imenovanju, pomiješala je obvezu omogućavanja takvog sudskog nadzora koja proizlazi iz prava Unije i posljedice utvrđivanja, slijedom tog sudskog nadzora, eventualnog neispunjavanja zahtjeva koji proizlaze iz prava na pristup zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu. Međutim, takve posljedice, koje bi trebao odrediti nacionalni sud od kojeg se traži da donese odluku na temelju primjenjivog nacionalnog prava te uredno uzimajući u obzir punu učinkovitost prava Unije i potrebu odvagivanja zahtjeva koji se odnose na primjenu načela pravne sigurnosti i zahtjeva koji se odnose na poštovanje primjenjivog prava, ne moraju nužno uključivati poništenje akta o imenovanju ili opoziv suca o kojem je riječ. Općenito se te posljedice uostalom određuju u okviru sudskog nadzora koji se provodi u drugom stupnju i koji se odnosi na presudu ili akt različit od akta o imenovanju na mjesto suca.
- 173 Osim toga, u slučaju da se utvrdi povreda temeljnog prava osoba na djelotvornu sudsku zaštitu, načelima nadređenosti i djelotvornosti prava Unije zahtijevalo bi se da se osim toga, ako to nalaže rezultat prethodno navedenog odvagivanja, predmetna nacionalna pravila izuzmu iz primjene.
- 174 Republika Poljska u odgovoru na tužbu tvrdi da Komisija nije ispunila obvezu koju ima u pogledu tereta dokazivanja jer nije potkrijepila svoje tvrdnje o eventualnim povredama članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije. U svakom slučaju, osporavane nacionalne odredbe ne odnose se na podnošenje prethodnih pitanja nacionalnih sudova ni na pitanja sukoba između pravnih pravila u okviru kojih bi se to načelo možda trebalo primjenjivati. Osim toga, Komisija nije objasnila ni

kako bi jedna od osporavanih nacionalnih odredbi, odnosno članak 26. stavak 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, mogla povrijediti odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje.

- 175 Kad je riječ o drugim navodnim povredama potonjih dviju odredbi prava Unije, Republika Poljska tvrdi da obveza nacionalnog suda da ispita poštovanje jamstava koja se na temelju njih zahtijevaju kako bi se osiguralo da se nepravilnostima u postupku imenovanja suca nije ugrozilo pravo stranke na zakonom ustanovljen sud u određenom predmetu ne znači da svim osobama treba priznati pravo na to da zahtijevaju da se sucu oduzme mandat, kao ni da svim nacionalnim sudovima treba priznati nadležnost da u bilo kojem postupku bez pravne osnove dovode u pitanje akt o imenovanju suca i trajnost njegovih učinaka. Prema mišljenju te države članice, svako drugo tumačenje uostalom dovodi do povrede načela nesmjernosti i neovisnosti sudaca.
- 176 Kao što to proizlazi iz njihova doslovnog, kontekstualnog, teleološkog i sustavnog tumačenja i suprotno pogrešnom značenju koje im pridaje Komisija, člankom 42.a stavcima 1. i 2. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, člankom 26. stavkom 3. i člankom 29. stavcima 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu te člankom 5. stavcima 1.a i 1.b Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima ne onemogućuje se poštovanje jamstava koja se zahtijevaju na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje.
- 177 Na prvom mjestu, te su nacionalne odredbe uvedene samo zbog ozbiljnih prijetnji sigurnosti pravnih odnosa i pravosuđu povezanih sa sve većim brojem nedavnih pokušaja da se dovede u pitanje samo postojanje mandata sudaca. Poljski zakonodavac time je uostalom samo želio osigurati poštovanje već postojećeg nacionalnog prava. Naime, Ustavom i ustaljenom sudskom praksom ustavnog suda i upravnih sudova oduvijek je bilo isključeno da se sudski nadzor može provoditi u pogledu valjanosti ili djelotvornosti akta o imenovanju suca.
- 178 Na drugom mjestu, navedene nacionalne odredbe treba tumačiti s obzirom na odredbe više razine u hijerarhiji pravnih pravila te u skladu s njima, a to su članak 45. Ustava, članak 6. EKLJP-a i odgovarajuće odredbe prava Unije.
- 179 Na trećem mjestu, djelotvoran nadzor jamstava povezanih s pristupom zakonom prethodno ustanovljenom neovisnom i nepristranom sudu, koja proizlaze iz prava Unije, u potpunosti se osigurava primjenom različitih drugih nacionalnih odredbi. To vrijedi, kao prvo, za članke 48. do 54. ustave – Kodeks postępowania cywilnego (Zakon o Zakoniku o građanskom postupku) (u daljnjem tekstu: Zakonik o građanskom postupku), članke 40. do 44. ustave – Kodeks postępowania karnego (Zakon o Zakoniku o kaznenom postupku) i članke 18. do 24. ustave – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Zakon o postupku pred upravnim sudovima), na temelju kojih se može zahtijevati izuzeće sudaca u slučaju sumnje u njihovu nepristranost i neovisnost. Kao drugo, mogućnost da osoba koja sumnja u sposobnost suda da mu zajamči pravo na takav sud zatraži da se određeni predmet uputi drugom sudu, u skladu sa zaključcima koji proizlaze iz presude A. K. i dr., zajamčena je člankom 200. stavkom 1.⁴ Zakonika o građanskom postupku, na temelju kojeg nacionalni sudovi po službenoj dužnosti trebaju ispitati jesu li nadležni i, ako nisu, uputiti predmet nadležnom sudu. Kao treće, ako je sastav suda koji je donio odluku protivan zakonu, sud višeg stupnja kojem je podnesena žalba treba po službenoj dužnosti poništiti predmetni postupak i ukinuti predmetnu presudu u skladu s člankom 379. stavkom 4. Zakonika o građanskom postupku, člankom 439. stavkom 1. točkom 1. Zakona o Zakoniku o kaznenom postupku i člankom 183. stavkom 2. točkom 4. Zakona o Zakoniku o upravnom postupku.

- 180 Osim toga, Komisija je pogrešno shvatila doseg članka 55. stavka 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, a stoga i doseg članka 8. Zakona o izmjeni zakona, kojima se predviđa da se taj članak 55. stavak 4. primjenjuje na predmete u tijeku. Naime, navedenim člankom 55. stavkom 4. nipošto se ne zabranjuje da se ocjenjuje pitanje pravilnosti sastava suda, osobito putem zahtjeva za izuzeće ili kako bi se provjerilo je li taj sastav negativno utjecao na ishod spora o kojem je riječ. Istim se člankom 55. stavkom 4. zapravo provodi obična kodifikacija ustaljene sudske prakse Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), prema kojoj okolnost da je predmet ispitivao sastav suda protivno „regulatornim” odredbama koje se odnose na dodjelu predmeta sucima i određivanje sastava suda ne predstavlja razlog koji se odnosi na javni poredak na temelju kojeg bi se automatski mogao poništiti predmetni postupak ni slučaj za pokretanje izvanrednog postupka.
- 181 Naposljetku, Republika Poljska tvrdi, na sličan kao što se navodi u točki 124. ove presude, da su prvi i drugi prigovor proturječni jer se ne može istodobno tvrditi da se nacionalnim pravom nacionalnim sudovima zabranjuje nadzor eventualnog postojanja povreda prava na djelotvornu sudsku zaštitu i da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove ima isključivu nadležnost za odlučivanje o razlozima koji se temelje na takvim povredama.
- 182 Komisija u replici osobito tvrdi, kad je riječ o navodnoj povredi članka 267. UFEU-a, da je u obrazloženom mišljenju pojasnila i da je uostalom očito da osporavane nacionalne odredbe, time što se njima nacionalnim sudovima zabranjuje da ocjenjuju ispunjava li neki sud ili sudac određene zahtjeve povezane s djelotvornom sudskom zaštitom koji proizlaze iz prava Unije, tim nacionalnim sudovima automatski onemogućuju da u tom pogledu pokrenu prethodni postupak pred Sudom. Navodna povreda članka 267. UFEU-a usto je detaljno potkrijepljena u tužbi kad je riječ o drugom prigovoru. Kad je riječ o članku 26. stavku 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, on ima isti normativni sadržaj kao i članak 29. stavak 3. tog zakona te članak 42.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, tako da se isto pravno rasuđivanje primjenjuje na sve te odredbe a da ga pritom nije potrebno pojasniti u obrazloženju tužbe.
- 183 Kad je riječ o navodnoj povredi odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i načela nadređenosti prava Unije, nacionalnim odredbama iz točke 176. ove presude nije zabranjeno samo „utvrđivati”, nego i „ocjenjivati” zakonitost imenovanja, kao i „ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja” a da se pritom ne navodi predmetni akt o imenovanju, tako da je na temelju takvog teksta zabranjeno ocjenjivati ovlasti suca za odlučivanje u određenom predmetu. To tumačenje proizlazi i iz članka 26. stavka 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, u skladu s kojim se zahtjev iz stavka 2. tog članka ne može odnositi na ocjenjivanje zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti.
- 184 Kad je riječ o članku 55. stavku 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, Komisija napominje da se ta nacionalna odredba ne odnosi na slučajeve povrede odredbi koje se odnose na dodjelu predmeta te na određivanje i izmjenu sudskih vijeća, tako da argumenti na koje se poziva Republika Poljska i koji se temelje na takvoj povredi nisu relevantni.
- 185 Republika Poljska u odgovoru na repliku tvrdi da se, kad je riječ o navodnim povredama članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije, Komisija ne može samo osloniti na navodni „dokaz”, pri čemu je bilo kakva pretpostavka u tom pogledu isključena, ni na činjenicu da se argumentacija koja se ne ističe u tužbi navodi u obrazloženom mišljenju. Kad je riječ o članku 26. stavku 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, na Komisiji je da potkrijepi svoje prigovore a da se pritom od tuženika ne može očekivati da pogađa da se na argumentima koji su u tužbi istaknuti u pogledu drugih nacionalnih odredbi mogu temeljiti i ti prigovori.

- 186 Kad je riječ o članku 55. stavku 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, iz druge rečenice te odredbe i, među ostalim, iz upotrebe izraza „ne može pozvati” u toj rečenici ne proizlazi da se usklađenošću s regulatornim odredbama koje se odnose na dodjelu predmeta odnosno određivanje ili izmjenu sudskih vijeća mogu ispraviti svi ostali nedostaci koje, ovisno o slučaju, sadržava predmetni postupak i koji mogu dovesti do odluke kojom se povređuje pravo osobe na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud.
- 187 Komisija je na raspravi, osim razmatranja navedenih u točkama 117. i 118. ove presude, tvrdila da se, kad je riječ o članku 55. stavku 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, tom nacionalnom odredbom nacionalnim sudovima primjerice može onemogućiti da poštuju zaključke koji proizlaze, s jedne strane, iz točke 176. presude od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), i, s druge strane, iz izreke presude od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr. (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931).

Ocjena Suda

– Dopuštenost

- 188 Kao prvo, kad je riječ o navodnoj povredi članka 267. UFEU-a, valja podsjetiti na to da, na temelju članka 120. točke (c) Poslovnika Suda i njegove sudske prakse povezane s tom odredbom, u svakoj tužbi treba biti naznačen predmet spora, tužbeni razlozi i argumenti kao i sažet prikaz tih razloga. Takva naznaka mora biti dovoljno jasna i precizna da bi tuženik mogao pripremiti obranu, a Sud provesti nadzor. Iz toga slijedi da temeljni pravni i činjenični elementi na kojima se zasniva tužba trebaju biti na dosljedan i razumljiv način vidljivi iz samog teksta tužbe te da u njoj istaknuti zahtjevi trebaju biti formulirani na nedvosmislen način kako bi se izbjeglo da Sud odluči *ultra petita* ili propusti odlučiti o nekom od prigovora (presuda od 19. rujna 2017., Komisija/Irska (Registracijska pristojba), C-552/15, EU:C:2017:698, t. 38. i navedena sudska praksa).
- 189 Sud je također presudio da u okviru tužbe podnesene na temelju članka 258. UFEU-a prigovore treba iznijeti na dosljedan i precizan način kako bi se državi članici i Sudu omogućilo da pravilno razumiju doseg povrede prava Unije koja se stavlja na teret, što je nužno da bi ta država mogla na koristan način istaknuti navode u svoju obranu i Sud provjeriti postojanje povrede obveze koja se stavlja na teret (presuda od 8. ožujka 2022., Komisija/Ujedinjena Kraljevina (Borba protiv prijevара umanjeњem vrijednosti), C-213/19, EU:C:2022:167, t. 133. i navedena sudska praksa).
- 190 Komisijina tužba osobito mora sadržavati dosljedno i detaljno obrazloženje razloga na temelju kojih je Komisija zaključila da zainteresirana država članica nije ispunila jednu od obveza koju ima na temelju prava Unije (presuda od 31. listopada 2019., Komisija/Nizozemska, C-395/17, EU:C:2019:918, t. 54. i navedena sudska praksa).
- 191 Međutim, u ovom slučaju valja istaknuti da, iako se članak 267. UFEU-a osobito navodi u tužbenom zahtjevu koji se odnosi na prvi prigovor, u razmatranjima iz te tužbe posvećenima obrazloženju tog prigovora i povezanoj Komisijinoj argumentaciji ne navodi se, suprotno tomu, više ništa o tom članku ni njegovoj eventualnoj povredi te se, *a fortiori*, uopće ne pojašnjavaju razlozi zbog kojih nacionalne odredbe koje se osporavaju u okviru navedenog prigovora povređuju navedeni članak.

- 192 U tim okolnostima treba utvrditi, kao što je to nezavisni odvjetnik utvrdio u točki 128. svojeg mišljenja, da, kad je riječ o navodnoj povredi članka 267. UFEU-a u okviru prvog prigovora, tužba ne ispunjava zahtjeve navedene u točkama 188. do 190. ove presude. U tom pogledu ni okolnost da je Komisija tu navodnu povredu, kad je riječ o prvom prigovoru, potkrijepila u obrazloženom mišljenju ni činjenica da se na sličnu povredu članka 267. UFEU-a odnosila argumentacija iz drugih prigovora navedenih u tužbi u pogledu drugih nacionalnih odredbi na koje se nije odnosio navedeni prvi prigovor ne mogu ispraviti nepravilnost koju sadržava akt kojim se pokreće postupak. Naime, kad je riječ o prvom prigovoru, na temelju potonjeg akta ne može se dosljedno, jasno i precizno odrediti spor povezan s člankom 267. UFEU-a koji je u ovom slučaju Sudu bio podnesen nakon pre sudskog postupka.
- 193 Kao drugo, kad je riječ o navodnoj povredi načela nadređenosti prava Unije, valja istaknuti, suprotno tomu, da Komisija u razmatranjima posvećenima prvom prigovoru koja je navela u tužbi ističe to načelo i pritom naglašava, među ostalim, u točki 75. te tužbe, da, time što poljskim sudovima onemogućuju da odlučuju o tome jesu li u slučajevima na koje se odnose osporavane nacionalne odredbe ispunjeni zahtjevi koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, te nacionalne odredbe na toj istoj osnovi tim sudovima također mogu onemogućiti da u skladu s navedenim načelom donose akte koji bi se mogli pokazati potrebnima kako bi se osiguralo stvarno poštovanje tih zahtjeva u takvim slučajevima.
- 194 Kao treće, kad je riječ o članku 26. stavku 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, doista je točno, kao što to navodi Republika Poljska, da, iako se ta nacionalna odredba nalazi u tužbenom zahtjevu koji se odnosi na prvi prigovor, argumentacija navedena u prilog tom prigovoru u toj tužbi ne sadržava razmatranja konkretno povezana s navedenom odredbom.
- 195 Međutim, kao što to tvrdi Komisija, time što se u njemu navodi da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove ne može ispitivati zahtjev koji se odnosi na utvrđivanje i ocjenu zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti, u tom se članku 26. stavku 3. u biti samo ponavlja ono što već proizlazi iz članka 29. stavka 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, odnosno da je Sądu Najwyższym (Vrhovni sud), osobito Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, zabranjeno utvrđivati ili ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja.
- 196 U tim okolnostima valja smatrati da se kritike koje je Komisija iznijela u pogledu članka 29. stavka 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu *ipso facto* odnose i na njegov članak 26. stavak 3. te stoga obuhvaćaju potonju odredbu. Iz toga slijedi da Komisija nije morala pružiti posebno pojašnjenje u pogledu potonje nacionalne odredbe i stoga da nepostojanje takvog objašnjenja nije moglo utjecati na prava obrane Republike Poljske.
- 197 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da je Komisijin prvi prigovor nedopušten u dijelu u kojem se odnosi na navodnu povredu članka 267. UFEU-a i dopušten u preostalom dijelu.

– *Meritum*

- 198 Najprije, kad je riječ o članku 42.a stavcima 1. i 2. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članku 29. stavcima 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članku 5. stavcima 1.a i 1.b Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, iz teksta prvih dviju navedenih nacionalnih odredbi proizlazi da, s jedne strane, „u okviru djelatnosti” različitih sudova o kojima je riječ „ili [njihovih] tijela” nije „dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela i tijela za nadzor i

zaštitu prava” i da, s druge strane, ti sudovi „ne [mogu] utvrđivati niti ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja”. Kad je riječ o članku 26. stavku 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, tom se odredbom isključuje mogućnost da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove, nakon što mu neki drugi sud proslijedi zahtjev koji se odnosi na izuzeće suca ili određivanje suda koji treba voditi postupak i koji po potrebi sadržava prigovore koji se temelje na nepostojanju neovisnosti suca ili suda o kojem je riječ, ispituje taj zahtjev ako se on „odnosi na utvrđivanje i ocjenu zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti”.

- 199 Na prvom mjestu, u tom pogledu valja napomenuti da se, kao što se to u biti ističe u točkama 135. do 137. ove presude u pogledu nacionalnih odredbi koje Komisija dovodi u pitanje u okviru trećeg prigovora, na temelju teksta nacionalnih odredbi na koje se odnosi prvi prigovor ne može smatrati, suprotno onomu što tvrdi Republika Poljska, da se tako propisane zabrane odnose isključivo na sudske akte čija je svrha odlučiti o valjanosti akta o imenovanju suca.
- 200 Naime, s jedne strane, potonjim nacionalnim odredbama nije zabranjeno samo „utvrđivati”, nego i „ocjenjivati”, s obzirom na njihovu „zakonitost”, samo „imenovanje”, ali i „ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija koje proizlaze iz tog imenovanja”. S druge strane, istim se odredbama još općenitije zabranjuje bilo kakvo „osporavanje” „zakonitosti” „sudova” te „državnih ustavnih tijela ili tijela za nadzor i zaštitu prava”.
- 201 S obzirom na to da su relativno općenite i neprecizne, takve formulacije mogle bi dovesti do toga da širok raspon akata ili postupanja redovnih sudova, upravnih sudova ili Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) ili njihovih tijela zbog njihova sadržaja ili učinaka može biti obuhvaćen tako propisanim zabranama. To osobito može biti slučaj kad su ti sudovi u skladu sa svojim obvezama navedenima u točkama 128. do 131. ove presude u određenim okolnostima dužni provjeriti ispunjavaju li oni sami ili suci u njihovu sastavu, ili drugi suci ili sudovi od kojih se traži da odlučuju o predmetima koji se odnose na pravo Unije ili su odlučili o njima, zahtjeve koji proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje i koji se odnose na neovisnost i nepristranost sudova i sudaca o kojima je riječ, kao i na njihovu prethodnu ustanovljenost zakonom.
- 202 Na drugom mjestu, valja istaknuti da su izrazi koje je poljski zakonodavac, kao što se to ističe u točki 140. ove presude u pogledu nacionalnih odredbi koje Komisija dovodi u pitanje u okviru trećeg prigovora, usko povezani s nizom pitanja koja su različiti poljski sudovi istaknuli u pogledu usklađenosti različitih novijih zakonodavnih izmjena koje su utjecale na ustrojstvo pravosuđa u Poljskoj s pravom Unije i, konkretnije, sa zahtjevima koji proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje.
- 203 Naime, Zakon o izmjeni zakona i nacionalne odredbe iz prvog prigovora doneseni su u žurbi u kontekstu opisanom u točkama 141. do 145. ove presude, koji osobito obilježava postojanje, s jedne strane, najnovijeg razvoja sudske prakse u pogledu očuvanja vladavine prava i, konkretnije, neovisnosti sudske vlasti u Poljskoj, koji je proizašao iz presude A. K. i dr., kao i, s druge strane, nekoliko zahtjeva za prethodnu odluku koji su tada bili u tijeku pred Sudom i koji su se odnosili na takvu problematiku.
- 204 U tom pogledu iz točaka 134., 139. i 149. kao i iz izreke presude A. K. i dr. osobito proizlazi da se zaključci iz te presude, kao i oni iz nacionalne sudske prakse navedene u točki 143. ove presude koja se razvila s obzirom na navedenu presudu A. K. i dr., odnose na usklađenost s pravom Unije

nadležnosti dodijeljenih Disciplinskom vijeću, osobito uzimajući u obzir pravila na temelju kojih su imenovani članovi tog vijeća te nepostojanje neovisnosti navedenog vijeća i KRS-a koji je sudjelovao u tom postupku imenovanja.

- 205 Konkretno, kao što se to ističe u točki 141. ove presude, iz presude A. K. i dr. jasno proizlazi da bi nacionalni sudovi od kojih se traži da odlučuju o predmetima te vrste mogli biti dovedeni u situaciju da na temelju prava Unije trebaju, s jedne strane, odlučiti o prikladnosti tijela kao što je Disciplinsko vijeće za odlučivanje o predmetima koji su obuhvaćeni pravom Unije, uzimajući osobito u obzir uvjete u kojima su imenovani njegovi članovi, i, s druge strane, ispitati neovisnost KRS-a i, ako takva neovisnost ne postoji, odlučiti o posljedicama povezanim sa sudjelovanjem tog tijela u postupku imenovanja sudaca Disciplinskog vijeća.
- 206 Međutim, očito je da bi se time od tih nacionalnih sudova, koji su u okviru svoje nadležnosti dužni primjenjivati odredbe prava Unije, moglo tražiti da donesu akte za koje bi se moglo smatrati da se njima „osporava” „zakonitost sudova”, kao što je Disciplinsko vijeće, ili zakonitost „državnih ustavnih tijela [ili] tijela za [...] zaštitu prava, kao što je KRS, jer bi tom prilikom tim više donosili „ocjene” o „zakonitosti” „imenovanja” sudaca koji zasjedaju u navedenom vijeću te njihovih „ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija” u smislu nacionalnih odredbi koje Komisija osporava u okviru prvog prigovora.
- 207 Kad je riječ o prethodnim pitanjima iz točke 144. ove presude koja su Sudu bila podnesena na datum donošenja osporavanih nacionalnih odredbi, ona su se odnosila, s jedne strane, na eventualnu neusklađenost s pravom Unije novih nacionalnih pravila na temelju kojih je više osoba nedavno imenovano na mjesto suca pri Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) i na učinke koji mogu proizaći iz takve neusklađenosti kad je riječ o pravnim aktima koje su donijeli suci o kojima je riječ. Ta su se prethodna pitanja odnosila, s druge strane, na eventualnu neusklađenost s tim pravom nacionalnih pravila kojima se odobrava donošenje ministarskih odluka kojima se suce upućuje u sudove koji nisu njihov matični sud.
- 208 S obzirom na njihov sadržaj, odgovori koji su se tada očekivali od Suda na navedena prethodna pitanja mogli su nacionalne sudove dovesti u situaciju da po potrebi trebaju provesti „ocjene” o „zakonitosti” „imenovanja” sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ili njihovih „ovlasti za izvršavanje sudačkih funkcija” ili donijeti akte za koje se može smatrati da se njima „osporava” „zakonitost sudova”, osobito onih u koje su upućeni suci.
- 209 Usto, kao što to proizlazi iz presuda navedenih u točkama 146. i 148. ove presude, odgovori koje je Sud dao na prethodna pitanja čiji se sadržaj navodi u točki 207. te presude potvrdili su opasnost da bi akti ili ocjene koje su u određenim okolnostima nacionalni sudovi dužni donijeti na temelju odredbi članka 19. stavka 1. UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje stvarno mogli biti obuhvaćeni zabranama propisanim nacionalnim odredbama koje se osporavaju u okviru prvog prigovora.
- 210 Argumentom Republike Poljske navedenim u točki 175. ove presude ne može se dovesti u pitanje prethodna analiza. Naime, iz nje ne proizlazi da svakom nacionalnom sudu treba priznati nadležnost za to da po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe u okviru bilo kojeg postupka dovodi u pitanje akt o imenovanju suca, njegov radni odnos ili izvršavanje njegovih sudskih ovlasti nakon što je po potrebi zatražio prethodno tumačenje Suda.
- 211 Tako je Sud u presudi od 22. ožujka 2022., Prokurator Generalny i dr. (Stegovno vijeće Vrhovnog suda – Imenovanje) (C-508/19, EU:C:2022:201, t. 70., 71. i 81. do 83.), proglasio nedopuštenim zahtjev za prethodnu odluku upućen u okviru osporavanja, pred sudom koji je uputio zahtjev,

valjanosti imenovanja suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) nakon što je osobito istaknuo da su, s jedne strane, pitanja upućena u tom zahtjevu neodvojivo povezana sa sporom koji je različit od onog iz glavnog postupka i da se, s druge strane, tužbom iz glavnog postupka nastoji ishoditi neka vrsta proglašavanja ništavim *erga omnes* imenovanja suca o kojem je riječ na dužnost suca tog suda iako nacionalno pravo ne dopušta i nikad nije dopuštalo svim osobama da osporavaju imenovanje sudaca izravnom tužbom za poništenje ili proglašenje nevaljanim takvog imenovanja.

- 212 Na trećem mjestu, kad je riječ o tvrdnjama Republike Poljske prema kojima se drugim nacionalnim pravilima omogućuje ispunjavanje zahtjeva koji proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje, kao prvo, valja istaknuti da, kad je riječ o nacionalnim odredbama u području izuzeća sudaca iz točke 179. ove presude, iz, s jedne strane, članka 26. stavka 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu proizlazi da ocjena zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti nije dopuštena u kontekstu takvog postupka izuzeća.
- 213 S druge strane, kao što to proizlazi iz samog teksta nacionalnih odredbi u području izuzeća sudaca na koje se pozvala Republika Poljska i čiji je tekst podnijela na zahtjev Suda, čini se da se nadzor koji se dopušta tim nacionalnim odredbama može odnositi na poštovanje samo jednog dijela zahtjeva koji proizlaze iz načela neovisnosti sudaca i, konkretnije, zahtjeva povezanih s unutarnjim aspektom tog načela koji se preklapa s pojmom „nepristranost” te mu je cilj osiguranje jednakog odmaka od stranaka spora i njihovih pripadajućih interesa. Suprotno tomu, s obzirom na taj tekst, čini se da se navedenim nacionalnim odredbama ne dopušta nadzor drugih aspekata koji proizlaze iz tih zahtjeva, osobito onih povezanih s vanjskim aspektom navedenog načela i koji se odnose, među ostalim, na zaštitu predmetnog tijela od vanjskih intervencija ili pritisaka ili pak na potrebu da to tijelo bude prethodno ustanovljeno zakonom.
- 214 Republika Poljska na raspravi je usto u tom pogledu navela da iz novijih presuda Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud) proizlazi da se tim nacionalnim odredbama osobito ne dopuštaju zahtjevi ili izjave zasnovani na prigovorima koji se temelje na nepravilnosti imenovanja suca ili bilo kojoj drugoj okolnosti u pogledu postupka imenovanja suca.
- 215 Kao drugo, kad je riječ o drugim nacionalnim mehanizmima na koje se poziva Republika Poljska i koji su također navedeni u točki 179. ove presude, odnosno onima povezanim s upućivanjem predmeta nadležnom sudu i nadzorom koji provode sudovi višeg stupnja, valja napomenuti da su, kao što se to ističe u točkama 200. i 201. ove presude, nacionalne odredbe koje se osporavaju u okviru prvog prigovora toliko općenite i neprecizne da se ne može isključiti da bi se njima mogli onemogućiti i takvi mehanizmi.
- 216 Naime, zabrane propisane tim nacionalnim odredbama mogu se primjenjivati i na sudove kojima se upućuje pitanje o eventualnom upućivanju predmeta drugom sudu u skladu s člankom 200. stavkom 1.⁴ Zakonika o građanskom postupku te se stoga čini da one mogu spriječiti takve sudove da provedu takvo upućivanje, primjerice, ako bi ono u uvjetima navedenima u presudi A. K. i dr. značilo da se dovode u pitanje usklađenost sa zahtjevima neovisnosti koji proizlaze iz prava Unije i stoga zakonitost suda pred kojim bi taj predmet inače trebalo ispitati, ili da se u tom kontekstu osporava zakonitost ustavnog tijela kao što je KRS.
- 217 S obzirom na to da su općenite i neprecizne, osporavane nacionalne odredbe također mogu, osim toga, onemogućiti sudu višeg stupnja, pred kojim je pokrenut postupak ispitivanja odluke suda nižeg stupnja, da ocjenjuje zakonitost imenovanja suca ili njegove ovlasti za obnašanje sudačkih

dužnosti koje proizlaze iz takvog imenovanja ili pak da osporavaju zakonitost sudova, i to neovisno o tome trebaju li odlučiti o vlastitom sastavu ili zakonitosti kao sud drugog stupnja ili o sastavu i zakonitosti suda nižeg stupnja.

- 218 Kao četvrto, treba odbiti i argumentaciju Republike Poljske navedenu u točki 181. ove presude koja se temelji na navodnom proturječju između prvog i drugog prigovora. Naime, u tom je pogledu dovoljno naglasiti da se, dok se u drugom prigovoru nastoji istaknuti okolnost da je ispitivanje određenih pitanja u isključivoj nadležnosti Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove, prvi prigovor pak odnosi na usklađenost s pravom Unije odredbi kojima se propisuju određene zabrane koje se primjenjuju na redovne sudove, upravne sudove i Sąd Najwyższy (Vrhovni sud), uključujući Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove.
- 219 Iz prethodno navedenog proizlazi da nacionalne odredbe iz točke 198. ove presude povređuju odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje.
- 220 Nadalje, kad je riječ o članku 55. stavku 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima i članku 8. Zakona o izmjeni zakona kojim se predviđa primjena tog članka 55. stavka 4. na postupke koji su pokrenuti ili okončani prije stupanja na snagu potonjeg zakona, osobito iz teksta druge rečenice navedenog članka 55. stavka 4. proizlazi da se na „[o]dredb[e] koje se odnose na dodjelu predmeta kao i na određivanje i izmjenu sudskih vijeća [...] ne može pozvati kako bi se utvrdilo [...] da je sud u neodgovarajućem sastavu ili da osoba koja je njegov član nije ovlaštena ili nadležna za odlučivanje”.
- 221 Međutim, valja naglasiti da je, kao i nacionalne odredbe iz točaka 133. i 198. ove presude, i članak 55. stavak 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima tek nedavno uveden u poljski pravni poredak Zakonom o izmjeni zakona, u posebnom kontekstu navedenom u točkama 140. do 145. te presude.
- 222 Konkretnije, u tom pogledu valja naglasiti da su Sudu na dan donošenja te nacionalne odredbe bili upućeni, među ostalim, zahtjevi za prethodnu odluku navedeni u trećoj alineji točke 144. ove presude u spojenim predmetima u kojima je u međuvremenu donesena presuda od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr. (C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931).
- 223 Naime, Sud je u potonjoj presudi presudio da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a treba tumačiti na način da mu se protive nacionalne odredbe prema kojima ministar pravosuđa države članice može, na temelju kriterija koji nisu javno dostupni, s jedne strane, uputiti suca na rad u kazneni sud višeg stupnja na određeno ili neodređeno vrijeme i, s druge strane, u svakom trenutku i neobrazloženom odlukom opozvati to upućivanje, neovisno o tome je li riječ o upućivanju na određeno ili neodređeno vrijeme.
- 224 Osim toga, Sudu je prilikom donošenja članka 55. stavka 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima u predmetu C-791/19 također bila podnesena tužba radi utvrđivanja povrede obveze, koju je Komisija podnijela protiv Republike Poljske kako bi se, među ostalim, utvrdilo da je ta država članica povrijedila obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a time što je predsjedniku Disciplinskog vijeća dodijelila diskrecijsku ovlast da u predmetima koji se odnose na suce redovnih sudova određuje stegovni sud nadležan u prvom stupnju.

- 225 Međutim, u tom pogledu valja naglasiti da je Sud u presudi od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce) (C-791/19, EU:C:2021:596), koja je donesena u međuvremenu, u njezinim točkama 164. do 177. prihvatio takav prigovor i slijedom toga utvrdio da je, time što je predsjedniku Disciplinskog vijeća dodijelila takvu diskrecijsku ovlasti i stoga nije zajamčila da disciplinske postupke ispituje „zakonom ustanovljen” sud, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.
- 226 Stoga je očito da nacionalni sudovi, kad se od njih traži da izvedu zaključke iz presuda Suda navedenih u točkama 222. i 225. ove presude, mogu biti dovedeni u situaciju da trebaju ispitati te se stoga na njih i „pozvati”, nacionalne odredbe kao što su one o kojima je bila riječ u tim presudama, koje su se odnosile na „određivanje” ili „izmjenu sudskih vijeća”, i to kako bi se u konkretnom slučaju utvrdilo da je zbog primjene navedenih nacionalnih odredbi i njihove suprotnosti s pravom Unije nacionalni sud „u neodgovarajućem sastavu” ili da osoba „koja je njegov član nije ovlaštena ili nadležna za odlučivanje”. Naime, nacionalni sudovi o kojima je riječ time bi bili obuhvaćeni zabranama koje su tako navedene u članku 55. stavku 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima. Te se zabrane uostalom mogu primijeniti općenitije, neovisno o eventualnim prigovorima osobe koji se temelje na tome da su nacionalne odredbe koje se odnose na dodjelu predmeta ili određivanje ili izmjenu sudskih vijeća ili primjena takvih odredbi protivni zahtjevima prava Unije koji su svojstveni pravu na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud.
- 227 S obzirom na prethodno navedeno, valja utvrditi da članak 55. stavak 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima i stoga članak 8. Zakona o izmjeni zakona također povređuju odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje.
- 228 Naposljetku, kad je riječ o navodnoj povredi načela nadređenosti prava Unije, valja podsjetiti na to da to načelo nalaže nacionalnom sudu koji je u okviru svoje nadležnosti zadužen za primjenu odredbi prava Unije da osigura puni učinak zahtjeva tog prava u sporu koji je pred njim pokrenut. Konkretno, on treba po službenoj dužnosti izuzeti iz primjene svaki nacionalni propis ili praksu, čak i naknadni, koji su protivni izravno primjenjivoj odredbi prava Unije, pri čemu ne mora tražiti ni čekati prethodno ukidanje tog nacionalnog propisa ili prakse kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 1978., Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, t. 24. i od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, t. 53. i navedenu sudsku praksu).
- 229 Naime, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, članak 47. Povelje ima takav izravan učinak (vidjeti među ostalim presudu od 29. srpnja 2019., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, t. 56. i navedenu sudsku praksu) te se uostalom u točki 78. ove presude podsjeća na to da isto vrijedi za članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a.
- 230 Stoga, budući da su nacionalne odredbe iz točaka 198. i 220. ove presude zbog samih zabrana koje se njima propisuju takve da poljskim sudovima o kojima je riječ mogu onemogućiti da izuzmu iz primjene određene odredbe koje se smatra protivnima odredbama prava Unije s izravnim učinkom, one također mogu povrijediti načelo nadređenosti tog prava.
- 231 S obzirom na prethodno navedeno, valja prihvatiti prvi prigovor u dijelu u kojem se u njemu ističu povrede odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i načela nadređenosti prava Unije.

Drugi prigovor

Argumentacija stranaka

- 232 Drugim prigovorom, koji treba ispitati na četvrtom mjestu, Komisija u biti tvrdi da su pitanja koja se odnose na neovisnost suda ili suca „horizontalna pitanja” koja je svaki nacionalni sud koji odlučuje o predmetu obuhvaćenom pravom Unije dužan ispitati, uključujući *in limine litis* i kad odlučuje u prvom stupnju, s obzirom na članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i članak 47. Povelje i u pogledu kojih Sudu treba moći uputiti prethodna pitanja na temelju članka 267. UFEU-a, pri čemu po potrebi naknadno izuzima iz primjene, u skladu s načelom nadređenosti prava Unije, sve nacionalne odredbe koje se protive tim odredbama prava Unije kako ih tumači Sud. Takva pitanja nisu posebna pravna pitanja u zasebnom području prava koja na temelju toga mogu biti u isključivoj nadležnosti navodno specijaliziranog suda.
- 233 Republika Poljska stoga je povrijedila svoje obveze koje proizlaze iz navedenih odredbi prava Unije i tog načela nadređenosti, kao prvo, time što je na temelju članka 26. stavka 2. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove dodijelila isključivu nadležnost za odlučivanje o pitanjima koja se odnose na izuzeće sudaca i određivanje suda nadležnog za odlučivanje o predmetu u kojem je istaknut prigovor koji se temelji na nepostojanju neovisnosti suda ili suca te time što je sud koji odlučuje o predmetu u kojem se postavljaju takva pitanja obvezala na to da ta pitanja proslijedi tom vijeću, iako ono nije stvarno nadležno za odlučivanje o meritumu tog predmeta.
- 234 Usto, poljski je zakonodavac time htio spriječiti nacionalne sudove pred kojima je pokrenut spor da provjeravaju, po potrebi upućivanjem pitanja Sudu, ispunjava li pravosudno tijelo od kojeg se traži da odluči o tom sporu zahtjeve neovisnosti i nepristranosti koji proizlaze iz prava Unije i da, ako takva neovisnost i nepristranost ne postoje, ispune svoju obvezu, koju je Sud istaknuo u presudi A. K. i dr., izuzimanja iz primjene nacionalne odredbe kojom se nadležnost za odlučivanje o takvom sporu dodjeljuje tom pravosudnom tijelu. Tako osporavanom nacionalnom odredbom ujedno se nastoji spriječiti nacionalne sudove da na temelju vlastite inicijative ili na zahtjev stranke postupka ispituju treba li izuzeti suca koji ne ispunjava te zahtjeve odnosno treba li Sudu uputiti pitanje u tom pogledu.
- 235 Kao drugo, odredbe i načelo prava Unije koji su navedeni u točki 232. ove presude također su povrijeđeni odredbama članka 82. stavaka 2. do 5. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu. Naime, time što se njima predviđa, s jedne strane, da je Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove isključivo nadležno za odlučivanje o pitanjima prava u pogledu neovisnosti suca ili suda koja su postavljena u predmetima koja su u tijeku pred Sądom Najwyższym (Vrhovni sud), s druge strane, da to vijeće prilikom donošenja takve odluke nije obvezano nijednom drugom odlukom Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i, naposljetku, da odluke navedenog vijeća obvezuju sva ostala vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), tim se nacionalnim odredbama sastavima suda drugih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) onemogućuje da odlučuju o takvim pitanjima prava i da u tom pogledu upućuju pitanja Sudu.
- 236 Kao treće, te su odredbe i načelo prava Unije povrijeđeni člankom 26. stavcima 4. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu kojima se Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove dodjeljuje isključiva nadležnost za odlučivanje o tužbama za utvrđenje nezakonitosti pravomoćnih presuda svih poljskih sudova i upravnih sudova, uključujući onih koje donose druga vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), ako se nezakonitost sastoji od dovođenja u pitanje statusa osobe imenovane na mjesto suca koji je odlučivao u određenom predmetu s obzirom na to da se

takve tužbe mogu podnijeti neovisno o tome je li zainteresirana stranka iscrpila druge pravne lijekove koje je imala na raspolaganju. Naime, takve nacionalne odredbe onemogućuju tim drugim vijećima Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) da odlučuju o tim pitanjima i da u tom pogledu Sudu upućuju eventualna prethodna pitanja.

- 237 Kao četvrto, odredbe i načelo prava Unije koji su navedeni u točki 232. ove presude također su povrijeđeni prijelaznim odredbama članka 10. Zakona o izmjeni zakona kojima se najprije predviđa da poljski sudovi, uključujući druga vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove prije 21. veljače 2020. upućuju predmete koji su bili u tijeku 14. veljače 2020. i koji su se odnosili na pitanja koja su u međuvremenu u isključivoj nadležnosti tog vijeća, zatim, da potonje vijeće u tom slučaju može opozvati radnje koje je prethodno poduzeo sud koji se proglasio nenadležnim u njegovu korist, odnosno radnje koje mogu obuhvaćati eventualno upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu, i, naposljetku, da radnje koje su u takvim predmetima poduzete nakon 14. veljače 2020., kao što je eventualan zahtjev za prethodnu odluku, nemaju učinak.
- 238 Na prvom mjestu, Republika Poljska u odgovoru na tužbu tvrdi da Komisija pogrešno tumači presudu A. K. i dr. Naime, iz te presude samo proizlazi da, ako stranka tvrdi da bi ispitivanje njezina predmeta pred sudom koji je inače nadležan dovelo do povrede prava koja ima na temelju članka 47. Povelje, sud pred kojim je pokrenut postupak može odlučiti o takvom prigovoru i, ako je on osnovan, uputiti predmet drugom sudu koji nudi potrebna jamstva neovisnosti i koji je nadležan na temelju zakona ako ne postoje odredbe kojima se nadležnost dodjeljuje sudu koji ne nudi takva jamstva.
- 239 Suprotno tomu, iz navedene presude ne proizlazi da svi nacionalni sudovi imaju pravo odlučivati o toj vrsti predmeta. Tezom koju tako podupire Komisija povređuje se uostalom zahtjev u pogledu prava na zakonom ustanovljen sud, kojim se isključuje da je određivanje nadležnog suda prepušteno diskreciji pravosudnih tijela. Sud stoga u presudi A. K. i dr. nije utvrdio ovlast za donošenje akata bez pravne osnove u korist predmetnih sudova koji su uputili zahtjev, nego ovlast za upućivanje određenih predmeta drugom sudu čija nadležnost proizlazi iz akta Parlamenta, u skladu s člankom 200. stavkom 1.⁴ Zakonika o građanskom postupku. U tom je pogledu jedina obveza država članica osigurati, kao što se to zahtijeva člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a, da se predmeti koji su povezani s pravom Unije pokreću pred sudovima koji nude jamstva koja se zahtijevaju tom odredbom.
- 240 Usto, slučaj iz presude A. K. i dr. nije povezan s osporavanim nacionalnim odredbama jer se one odnose na stajalište suda kojemu je podnesen zahtjev za izuzeće o pravnom pitanju neovisnosti suda ili sumnje u zakonitost pravomoćne odluke.
- 241 Na drugom mjestu, kad je konkretnije riječ o sadržaju osporavanih nacionalnih odredbi, kao prvo, u pogledu članka 26. stavka 2. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu Republika Poljska naglašava da ispitivanje zahtjeva za izuzeće u poljskom pravu nikad nije bilo u nadležnosti suca ili suda o kojima je bila riječ, nego da je to ispitivanje dotad trebao provesti drugi sastav istog suda ili sud višeg stupnja. Stoga se tom nacionalnom odredbom sucima ili sudovima kojima je podneseno takvo incidentalno pitanje ne oduzima nadležnost kojom su prethodno raspolagali. Njome se samo predviđa da, ako se prigovori kojima se opravdava izuzeće određenih sudaca odnose na njihovu neovisnost, to pitanje tada treba uputiti Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove. Međutim, svaka je država članica slobodna odrediti koji sud treba odlučivati o takvoj vrsti predmeta s obzirom na to da se pravom Unije zahtijeva samo da sud nadležan za odlučivanje o predmetu te vrste nudi jamstva iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.

- 242 Kao drugo, kad je riječ o članku 26. stavcima 4. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, utvrđivanje nezakonitosti pravomoćne odluke nije „incidentalno” pitanje koje se može ispitati *in limine litis* u okviru drugog postupka, nego je potrebno pokrenuti izvanredni postupak koji se po definiciji može pokrenuti samo u slučaju donošenja takve pravomoćne odluke, i to pred sudom nadležnim na temelju zakona, koji nužno treba biti različit od suda koji je donio tu odluku. Osim toga, time što se njima predviđa da određenu vrstu tužbe ispituje vijeće Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) specijalizirano za ispitivanje pitanja koja se odnose na neovisnost sudske vlasti, tim se nacionalnim odredbama jačaju postupovna jamstva za stranke.
- 243 Kao treće, kad je riječ o članku 82. stavcima 2. do 5. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, Republika Poljska naglašava da je, u skladu s člankom 1. točkom 1. podtočkom (a) tog zakona, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) nadležan donositi odluke o pravnim pitanjima koja se odnose na sve predmete koji su u nadležnosti tog suda. U tom se pogledu drugi prigovor u cijelosti temelji na navodnom zahtjevu da o takvim pravnim pitanjima, ako se ona odnose na neovisnost sudske vlasti, trebaju odlučivati sudovi pred kojima su ta pitanja istaknuta, što je zahtjev čije postojanje Komisija ipak nije ničim potkrijepila. Nadalje, ako postoji složeno pitanje koje može dovesti do različitih tumačenja, upravo bi sam predmet postupka koji se odnosi na rješavanje pravnog pitanja trebao omogućiti sudu pred kojim je takvo pitanje istaknuto da ga uputi na ispitivanje specijaliziranom vijeću višeg stupnja kako bi dobio potrebna pojašnjenja i kako bi se u interesu pravne sigurnosti spriječile značajne i trajne razlike u sudskoj praksi. Usto, takav mehanizam ne obvezuje sudove o kojima je riječ da zatraže odluku o pravnom pitanju, nego im to samo omogućuje te se takva odluka odnosi isključivo na tumačenje prava, a ne na njegovu primjenu, koja je i dalje u nadležnosti suda koji odlučuje o meritumu spora o kojem je riječ.
- 244 Kao četvrto, prijelazne odredbe koje sadržava članak 10. Zakona o izmjeni zakona istekle su te se njima u svakom slučaju, u skladu s pravom na zakonom ustanovljen sud, samo osiguralo da sudovi koji više nisu nadležni proslijede predmete o kojima je riječ sudu koji je sada nadležan.
- 245 Na trećem mjestu, Republika Poljska smatra da se osporavanjem nacionalnim odredbama ne ograničavaju ovlasti poljskih sudova da Sudu upućuju prethodna pitanja ako djeluju u okviru svoje mjesne i materijalne nadležnosti. Usto, budući da je Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove sud posljednjeg stupnja, ono je dužno Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku svaki put kad ima dvojbe u pogledu tumačenja članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, čime bi se stoga u praksi povećao broj slučajeva u kojima može postojati obveza upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu i, slijedom toga, ojačala djelotvornost ostvarivanja prava koja se temelje na članku 47. Povelje.
- 246 Osim toga, prijelaznim odredbama koje sadržava članak 10. Zakona o izmjeni ne dopušta se Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove da povuče zahtjev za prethodnu odluku jer je to vijeće naprotiv dužno, u slučaju dvojbe u pogledu tumačenja prava Unije, potvrditi prethodno postavljena pitanja ili ih sâmo postaviti. Te prijelazne odredbe uostalom omogućuju opoziv prethodnih akata samo ako se njima sprečava ispitivanje predmeta o kojem je riječ „u skladu sa zakonom”, što po definiciji ne može biti slučaj zahtjeva za prethodnu odluku. Navedenim se prijelaznim odredbama nacionalnim sudovima koji su dužni proslijediti predmete o kojima su dotad odlučivali ne zabranjuje da upućuju prethodna pitanja, kao što to uostalom potvrđuju brojna prethodna pitanja koja se odnose na zahtjeve neovisnosti sudaca koji su u novije vrijeme upućeni Sudu.

- 247 Na četvrtom mjestu, Komisija nije potkrijepila drugi prigovor u pogledu povrede načela nadređenosti prava Unije te se osporavane nacionalne odredbe na odnose na sukobe između pravnih pravila u okviru kojih bi to načelo trebalo primjenjivati.
- 248 Komisija u replici pojašnjava da se drugim prigovorom u biti kritizira činjenica da će se isključiva nadležnost za ispitivanje poštovanja zahtjeva prava Unije o kojima je riječ oduzeti do tada nadležnim različitim nacionalnim sudovima ili vijećima Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i dodijeliti, bez posebnih legitimnih razloga, novom sudskom vijeću koje se ne može smatrati specijaliziranim sudom. Naime, s jedne strane, to novo sudsko vijeće čini svega 20 sudaca od ukupno 10 000 koliko ih ima Republika Poljska, tako da je pravo osoba na sudsku zaštitu i djelotvornost prava Unije znatno oslabljeno, iako iz sudske prakse Suda proizlazi da svi nacionalni sudovi trebaju u što širem opsegu primjenjivati odredbe prava Unije koje se odnose na neovisnost sudaca. S druge strane, budući da su svi članovi Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove imenovani na prijedlog KRS-a u njegovu novom sastavu, odnosno u okolnostima koje su vrlo često one na koje se poziva u zahtjevima za izuzeće koji se temelje na nepostojanju neovisnosti suca, postavlja se pitanje nepristranosti tog vijeća u ocjenjivanju takvih pitanja.
- 249 Kad je riječ o članku 267. UFEU-a, Komisija tvrdi da je, s obzirom na, među ostalim, kontekst reformi pravosuđa u kojem su donesene osporavane nacionalne odredbe i opetovane mjere koje su poljska tijela donijela kako bi spriječila dobro funkcioniranje mehanizma prethodnog postupka uvedenog tim člankom, očito da se tim nacionalnim odredbama iz materijalne nadležnosti do tada nadležnih nacionalnih sudova umjetno isključilo ispitivanje „horizontalnog pitanja” neovisnosti sudaca koje se može postaviti u bilo kojem predmetu, i to kako bi se tim nacionalnim sudovima uskratila mogućnost postavljanja pitanja Sudu u tom području, protivno članku 267. UFEU-a, u vezi s člankom 4. stavkom 3. trećim podstavkom UEU-a.
- 250 Komisija u tom pogledu tvrdi i da nacionalna pravila koja, kao u ovom slučaju, mogu dovesti do toga da se nacionalni sudac radije suzdrži od postavljanja prethodnih pitanja Sudu negativno utječu na ovlasti koje su nacionalnim sudovima priznate člankom 267. UFEU-a. Kad je riječ o argumentu prema kojem činjenica prijenosa cjelokupne materijalne nadležnosti na sud protiv čijih se odluka ne mogu podnijeti pravni lijekovi jača koristan učinak tog članka, njime se povređuje struktura tog članka kojom se naime predviđa da sudovi nižeg stupnja mogu upućivati pitanja Sudu.
- 251 Kad je riječ o načelu nadređenosti prava Unije, Komisija navodi da je u obrazloženom mišljenju i tužbi naglasila da isključiva nadležnost Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove u trima kategorijama predmeta o kojima je riječ onemogućuje poljskim sudovima da izuzmu iz primjene nacionalne odredbe na temelju kojih je nadležnost za odlučivanje o predmetima obuhvaćenima pravom Unije dodijeljena sudovima i sucima koji ne ispunjavaju zahtjeve prava Unije u području neovisnosti sudaca.
- 252 Republika Poljska u odgovoru na repliku tvrdi da Komisija u replici navodi „nove prigovore” te se pritom poziva na to da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove, koje ipak postoji od 2018. i čiji su uvjeti za imenovanje članova dobro poznati, nije neovisno i nepristrano. Međutim, budući da se ti prigovori ne odnose na elemente otkrivene nakon pokretanja postupka i da su Komisijine tvrdnje u pogledu navodnog nepostojanja neovisnosti i nepristranosti iznesene samo u prilog četvrtom prigovoru koji se odnosi isključivo na Disciplinsko vijeće, navedeni prigovori nisu pravodobni te ih treba odbiti u skladu s člankom 127. stavkom 1. Poslovnika.

- 253 Prema mišljenju te države članice, ti su „novi prigovori” u svakom slučaju neosnovani. Naime, sama činjenica da se suci Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove, kao i svi drugi poljski suci, imenuju uz intervenciju tijela kao što je KRS ne može stvoriti ovisnost tih sudaca u odnosu na političku vlast. Usto, sudska praksa koju je razvilo to vijeće u potpunosti svjedoči o njegovoj neovisnosti i nepristranosti.
- 254 Osim toga, time što tvrdi da se člankom 26. stavcima 4. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu drugim vijećima Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) oduzima nadležnost za odlučivanje o tužbama radi utvrđivanja nezakonitosti pravomoćne odluke ako se predmetna nezakonitost sastoji od dovođenja u pitanje statusa osobe imenovane na dužnost suca, Komisija pogrešno shvaća doseg te nacionalne odredbe. Naime, nadležnost tih različitih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) definirana je u člancima 23. do 25. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu kojima se nadležnost za odlučivanje o građanskim predmetima dodjeljuje građanskom vijeću, nadležnost za odlučivanje o kaznenim predmetima kaznenom vijeću, a nadležnost za odlučivanje, među ostalim, o predmetima u području radnog prava i socijalnog osiguranja vijeću za radne i socijalne sporove. Međutim, takve materijalne nadležnosti ni po čemu nisu povezane s predmetima u kojima se dovodi u pitanje postojanje mandata suca, što je problematika čije je ispitivanje u isključivoj nadležnosti Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove.
- 255 U svakom slučaju, Komisija nije dokazala da se člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a nalaže obveza osiguravanja da tužbe radi utvrđivanja nezakonitosti pravomoćne odluke ispituju sva vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) niti da se pravo Unije djelotvorno primjenjivalo na temelju prethodnih nacionalnih odredbi te da se više neće djelotvorno primjenjivati na temelju osporanih nacionalnih odredbi.
- 256 Kad je riječ o članku 82. stavcima 2. do 5. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, Komisijina tvrdnja prema kojoj Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove nije specijalizirani sud proizvoljna je jer, naime, to vijeće čine iskusni pravnici koji imaju najmanje poslijedoktorsku diplomu iz područja pravnih znanosti.
- 257 Naposljetku, osporavanjem se nacionalnim odredbama ne onemogućuje ni materijalno nadležnim sudovima ni onima koji to nisu da Sudu upućuju prethodna pitanja te Komisija dodatno ne objašnjava kako bi te nacionalne odredbe dovele do odvratanje nacionalnih sudaca od upućivanja takvih pitanja ili dovođenje tih sudaca u situaciju da povuku takva pitanja.

Ocjena Suda

– Dopuštenost

- 258 Uz načela navedena u točkama 188. do 190. ove presude, valja podsjetiti na to da je ustaljena sudska praksa i da u okviru tužbe podnesene na temelju članka 258. UFEU-a pismo opomene koje Komisija upućuje državi članici o kojoj je riječ, a zatim i obrazloženo mišljenje koje ona izdaje, omeđuju predmet spora koji se, prema tome, više ne može proširivati. Doista, mogućnost da ta država članica podnese očitovanja za nju je ključno jamstvo koje se želi ostvariti UFEU-om, čak i ako ocijeni da se njome ne treba koristiti, a poštovanje tog jamstva bitan je formalni zahtjev za pravilnost provođenja postupka zbog povrede obveze države članice. Prema tome, to obrazloženo mišljenje i Komisijina tužba moraju se temeljiti na istim prigovorima na kojima se temelji pismo opomene kojim započinje preodsudski postupak (presuda od 22. rujna 2016., Komisija/Češka Republika, C-525/14, EU:C:2016:714, t. 17. i navedena sudska praksa).

- 259 Naime, svrha je predsudskog postupka omogućiti državi članici o kojoj je riječ, s jedne strane, da ispuní svoje obveze koje ima na temelju prava Unije i, s druge strane, da učinkovito iskoristi svoja sredstva obrane protiv Komisijinih prigovora. Pravilnost tog postupka predstavlja bitno jamstvo koje zahtijeva UFEU, ne samo za zaštitu prava država članica o kojima je riječ nego i kako bi se osiguralo da predmet mogućeg sudskog postupka bude jasno definiran (presuda od 8. ožujka 2022., Komisija/Ujedinjena Kraljevina (Borba protiv prijevara umanjnjem vrijednosti), C-213/19, EU:C:2022:167, t. 131. i navedena sudska praksa).
- 260 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da, kao što to Republika Poljska pravilno tvrdi, Komisija nije ni tijekom predsudske faze ni u tužbi kojom se pokreće postupak tvrdila da nacionalne odredbe koje osporava u okviru drugog prigovora povređuju pravo Unije zbog sastava Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove kojem se tim nacionalnim odredbama dodjeljuje isključiva nadležnost i, konkretnije, zbog eventualnog nepostojanja nepristranosti koje može utjecati na to vijeće u izvršavanju te nadležnosti s obzirom na pravila na kojima se temeljilo imenovanje njegovih članova, iako je Komisija znala za taj sastav i ta pravila o imenovanju.
- 261 Budući da je takva razmatranja navela tek u fazi replike, Komisija se stoga poziva na nove argumente koji znatno mogu izmijeniti doseg drugog prigovora kako je do tada bio iznesen.
- 262 Budući da su time podneseni nepravodobno i protivno zahtjevima navedenima u točkama 258. i 259. ove presude, ti su argumenti nedopušteni te ih stoga treba odbiti.

– *Meritum*

- 263 Kao prvo, valja istaknuti da iz načela navedenih u točkama 63. do 74. ove presude proizlazi da, iako je preraspodjela ili reorganizacija sudskih nadležnosti u okviru države članice načelno obuhvaćena slobodom država članica zajamčenom člankom 4. stavkom 2. UEU-a (vidjeti po analogiji presudu od 21. prosinca 2016., Remondis, C-51/15, EU:C:2016:985, t. 47.), to vrijedi pod uvjetom da se, među ostalim, takvom preraspodjelom ili reorganizacijom ne dovodi u pitanje poštovanje vrijednosti vladavine prava navedene u članku 2. UEU-a i zahtjeva koji u tom pogledu proizlaze iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, među kojima su i zahtjevi u pogledu neovisnosti, nepristranosti i zakonom prethodne ustanovljenosti sudova od kojih se traži da tumače i primjenjuju pravo Unije.
- 264 Kao drugo, valja podsjetiti na to da je točno da je Sud u više navrata priznao da država članica pri izvršavanju svoje nadležnosti u pogledu preraspodjele sudskih nadležnosti u državnom okviru u određenim okolnostima može biti dovedena u situaciju da isključivu nadležnost za odlučivanje o određenim materijalnim pitanjima obuhvaćenima pravom Unije dodijeli jednom tijelu ili nekoliko decentraliziranih tijela.
- 265 Sud je u tom pogledu osobito naglasio da se, ovisno o slučaju, može pokazati da činjenica da je određeni materijalni spor u isključivoj nadležnosti samo jednog suda potonjem sudu omogućuje da stekne posebnu stručnost koja povoljno utječe na smanjenje prosječnog trajanja postupaka ili osiguravanje ujednačene prakse na državnom području, čime se pridonosi pravnoj sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 27. lipnja 2013., Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, t. 56.). Isto tako je istaknuo da određivanje decentraliziranih sudova kojih je manje i višeg su ranga u odnosu na općinske sudove te čiji suci imaju veće profesionalno iskustvo može poticati ujednačenije i specijaliziranije sudovanje u području materijalnog prava Unije o kojem je riječ, kao i djelotvorniju zaštitu prava koja osobe imaju na temelju tog prava (presuda od 12. veljače 2015., Baczó i Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, t. 46. i 58.).

- 266 Iako je stoga svaka država članica ovlaštena u svojem unutarnjem pravnom poretku odrediti nadležne sudove i urediti postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja osobe izvode iz prava Unije, države članice ipak su odgovorne za to da u svakom slučaju osiguraju djelotvornu zaštitu tih prava. Na temelju toga, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja osobe izvode iz prava Unije osobito ne smiju učiniti praktično nemogućim ili pretjerano otežanim ostvarivanje prava dodijeljenih pravnim poretkom Unije, a takav zahtjev vrijedi i u pogledu određivanja sudova nadležnih za rješavanje tužbi koje se temelje na tom pravu. Naime, nepoštovanje tog zahtjeva u tom bi pogledu, kao i njegova povreda u pogledu određivanja postupovnih pravila, moglo ugroziti načelo djelotvorne sudske zaštite (vidjeti u tom smislu presude od 15. travnja 2008., *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, t. 44. do 48.; od 27. lipnja 2013., *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, t. 35. do 37. i navedenu sudsku praksu i od 24. listopada 2018., *XC* i dr., C-234/17, EU:C:2018:853, t. 22. i 23.).
- 267 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da Komisija u svojoj tužbi ne tvrdi niti, *a fortiori*, utvrđuje da koncentracija nadležnosti koja je osporanim nacionalnim odredbama provedena u korist Vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove može dovesti do postupovnih problema koji bi kao takvi mogli ugroziti djelotvornost prava dodijeljenih pravnim poretkom Unije time što bi osobama praktički onemogućili ili pretjerano otežali ostvarivanje tih prava.
- 268 S obzirom na navedeno, valja napomenuti da se, kao treće, za razliku od nadležnosti povezanih s odredbama materijalnog prava Unije o kojima je osobito bila riječ u predmetima u kojima su donesene presude navedene u točkama 265. i 266. ove presude, reorganizacija i koncentracija sudskih nadležnosti koje Komisija osporava u svojem drugom prigovoru odnose na određene zahtjeve koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje, odnosno odredbi koje su istodobno ustavne i postupovne i čije poštovanje usto treba horizontalno zajamčiti u svim materijalnim područjima primjene prava Unije i pred svim nacionalnim sudovima pred kojima su pokrenuti postupci obuhvaćeni tim područjima.
- 269 Naime, kao što se to navodi u točki 69. ove presude, člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a konkretizira se vrijednost vladavine prava navedena u članku 2. UEU-a te se u tom pogledu njime obvezuje države članice da predvide sustav pravnih lijekova i postupaka kojim se osobama osigurava poštovanje njihova prava na djelotvornu sudsku zaštitu u svim područjima obuhvaćenima pravom Unije s obzirom na to da je načelo djelotvorne pravne zaštite na koje se upućuje u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a opće načelo prava Unije koje je danas utvrđeno u članku 47. Povelje.
- 270 U tom su pogledu te dvije potonje odredbe prava Unije i to opće načelo usko povezani s načelom nadređenosti tog prava. Naime, provedbom potonjeg načela koju izvršavaju nacionalni sudovi pridonosi se osiguravanju djelotvorne zaštite prava koja se pravom Unije dodjeljuju osobama (vidjeti u tom smislu presudu od 8. rujna 2010., *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 53. do 55. i navedenu sudsku praksu).
- 271 Međutim, načelom nadređenosti prava Unije, koje je također ustavne prirode, zahtijeva se, prema ustaljenoj sudskoj praksi navedenoj u točki 228. ove presude, da nacionalni sudovi koji u okviru svoje nadležnosti trebaju primjenjivati odredbe prava Unije osiguravaju puni učinak tih odredbi u sporovima koji su pred njima pokrenuti na način da po službenoj dužnosti po potrebi izuzmu iz primjene svaku nacionalnu odredbu koja je protivna odredbi prava Unije s izravnim učinkom, pri čemu ne moraju tražiti ni čekati prethodno ukidanje te nacionalne odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom.

- 272 Sud je stoga presudio da bi svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, upravna ili sudska praksa koja bi umanjivala djelotvornost prava Unije uskraćivanjem sudu nadležnom za primjenu tog prava ovlasti da već u samom trenutku te primjene učini sve što je potrebno za izuzimanje iz primjene nacionalnih zakonodavnih odredaba koje bi eventualno mogle onemogućiti puni učinak izravno primjenjivih pravnih pravila Unije bila nespojiva sa zahtjevima koji čine samu bit prava Unije (presuda od 4. prosinca 2018., Minister for Justice and Equality i Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, t. 36. i navedena sudska praksa).
- 273 Sud je pojasnio da je to slučaj ako se, u slučaju kad se nacionalni zakon protivi odredbi prava Unije, rješenje tog sukoba povjerava isključivo tijelu različitom od suda zaduženog za osiguravanje primjene prava Unije, koje ima ovlast vlastite procjene (presuda od 4. prosinca 2018., Minister for Justice and Equality i Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, t. 37. i navedena sudska praksa), čak i ako bi prepreka koja iz toga proizlazi za punu učinkovitost prava Unije bila samo privremene prirode (presuda od 8. rujna 2010., Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 274 Međutim, kao što se to navodi u točki 128. ove presude, kako bi se zajamčilo očuvanje posebnih značajki i autonomije pravnog poretka Unije, Ugovorima je uspostavljen pravosudni sustav namijenjen osiguranju usklađenosti i jedinstva u tumačenju prava Unije te je u tom okviru na nacionalnim sudovima i Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama kao i djelotvornu sudsku zaštitu prava koja osobe izvode iz tog prava.
- 275 Osim toga, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da je zaglavni kamen tako zamišljenog pravosudnog sustava uspostavljen postupkom povodom zahtjeva za prethodnu odluku, predviđenim u članku 267. UFEU-a, koji uspostavljanjem dijaloga između sudova, točnije između Suda i sudova država članica, ima za cilj osigurati jedinstveno tumačenje prava Unije, omogućujući tako osiguranje njegove usklađenosti, njegova punog učinka i njegove autonomije kao i u konačnici posebne naravi prava uspostavljenog Ugovorima (presuda od 24. listopada 2018., XC i dr., C-234/17, EU:C:2018:853, t. 41. i navedena sudska praksa).
- 276 Sud je u tom kontekstu osobito presudio, kao što se to navodi u točkama 129. do 131. ove presude, da temeljno pravo na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud znači da svaki nacionalni sud od kojeg se traži da primjenjuje pravo Unije ima obvezu provjeriti predstavlja li on po svojem sastavu takav sud kada u tom pogledu dođe do ozbiljne sumnje, pri čemu je ta provjera nužna kako bi se osiguralo povjerenje koje u demokratskom društvu pojedinci moraju imati u sudove, ili pak da takav nacionalni sud u određenim okolnostima mora moći provjeriti je li nepravilnost u postupku imenovanja suca mogla dovesti do povrede tog temeljnog prava.
- 277 S obzirom na to, može se opravdati da sudac koji se nije sam izuzeo i na kojeg se odnosi zahtjev za izuzeće koji je stranka podnijela zbog mogućeg sukoba interesa u pogledu tog suca ne sudjeluje u odluci o takvom zahtjevu i da se nadležnost za odlučivanje o njemu, kao što je to u Poljskoj bio slučaj prije stupanja na snagu osporavanih nacionalnih odredbi, dodijeli, ovisno o slučaju, drugom sastavu predmetnog suda ili sudu neposredno višeg stupnja. Isto se tako može pokazati da je u skladu s dobrim sudovanjem da o sukobima materijalne ili mjesne nadležnosti koji mogu nastati između nekoliko sudova odlučuje treće tijelo.
- 278 Suprotno tomu, obveze iz točke 276. ove presude mogu isključiti da nadzor u pogledu toga poštuju li i primjenjuju li zatim nacionalni sudovi zahtjeve koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 47. Povelje kako ih tumači Sud, prilikom reorganizacije sudskih

nadležnosti kao što je ona koju Komisija osporava u svojem drugom prigovoru, može općenito i sveobuhvatno provoditi samo jedno nacionalno tijelo, tim više ako to tijelo na temelju nacionalnog prava ne može ispitivati određene aspekte svojstvene tim zahtjevima.

- 279 U tom pogledu valja uostalom istaknuti da razmatranja na koja Sud upućuje u svojoj sudskoj praksi navedenoj u točki 265. ove presude, koja se odnose na prednosti potencijalno povezane sa specijalizacijom u pogledu sudovanja, stručnosti, smanjenja prosječnog trajanja postupaka ili pak ujednačenosti primjene prava, ne mogu prevagnuti kad je riječ o zahtjevima koji proizlaze iz načela djelotvorne sudske zaštite, čije poštovanje po definiciji treba moći zajamčiti svaki nacionalni sud, neovisno o svojem stupnju ili materijalnom području nadležnosti, za potrebe konkretnog spora koji se pred njim vodi, po potrebi u dijalogu sa Sudom na temelju članka 267. UFEU-a.
- 280 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi, s jedne strane, da je svrha nacionalnih odredbi koje Komisija osporava u drugom prigovoru povjeriti samo jednom tijelu, u ovom slučaju posebnom vijeću Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud), opći nadzor zahtjeva koji proizlaze iz tog načela i koji se odnose na neovisnost svih sudova i sudaca u pravosudnom i upravnom sustavu, pri čemu se isključuje da takav nadzor može provoditi neki od tih drugih sudova, uključujući tako druga vijeća Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i Naczelny Sąd Administracyjny (Visoki upravni sud), čime se do tada nadležnim nacionalnim sudovima oduzima nadležnost za provođenje različitih vrsta nadzora u pogledu takvih zahtjeva i za izravnu primjenu u tom okviru zaključaka koji proizlaze iz sudske prakse Suda.
- 281 Naime, kao prvo, kao što to proizlazi iz članka 26. stavka 2. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove dodijeljena je isključiva nadležnost za odlučivanje o „zahtjevima ili izjavama” koji se odnose na „izuzeće” suca ili „određivanje suda” pred kojim treba voditi postupak, uključujući „prigovore koji se temelje na nepostojanju neovisnosti suda ili suca” o kojima je riječ, pri čemu te zahtjeve ili izjave svaki drugi sud pred kojim je pokrenut postupak stoga treba odmah proslijediti tom vijeću, uključujući kad meritum tog predmeta proizlazi iz područja obuhvaćenog pravom Unije.
- 282 Kao drugo, iz članka 82. stavaka 2. do 5. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu proizlazi da Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove koje odlučuje u punom sastavu ima nadležnost, također isključivu, kad se prilikom ispitivanja žalbe u kasacijskom postupku ili nekog drugog pravnog lijeka pred Sądom Najwyższym (Vrhovni sud), uključujući pred drugim vijećima tog suda, „postavlja pitanje vezano uz neovisnost suca ili suda”. Naime, u tom se slučaju člankom 82. stavkom 2. tog zakona određuje da vijeće Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) pred kojim je pokrenut predmetni postupak „prekida postupak i upućuje to pitanje” Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, pri čemu se osim toga pojašnjava da je odluka koju to vijeće donese na temelju toga „obvezujuća [...] za sva vijeća Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud)”.
- 283 Kao treće, odredbama članka 26. stavaka 4. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu osobito se predviđa da je Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove jedino nadležno za odlučivanje o „tužbama za utvrđenje nezakonitosti pravomoćnih presuda [Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud)], redovnih sudova, vojnih sudova i upravnih sudova, uključujući [Naczelny Sąd Administracyjny (Visoki upravni sud)]”, ako „nezakonitost čini dovođenje u pitanje statusa osobe imenovane na mjesto suca koji je odlučivao u predmetu”.

- 284 Međutim, valja napomenuti da se čini da se općenitim izrazima koji se upotrebljavaju u tekstu članka 26. stavaka 4. do 6. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove omogućuje da svaki put kad se dovodi u pitanje status osobe imenovane na mjesto suca koja je odlučivala u bilo kojoj fazi ispitivanja predmeta o kojem je riječ provodi *ex post* nadzor svih pravomoćnih odluka koje su donijeli svi drugi redovni i upravni poljski sudovi, uključujući pravomoćne odluke drugih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i Naczelnog Sąda Administracyjnego (Visoki upravni sud).
- 285 S druge strane, valja uzeti u obzir da su nacionalne odredbe koje se osporavaju u okviru drugog prigovora u žurbi i u posebnom kontekstu koji je prethodno opisan u točkama 140. do 145. ove presude uvedene Zakonom o izmjeni zakona u Zakon o Vrhovnom sudu, usporedno s drugim odredbama koje Komisija osporava u okviru prvog i trećeg prigovora. Međutim, kao što to proizlazi iz utvrđenja Suda prilikom ispitivanja tog prvog i trećeg prigovora, njihovo se prihvaćanje obrazlaže, među ostalim, okolnošću da se osporanim nacionalnim odredbama, zbog zabrana i stegovnih povreda koje se njima propisuju u pogledu sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) i svih redovnih i upravnih sudova, tim sudovima može onemogućiti da u pogledu zahtjeva koji proizlaze iz odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje dođu do određenih utvrđenja i ocjena koje su u određenim okolnostima ipak dužni provesti na temelju prava Unije.
- 286 U takvom kontekstu činjenica da nacionalni zakonodavac reorganizira sudske nadležnosti na snazi te samo jednom nacionalnom tijelu dodjeljuje nadležnost za provjeru poštovanja određenih ključnih zahtjeva koji proizlaze iz temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu propisanog člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i člankom 47. Povelje, iako potreba za takvom provjerom, ovisno o okolnostima, može nastati pred bilo kojim nacionalnim sudom, zajedno s uvođenjem prethodno navedenih zabrana i stegovnih povreda može pridonijeti daljnjem slabljenju djelotvornosti nadzora u pogledu poštovanja tog temeljnog prava koje se, međutim, pravom Unije dodjeljuje svim nacionalnim sudovima. To vrijedi tim više jer, kao što se to ističe u točki 198. ove presude, to tijelo u ovom slučaju ne može ispitivati zahtjev koji mu je prosljedio nacionalni sud i koji se odnosi na „utvrđivanje i ocjenu zakonitosti imenovanja suca ili njegova legitimiteta za obnašanje sudačkih dužnosti”.
- 287 Osim toga, time što se njima tako bez razlike onemogućuje svim drugim sudovima, neovisno o njihovu stupnju ili fazi postupka u kojoj odlučuju, čak i ako se, ovisno o slučaju, pred njima vode predmeti koji se odnose na primjenu materijalnih odredbi prava Unije, da odmah učine ono što je nužno kako bi osigurali poštovanje prava osoba o kojima je riječ na djelotvornu sudsku zaštitu na način da po potrebi sami izuzmu iz primjene nacionalna pravila protivna zahtjevima koji proizlaze iz tog prava, nacionalne odredbe koje Komisija osporava u okviru drugog prigovora povređuju i načelo nadređenosti prava Unije.
- 288 Naposljetku, kad je riječ o članku 10. Zakona o izmjeni zakona, dovoljno je istaknuti da je, s obzirom na to da je cilj tog članka u biti pojasniti u kojoj mjeri i na koji način isključivu nadležnost koja je Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove dodijeljena nacionalnim odredbama navedenima u točkama 281. do 283. ove presude treba izvršavati u pogledu predmeta koji su bili u tijeku na dan stupanja na snagu tog zakona, navedeni članak neodvojivo povezan s tim drugim odredbama i stoga iz istih razloga kao što su oni navedeni u točkama 268. do 287. te presude povređuje odredbe članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i načelo nadređenosti prava Unije.

- 289 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da drugi prigovor treba prihvatiti u dijelu u kojem se temelji na povredi odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i načela nadređenosti prava Unije.
- 290 Kad je riječ o članku 267. UFEU-a, valja utvrditi da sama činjenica da se samo jednom tijelu, odnosno u ovom slučaju Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, tako dodjeljuje isključiva nadležnost za rješavanje određenih pitanja o primjeni članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje može spriječiti ili barem obeshrabriti druge sudove, kojima se tako oduzela svaka unutarnja nadležnost za to da sami odlučuju o tim pitanjima, da u tom pogledu upućuju prethodna pitanja Sudu, čime se, kao što to proizlazi iz načela navedenih u točkama 155. do 158. ove presude, povređuje članak 267. UFEU-a.
- 291 Nadalje, kad je riječ o općenitijem kontekstu donošenja Zakona o izmjeni zakona i osporavanih nacionalnih odredbi, također valja podsjetiti na to da se, kao što to navodi Komisija i kao što to proizlazi iz navoda u nekoliko novijih presuda Suda, u novije vrijeme povećao broj pokušaja poljskih tijela da na taj način obeshrabre ili spriječe nacionalne sudove da Sudu upućuju prethodna pitanja o tumačenju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje u vezi s nedavnim zakonodavnim reformama koje su utjecale na sudsku vlast u Poljskoj (vidjeti osobito presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 99. do 106. i navedenu sudsku praksu).
- 292 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja prihvatiti drugi prigovor.

Peti prigovor

Argumentacija stranaka

- 293 Petim prigovorom Komisija tvrdi da članak 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članak 45. stavak 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članak 8. stavak 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima povređuju članak 7. i članak 8. stavak 1. Povelje te članak 6. stavak 1. prvi podstavak točke (c) i (e), članak 6. stavak 3. i članak 9. stavak 1. OUZP-a.
- 294 Prema Komisijinu mišljenju, s obzirom na to da se tim nacionalnim odredbama suce različitih sudova o kojima je riječ obvezuje na to da podnesu pisanu izjavu o njihovu članstvu u udruženju, neprofitnoj zakladi ili političkoj stranci, kao i o funkcijama koje u njima obavljaju, i da se njima nalaže objava takvih informacija u *Biuletynu Informacji Publicznej*, one uključuju obradu osobnih podataka jer se takve informacije odnose na privatnu sferu života pojedinaca čiji je identitet jasno utvrđen.
- 295 Osim toga, prikupljanje i objava tih osobnih podataka nisu dio ustrojstva pravosuđa te se na temelju eventualne funkcionalne veze između navedenih podataka i izvršavanja dužnosti suca takve mjere u svakom slučaju ne mogu isključiti iz područja primjene OUZP-a. Naime, svrha je tih mjera utjecati na karijeru sudaca i izvršavanje njihovih dužnosti te bi mogle utjecati na njihovu neovisnost, iako njihovu zaštitu treba zajamčiti na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a kad se od tih sudaca traži da primjenjuju i tumače pravo Unije.
- 296 Usto, osobni podaci o kojima je riječ, kao podaci koji mogu otkriti politička mišljenja ili filozofska uvjerenja sudaca o kojima je riječ, obuhvaćeni kategorijama osjetljivih podataka koje podliježu sustavu zabrana i povećane zaštite koji je uveden člankom 9. stavkom 1. OUZP-a.

- 297 Međutim, Komisija smatra da, čak i da se ciljevi koji proizlaze iz obrazloženja prijedloga koji je doveo do donošenja članka 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, kojima se nastoje očuvati politička neutralnost i nepristranost sudaca, kao i povjerenje u tu nepristranost, te zaštititi dostojanstvo njihova položaja, mogu smatrati legitimnima, obveze podnošenja izjave i objave o kojima je riječ ipak nisu nužne za ostvarivanje tih ciljeva. Stoga zadiranje, koje te obveze podrazumijevaju, u pravo zainteresiranih osoba na poštovanje njihova privatnog života i zaštitu osobnih podataka nije u skladu s načelom proporcionalnosti i prema tome povređuje zahtjeve koji proizlaze iz različitih odredbi prava Unije navedenih u točki 293. ove presude.
- 298 Naime, takve mjere nisu strogo ograničene na ono što je nužno za ostvarivanje navedenih ciljeva s obzirom na to da u tu svrhu postoje manje ograničavajući načini, kao što su postupci izuzimanja i stavljanje na raspolaganje tijelima zaduženima za jamčenje poštovanja profesionalnih standarda ili imenovanje članova sastava suda informacija o određenim aktivnostima kojima se suci bave izvan svojih dužnosti, a koje bi kod sudaca mogle dovesti do sukoba interesa u određenom predmetu. Ti manje invazivni načini usto omogućuju da se izbjegne upotreba tako prikupljenih informacija u druge svrhe osim onih koje se navodno žele ostvariti, kao što su izvršavanje vanjskog pritiska na suce koji utječu na njihovu neovisnost ili u namjeri da se, s jedne strane, povećanjem nepovjerenja javnosti u njih nanese šteta njihovom profesionalnom ugledu i njihovim ovlastima i da se, s druge strane, njihovim izlaganjem diskriminacijama nanese šteta razvoju njihove karijere.
- 299 Usto, prethodno članstvo osobe u političkoj stranci dio je njezina privatnog života prije njezina imenovanja na mjesto suca i stoga ne može izravno utjecati na obavljanje njezine trenutne dužnosti. To osobito vrijedi za članstvo u političkoj stranci prije 29. prosinca 1989. jer dobivanje takvih informacija nije nimalo relevantno za ocjenu nepristranosti suca u predmetima koji su mu podneseni više od 30 godina kasnije. Stoga ni obvezna izjava ni objava takvih osobnih podataka nisu prikladni za ostvarivanje ciljeva koji se navode u ovom slučaju.
- 300 Nacionalne mjere o kojima je riječ zapravo su slične mehanizmu nadzora u pogledu sudaca čije naglo uvođenje nije opravdano nikakvim opravdanjem ili konkretnom potrebom s obzirom na to da su njihova apolitičnost i nepristranost već odavno zajamčeni, među ostalim, člankom 178. Ustava kojim se predviđa takva apolitičnost, prisegom da će „nepristrano” odlučivati i obvezom koju su dužni poštovati da će se suzdržati od svih radnji koje bi mogle „narušiti povjerenje u njihovu nepristranost”, na temelju članaka 66. i 82. Zakona o redovnim sudovima.
- 301 Republika Poljska u odgovoru na tužbu najprije tvrdi da se OUZP ne primjenjuje na obrade osobnih podataka o kojima je riječ jer se one provode u okviru djelatnosti koja nije obuhvaćena područjem primjene prava Unije u smislu članka 2. stavka 2. točke (a) te uredbe, odnosno u okviru ustrojstva pravosuđa i sudovanja, s kojima su informacije o kojima je riječ „izravno povezane” jer se odnose na izvršavanje dužnosti suca.
- 302 Nadalje, Republika Poljska tvrdi da je, čak i da je OUZP primjenjiv u ovom slučaju, legitiman cilj osporavanih nacionalnih odredbi pojačati nepristranost i političku neutralnost sudaca na način da se osobe obavješćuje o eventualnom postojanju razloga za izuzeće na koje se one mogu pozvati u određenom predmetu, kao i da su te nacionalne odredbe proporcionalne tom cilju.
- 303 Naime, kao prvo, prethodno članstvo u političkoj stranci, uključujući ako je postojalo prije 29. prosinca 1989. kao dio povijesnog konteksta politizacije pravosuđa, može utjecati na trenutačnu i buduću pravosudnu aktivnost suca o kojem je riječ.

- 304 Kao drugo, Komisija ničim ne potkrepljuje svoje tvrdnje da osporavane nacionalne odredbe mogu nanijeti štetu profesionalnom ugledu sudaca i ugroziti njihovu neovisnost, kao i stvoriti opasnost od diskriminacije tijekom njihove karijere ili od njihove upotrebe u takve svrhe. Konkretno, pružanje predmetnih informacija ne utječe na nadležnost suca za sudovanje ni na dodjelu predmeta u okviru suda kojem pripada ni na razvoj karijere dotične osobe. Pružanje tih informacija isto tako ne može dovesti do utjecaja na neovisnost dotičnog suca ili njegovu nepristranost u predmetima koji se pred njim vode, a ne može dovesti ni do automatskog izuzeća zainteresirane osobe u okviru tih predmeta. Komisija uostalom ne navodi nijedan konkretan slučaj u kojem su se takve informacije upotrijebile na tako naveden način.
- 305 Kao treće, cilj koji se nastoji postići osporavanim nacionalnim odredbama ne može se ostvariti manje ograničavajućim načinima jer bez pristupa predmetnim informacijama osobe ne mogu znati za eventualne razloge za izuzeće sudaca od kojih se traži da odluče o predmetu koji se na njih odnosi.
- 306 Osim toga, predmetni podaci nisu obuhvaćeni kategorijama iz članka 9. stavka 1. OUZP-a jer se, naime, osporavanim nacionalnim odredbama ne nastoji postići da sudac dostavi informacije o svojim političkim mišljenjima ili filozofskim uvjerenjima. Nadalje, te nacionalne odredbe ne sadržavaju nikakvo navođenje vrsta članstva koje treba spomenuti te stoga u svakom slučaju zasebno treba ocijeniti primjenjuje li se predmetna obveza podnošenja izjave, osobito uzimajući u obzir ograničenja zadiranja u privatan život i, konkretno, članak 53. stavak 7. Ustava kojim se tijelima javne vlasti zabranjuje da od osobe traže da otkrije „svjetonazor”, uvjerenja ili vjeru. U svakom slučaju, iz razloga koje je prethodno navela Republika Poljska, navedene nacionalne odredbe ispunjavaju i zahtjev proporcionalnosti iz članka 9. stavka 2. točke (g) OUZP-a.
- 307 Naposljetku, Komisija pokušava prebaciti teret dokazivanja koji ima time što navodi da je na Republici Poljskoj da iznese činjenice koje opravdavaju donošenje i proporcionalnost tih nacionalnih odredbi samo zbog toga što prethodno nisu postojale.

Ocjena Suda

– Uvodna razmatranja

- 308 Najprije valja napomenuti, kao prvo, da Komisija petim prigovorom traži od Suda da utvrdi da je, time što je donijela članak 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članak 45. stavak 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članak 8. stavak 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, Republika Poljska povrijedila svoje obveze koje proizlaze iz članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3. i članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i obveze koje proizlaze iz članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje.
- 309 U tim je okolnostima Sud dužan odlučiti o različitim povredama obveza koje tako navodi Komisija (vidjeti po analogiji presude od 21. svibnja 2019., Komisija/Mađarska (Plodouživanja na poljoprivrednim zemljištima, C-235/17, EU:C:2019:432, t. 131. i od 18. lipnja 2020., Komisija/Mađarska (Transparentnost udruženja), C-78/18, EU:C:2020:476, t. 143.).
- 310 Kao drugo, kad je riječ o cilju nacionalnih odredbi koje Komisija osporava u okviru petog prigovora, valja istaknuti, s jedne strane, da se njima sucima Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), redovnih sudova i upravnih sudova nalaže da, ovisno o sudu kojem pripadaju i položaju koji imaju u okviru njega, podnesu izjavu koju u većini slučajeva treba uputiti predsjedniku redovnog

ili upravnog suda i, iznimno, kad je riječ o predsjednicima Sąda Apelacyjnog (Žalbeni sud), prvom predsjedniku Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i predsjedniku Nacelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud), KRS-u ili ministru pravosuđa. Na temelju tih nacionalnih odredbi ta različita nacionalna tijela zatim trebaju u roku od 30 dana objaviti na internetu informacije iz tih izvjava u *Biuletynu Informacji Publicznej*.

- 311 Budući da Komisija navodi prikupljanje tih informacija kao prikupljanje koje se provodi u svrhu te objave na internetu, te dvije radnje treba tumačiti zajedno s obzirom na odredbe prava Unije čiju povredu u ovom slučaju navodi Komisija.
- 312 S druge strane, valja istaknuti da, kao što to proizlazi iz osporavanih nacionalnih odredbi i, konkretnije, iz teksta članka 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, odnosno odredbe na koju se pak upućuje u članku 45. stavku 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članku 8. stavku 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, postoje tri vrste informacija u pogledu kojih na taj način treba podnijeti izjavu radi njihove objave na internetu. Naime, te se informacije odnose, kao prvo, na članstvo dotičnog suca u udruženju, uključujući naziv i sjedište tog udruženja, funkcije koje obavlja i razdoblje članstva u njemu, kao drugo, na funkcije koje sudac obavlja u tijelu neprofitne zaklade, uključujući naziv i sjedište te zaklade i razdoblje u kojem je obavljao te funkcije, i, kao treće, na članstvo zainteresirane osobe u političkoj stranci prije imenovanja na mjesto suca i za vrijeme mandata prije 29. prosinca 1989., uključujući naziv te političke stranke, funkcije koje je obavljala i razdoblje članstva u njoj.

– *Primjenjivost OUZP-a*

- 313 Budući da Republika Poljska tvrdi da OUZP nije primjenjiv na osporavane nacionalne odredbe, najprije valja podsjetiti na to da se, u skladu s člankom 2. stavkom 1. OUZP-a, ta uredba primjenjuje na obradu osobnih podataka koja se u cijelosti ili djelomično obavlja automatizirano te na neautomatiziranu obradu osobnih podataka koji čine dio sustava pohrane ili su namijenjeni biti dio sustava pohrane.
- 314 Člankom 2. stavkom 2. točkom (a) OUZP-a pojašnjava se da se ta uredba ne primjenjuje na obradu osobnih podataka koja se provodi „tijekom djelatnosti koja nije obuhvaćena opsegom prava Unije”.
- 315 U tom pogledu valja istaknuti, kao prvo, da ni činjenica da se informacije iz osporavanih nacionalnih odredbi odnose na suce ni okolnost da te informacije eventualno mogu u određenoj mjeri biti povezane s izvršavanjem njihovih dužnosti kao takve ne mogu izuzeti te nacionalne odredbe iz područja primjene OUZP-a.
- 316 Naime, valja podsjetiti na to da, budući da iznimka predviđena člankom 2. stavkom 2. točkom (a) OUZP-a čini neprimjenjivim sustav zaštite osobnih podataka predviđen tom uredbom i tako se udaljava od njezina temeljnog cilja, koji uključuje zaštitu temeljnih prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka, kao što su pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života te pravo na zaštitu osobnih podataka zajamčenih člancima 7. i 8. Povelje, tu iznimku, slično kao i druge iznimke od takve primjene predviđene navedenim člankom 2. stavkom 2., treba strogo tumačiti (vidjeti u tom smislu presude od 14. veljače 2019., C-345/17, EU:C:2019:122, t. 41. i navedenu sudsku praksu i od 22. lipnja 2021, Latvijas Republikas Saeima (Kazneni bodovi), C-439/19, EU:C:2021:504, t. 62. i navedenu sudsku praksu).

- 317 Sud je tako presudio da treba smatrati da je jedini cilj članka 2. stavka 2. točke (a) OUZP-a, u vezi s uvodnom izjavom 16. i člankom 2. stavkom 2. točkom (b) te uredbe, kao i člankom 3. stavkom 2. prvom alinejom Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL 1995., L 281, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.), na koji se djelomično nastavlja članak 2. točke (a) i (b) navedene uredbe, isključivanje iz područja primjene OUZP-a obrada osobnih podataka koje državna tijela provode u okviru aktivnosti namijenjene zaštiti nacionalne sigurnosti ili neke druge aktivnosti koja se može svrstati u istu kategoriju, tako da sama činjenica da je neka aktivnost specifična za državu ili tijelo javne vlasti nije dovoljna da se ta iznimka automatski primijeni na takvu aktivnost (vidjeti u tom smislu presude od 22. lipnja 2021., Latvijas Republikas Saeima (Kazneni bodovi), C-439/19, EU:C:2021:504, t. 63. do 66. i navedenu sudsku praksu i od 20. listopada 2022., Koalicija „Demokratska Bugarija – Obedinenie”, C-306/21, EU:C:2022:813, t. 36. do 39.).
- 318 Aktivnosti koje imaju za cilj zaštitu nacionalne sigurnosti, a koje se navode u članku 2. stavku 2. točki (a) OUZP-a, konkretno obuhvaćaju one kojima je cilj zaštita osnovnih državnih funkcija i temeljnih interesa društva (presude od 22. lipnja 2021., Latvijas Republikas Saeima (Kazneni bodovi), C-439/19, EU:C:2021:504, t. 67. i od 20. listopada 2022., Koalicija „Demokratska Bugarija – Obedinenie”, C-306/21, EU:C:2022:813, t. 40.).
- 319 Međutim, iako su osiguravanje dobrog sudovanja u državama članicama i, osobito, određivanje pravila primjenjivih na status sudaca i izvršavanje njihovih dužnosti u nadležnosti tih država, radnje koje su uređene nacionalnim odredbama koje Komisija osporava u okviru petog prigovora ipak se ne mogu smatrati dijelom aktivnosti koja nije obuhvaćena područjem primjene prava Unije u smislu članka 2. stavka 2. točke (a) OUZP-a, kao što je aktivnost čiji je cilj zaštita nacionalne sigurnosti.
- 320 U tom pogledu iz uvodne izjave 20. OUZP-a izričito proizlazi da se ta uredba primjenjuje, među ostalim, na aktivnosti sudova i drugih pravosudnih tijela, podložno određenim prilagodbama koje se predviđaju ili dopuštaju navedenom uredbom kad takvi sudovi ili druga pravosudna tijela djeluju u sudbenom svojstvu.
- 321 Međutim, valja napomenuti da, iako se, kao što se to ističe u točki 312. ove presude, osporanim nacionalnim odredbama predviđa da su za radnje prikupljanja i objave na internetu predmetnih informacija općenito doista zaduženi predsjednici redovnih ili upravnih sudova i, iznimno, KRS ili ministar pravosuđa, takve radnje nisu dio izvršavanja sudskih funkcija predmetnih tijela, tako da članak 2. stavak 2. točka (a) OUZP-a nije primjenjiv na te radnje.
- 322 Kao drugo, valja podsjetiti na to da, u skladu s člankom 4. točkom 1. OUZP-a, „osobni podaci” znači „svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi”. Člankom 4. točkom 2. OUZP-a pojam „obrada” pak se definira kao „svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim bilo neautomatiziranim sredstvima”, među kojima se kao primjeri takvih postupaka navode „prikupljanje, bilježenje, [...] širenje ili stavljanje na raspolaganje na drugi način” takvih podataka.
- 323 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da se, s jedne strane, informacije za koje je obvezno podnijeti izjavu i objaviti ih na internetu odnose na pojedince čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi te su stoga obuhvaćene pojmom „osobni podaci” u smislu članka 4. stavka 1. OUZP-a. Naime, te se informacije odnose na osobe identificirane imenom, na njihovo članstvo u

udruženjima, neprofitnim zakladama i političkim strankama te na funkcije koje te osobe u njima obavljaju ili su obavljale. Kad je riječ o okolnosti da se navedene informacije nalaze u kontekstu profesionalne aktivnosti podnositelja izjave, ona nije takve prirode da bi im oduzela svojstvo osobnih podataka (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 65. i navedena sudska praksa).

324 S druge strane, nacionalne odredbe kojima se, kao u ovom slučaju, propisuje obvezno podnošenje izjave i objava na internetu predmetnih informacija uključuju radnje prikupljanja, bilježenja i širenja tih informacija, odnosno niz radnji koje predstavljaju „obradu” osobnih podataka u smislu članka 4. točke 2. OUZP-a (kad je riječ o objavi osobnih podataka, vidjeti presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 65. i navedenu sudsku praksu).

325 S obzirom na prethodno navedeno, valja utvrditi da su osporavane nacionalne odredbe obuhvaćene područjem primjene OUZP-a i da one stoga trebaju biti u skladu s odredbama te uredbe, čiju povredu u ovom slučaju navodi Komisija.

– *Primjenjivost članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje*

326 Kao što se to predviđa člankom 51. stavkom 1. Povelje, njezine se odredbe odnose na države članice samo kada provode pravo Unije.

327 U ovom slučaju iz razmatranja navedenih u točkama 313. do 325. ove presude proizlazi da osporavane nacionalne odredbe uključuju obradu osobnih podataka i da su obuhvaćene područjem primjene OUZP-a. Iz toga slijedi da je Republika Poljska prilikom donošenja tih nacionalnih odredbi osobito trebala provesti OUZP.

328 Osim toga, budući da ti osobni podaci sadržavaju informacije o pojedincima čiji je identitet utvrđen, pristupom cjelokupne javnosti navedenim podacima zadire se u temeljno pravo dotičnih osoba na poštovanje njihova privatnog života koje je zajamčeno člankom 7. Povelje a da u tom kontekstu nije relevantna činjenica mogu li ti podaci imati veze s poslovnim aktivnostima. Usto, stavljanje na raspolaganje cjelokupnoj javnosti takvih podataka predstavlja obradu osobnih podataka obuhvaćenu člankom 8. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 38. i navedenu sudsku praksu).

329 Stoga stavljanje tih osobnih podataka na raspolaganje trećoj osobi predstavlja zadiranje u temeljna prava propisana člancima 7. i 8. Povelje, neovisno o kasnijem korištenju dostavljenim informacijama. U tom je pogledu nevažno imaju li dotične informacije o privatnom životu osjetljiv karakter, odnosno jesu li zainteresirane osobe zbog tog zadiranja pretrpjele eventualne neugodnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

330 Iz prethodno navedenog proizlazi da su članak 7. i članak 8. stavak 1. Povelje primjenjivi u ovom slučaju i da osporavane nacionalne odredbe stoga trebaju biti u skladu s tim člancima (vidjeti u tom smislu presudu od 18. lipnja 2020., Komisija/Mađarska (Transparentnost udruženja), C-78/18, EU:C:2020:476, t. 103.).

– *Navodna povreda odredbi članka 6. stavka 1. prvog podstavka točkaka (c) i (e), članka 6. stavka 3., članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i članka 7. te članka 8. stavka 1. Povelje*

- 331 Najprije valja naglasiti, s jedne strane, usku povezanost između OUZP-a te odredbi članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje, s obzirom na koje treba tumačiti tu uredbu.
- 332 Iz članka 1. stavka 2. OUZP-a, u vezi s njegovim uvodnom izjavama 4. i 10., uostalom proizlazi da je cilj te uredbe, među ostalim, zajamčiti visoku razinu zaštite temeljnih prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka s obzirom na to da je to pravo priznato i u članku 8. Povelje te je usko povezano s pravom na poštovanje privatnog života, koje je propisano njezinim člankom 7. (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 61.). Tako se, među ostalim, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 235. svojeg mišljenja, pod uvjetom da su ispunjene pretpostavke za zakonitu obradu osobnih podataka na temelju navedene uredbe, smatra da ta obrada načelno ispunjava i zahtjeve iz članaka 7. i 8. Povelje (vidjeti po analogiji presudu od 27. rujna 2017., Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, t. 102.).
- 333 S druge strane, kao što to proizlazi iz argumentacije koju je razvila u prilog petom prigovoru, Komisija dovodi u pitanje činjenicu da se osporavanim nacionalnim odredbama stvarno nastoje postići ciljevi koje je navela Republika Poljska te tvrdi da zadiranje u temeljna prava na zaštitu osobnih podataka i poštovanje privatnog života koje proizlazi iz tih nacionalnih odredbi u svakom slučaju nije u skladu sa zahtjevom proporcionalnosti koji proizlazi iz različitih odredbi prava Unije čiju povredu ističe. Budući da Komisija ne tvrdi da navedene nacionalne odredbe ne ispunjavaju druge zahtjeve koji proizlaze iz tih odredbi prava Unije, Sud se stoga treba držati ispitivanja prigovora koji je tako istaknula Komisija i, prema tome, iste nacionalne odredbe ispitati samo s aspekta njihove proporcionalnosti u odnosu na ciljeve koje navodi Republika Poljska.
- 334 U tom pogledu valja podsjetiti, kao prvo, na to da, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, temeljna prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka, zajamčena člancima 7. i 8. Povelje, nisu apsolutna prava, nego ih treba sagledavati u kontekstu njihove funkcije u društvu i dovesti u ravnotežu s drugim temeljnim pravima. Dakle, ograničenja je moguće uvesti pod uvjetom da su, u skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje, predviđena zakonom te da se njima poštuje bit temeljnih prava i načelo proporcionalnosti. U skladu s potonjim načelom ograničenja su moguća samo ako su potrebna i ako zaista odgovaraju ciljevima u općem interesu koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba. Ograničenja moraju biti u granicama onog što je strogo nužno, a propis kojim se zadire u prava mora predvidjeti jasna i precizna pravila kojima se uređuju doseg i primjena predmetne mjere (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 70. i navedena sudska praksa).
- 335 Kao drugo, kad je riječ o članku 6. stavku 1. prvom podstavku OUZP-a, tom se odredbom predviđa iscrpan i taksativan popis slučajeva u kojima se obrada osobnih podataka može smatrati zakonitom. Dakle, da bi se mogla smatrati zakonitom, obrada mora biti obuhvaćena jednim od slučajeva predviđenih u navedenoj odredbi (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 67. i navedena sudska praksa).
- 336 Na temelju članka 6. stavka 1. prvog podstavka točke (c) OUZP-a, obrada je zakonita ako je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade. U skladu s člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (e) te uredbe, obrada je zakonita i ako je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade.

- 337 U članku 6. stavku 3. OUZP-a navodi se, u pogledu tih dviju pretpostavki zakonitosti, da obradu treba temeljiti na pravu Unije ili pravu države članice kojem podliježe voditelj obrade te da tom pravnom osnovom treba ostvariti cilj od javnog interesa i ona mora biti razmjerna zakonitom cilju koji se želi postići. Budući da su ti zahtjevi odraz zahtjeva koji proizlaze iz članka 52. stavka 1. Povelje, treba ih tumačiti s obzirom na potonju odredbu (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 69.).
- 338 U ovom se slučaju osporavanim nacionalnim odredbama nastoji, kao što se to naglašava u točki 310. ove presude, sucima o kojima je riječ naložiti da, ovisno o sudu kojem pripadaju i položaju koji imaju u okviru njega, podnesu izjavu koju u većini slučajeva treba uputiti predsjednicima redovnih ili upravnih sudova i, iznimno, KRS-u ili ministru pravosuđa kako bi ta tijela informacije iz te izjave objavila u *Biuletynu Informacji Publicznej*.
- 339 Međutim, budući da obveza prikupljanja, bilježenja i objave na internetu koju imaju ta tijela proizlazi iz odredbi navedenih u točki 310. ove presude, treba smatrati da je predmetna obrada osobnih podataka nužna za poštovanje pravne obveze koju svako od navedenih tijela treba poštovati kao voditelj te obrade. Stoga je ta obrada obuhvaćena pretpostavkom iz članka 6. stavka 1. prvog podstavka točke (c) OUZP-a (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 71.).
- 340 Kad je riječ o pretpostavci zakonitosti iz članka 6. stavka 1. prvog podstavka točke (e) OUZP-a, valja istaknuti da ostvarivanje cilja nepristranosti sudaca, koji se, među ostalim, ističe u obrazloženju Zakona o izmjeni zakona u pogledu nacionalnih odredbi koje Komisija osporava u okviru petog prigovora, pridonosi osiguravanju dobrog obavljanja sudačke dužnosti koje predstavlja zadaću od javnog interesa u smislu te odredbe te uredbe.
- 341 Kao treće, kad je riječ o članku 9. stavku 1. OUZP-a, njime se zabranjuju, među ostalim, obrade osobnih podataka kojima se otkrivaju politička mišljenja ili vjerska ili filozofska uvjerenja pojedinca. Riječ je, prema naslovu tog članka 9., o „posebni[m] kategorij[ama] osobnih podataka”, a ti se podaci u uvodnoj izjavi 10. OUZP-a kvalificiraju i kao „osjetljivi podaci”.
- 342 Određene su iznimke od takve zabrane predviđene člankom 9. stavkom 2. OUZP-a. Kao što to proizlazi iz članka 9. stavka 2. točke (g) te uredbe, ta se zabrana ne primjenjuje, među ostalim, kad je obrada o kojoj je riječ nužna za potrebe značajnog javnog interesa na temelju prava Unije ili prava države članice koje je razmjerno željenom cilju te kojim se poštuje bit prava na zaštitu podataka i osiguravaju prikladne i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika.
- 343 Tako iz teksta članka 9. OUZP-a proizlazi da se zabrana utvrđena u toj odredbi, uz iznimke predviđene tom uredbom, primjenjuje na sve oblike obrade posebnih kategorija podataka navedenih u spomenutoj odredbi i na sve voditelje takvih obrada (vidjeti u tom smislu presudu od 24. rujna 2019., GC i dr. (Uklanjanje poveznica na osjetljive podatke), C-136/17, EU:C:2019:773, t. 42.).
- 344 Kako bi se odredilo jesu li osporavane nacionalne odredbe obuhvaćene područjem primjene članka 9. OUZP-a, najprije valja podsjetiti na to da se ta odredba primjenjuje na obrade koje se ne odnose samo na suštinski osjetljive podatke koje obuhvaća ta odredba, nego i na podatke koji neizravno otkrivaju informacije takve prirode putem intelektualnog čina zaključivanja ili unakrsne provjere (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 123.).

- 345 Valja podsjetiti i na to da je, kao što je to Sud presudio, široko tumačenje pojma „osjetljivi podaci” potkrijepljeno ciljem OUZP-a, na koji se podsjeća u točki 316. ove presude, odnosno jamčenjem visoke razine zaštite temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba, posebno njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka koji se na njih odnose. Takvo je tumačenje u skladu i sa svrhom članka 9. stavka 1. OUZP-a, koja se sastoji od osiguravanja pojačane zaštite od obrada koje, zbog posebne osjetljivosti odnosnih podataka, mogu predstavljati, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 51. OUZP-a, osobito teško miješanje u temeljna prava na privatnost i na zaštitu osobnih podataka, zajamčena u člancima 7. i 8. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 125. i 126. i navedenu sudsku praksu).
- 346 U ovom slučaju valja utvrditi da prikupljanje i objava na internetu informacija koje se odnose na prethodno „članstvo” suca u „političkoj stranci” i na „funkcije” koje je obavljao u toj stranci i koje su navedene u članku 88.a stavku 1. točki 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, predstavljaju obrade koje mogu otkriti politička mišljenja dotične osobe u smislu članka 9. stavka 1. OUZP-a.
- 347 Kad je riječ o informacijama koje se odnose na prethodno ili trenutačno „članstvo” suca u „udruženju” i na „funkcije” koje taj sudac obavlja u njemu ili prethodne ili trenutačne „funkcije” koje obavlja u tijelu „neprofitne zaklade” i koje su navedene u članku 88.a stavku 1. točkama 1. i 2. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, valja utvrditi, kao što je to nezavisni odvjetnik utvrdio u točkama 244. i 245. svojeg mišljenja, da, s obzirom na vrlo općenite i neprecizne izraze koje je tako upotrijebio poljski zakonodavac, prikupljanje i objava na internetu takvih informacija, u skladu s točnom prirodom predmetnih udruženja i zaklada, mogu otkriti vjerska ili filozofska uvjerenja dotičnih osoba u smislu članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao što to tvrdi Komisija.
- 348 Iz toga slijedi da, kako bi se izbjegla zabrana propisana tim člankom 9. stavkom 1., osporavane nacionalne odredbe trebaju odgovarati jednom od slučajeva iz stavka 2. navedenog članka 9. i ispunjavati u njemu navedene zahtjeve, odnosno, u ovom slučaju, zahtjeve predviđene člankom 9. stavkom 2. točkom (g) OUZP-a.
- 349 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da, s obzirom na to da su osporavane nacionalne odredbe obuhvaćene područjem primjene članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e) i članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje, njihovo eventualno opravdanje sada valja ocijeniti s obzirom na članak 6. stavak 3. i članak 9. stavak 2. točku (g) te uredbe, kao i članak 52. stavak 1. Povelje.
- 350 U tom pogledu iz točaka 334., 337. i 342. ove presude proizlazi da je, kako bi osporavane nacionalne odredbe, kao pravne osnove za obrade osobnih podataka o kojima je riječ, ispunjavale zahtjeve koji proizlaze iz članka 52. stavka 1. Povelje te članka 6. stavka 3. i članka 9. stavka 2. točke (g) OUZP-a, potrebno da te obrade, među ostalim, ostvaruju cilj od općeg interesa i da su proporcionalne legitimnom cilju koji se tako nastoji postići (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 73.).
- 351 Komisija u ovom slučaju u tužbi tvrdi da iz obrazloženja u pogledu prijedloga koji je doveo do donošenja članka 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima proizlazi da je taj nacrt bio potaknut željom da se očuvaju politička neutralnost i nepristranost sudaca, povjerenje javnosti u tu nepristranost i, naposljetku, dostojanstvo položaja tih sudaca.

- 352 Kako bi opravdala donošenje osporavanih nacionalnih odredbi, Republika Poljska u odgovoru na tužbu uputila je na cilj jačanja političke neutralnosti i nepristranosti sudaca te povjerenja osoba u tu nepristranost, pri čemu je u pogledu te političke neutralnosti pojasnila da se u ovom slučaju tim nacionalnim odredbama konkretnije nastoji omogućiti osobama da budu obaviještene o prethodnim političkim aktivnostima dotičnih sudaca ako se zbog tih aktivnosti može pojaviti sumnja u objektivnost suca u određenom predmetu i stoga dovesti do njegova eventualnog izuzeća.
- 353 U tom pogledu najprije valja istaknuti da cilj koji navodi Republika Poljska, s obzirom na to da uključuje jamčenje političke neutralnosti i nepristranosti sudaca i smanjenje rizika od mogućnosti da u izvršavanju njihovih dužnosti na njih utječu razmatranja koja se odnose na privatne ili političke interese, nedvojbeno predstavlja, kao što se to naglašava u točki 340. ove presude, cilj od javnog interesa te je stoga legitiman (vidjeti po analogiji presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 75. i 76.). Isto vrijedi za cilj jačanja povjerenja osoba u postojanje takve nepristranosti.
- 354 Naime, kao što je to Sud istaknuo u više navrata, zahtjev neovisnosti i nepristranosti sudova, koji je svojstven zadaći suđenja, proizlazi iz bitnog sadržaja temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu i temeljnog prava na pošteno suđenje, koje je od ključne važnosti kao jamstvo zaštite svih prava koja osobe izvode iz prava Unije i očuvanja zajedničkih vrijednosti država članica navedenih u članku 2. UEU-a, osobito vrijednosti vladavine prava (vidjeti u tom smislu presude od 20. travnja 2021., Republika, C-896/19, EU:C:2021:311, t. 51. i navedenu sudsku praksu i od 29. ožujka 2022., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 94. i navedenu sudsku praksu).
- 355 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, jamstva neovisnosti i nepristranosti koja se zahtijevaju na temelju prava Unije tako pretpostavljaju postojanje pravila – osobito u pogledu sastava sudskog tijela i razloga za izuzeće njegovih članova – koja omogućuju da se kod osoba otkloni svaka legitimna sumnja u pogledu nemogućnosti utjecaja vanjskih čimbenika na to tijelo i njegove neutralnosti u odnosu na suprotstavljene interese (vidjeti u tom smislu presudu od 29. ožujka 2022., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 95. i navedenu sudsku praksu). Kao što se to navodi u točki 95. ove presude, ta pravila moraju osobito omogućiti isključenje posrednijih oblika utjecaja koji mogu usmjeriti odluke dotičnih sudaca i time otkloniti dojam njihove neovisnosti ili nepristranosti, što može ugroziti povjerenje koje navedene osobe moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava.
- 356 Iz toga slijedi da cilj koji je Republika Poljska u ovom slučaju navodno htjela postići kao takav odgovara cilju u općem interesu koji Unija priznaje u smislu članka 52. stavka 1. Povelje ili pak cilju od javnog interesa koji je stoga legitiman u smislu članka 6. stavka 3. OUZP-a, pri čemu se takav cilj od javnog interesa usto može kvalificirati kao „značajan” u smislu članka 9. stavka 2. točke (g) te uredbe.
- 357 Stoga, u skladu s tim odredbama prava Unije, takav cilj dopušta ograničenja ostvarivanja prava zajamčenih člancima 7. i 8. Povelje, osobito pod uvjetom da ta ograničenja stvarno ispunjavaju taj cilj i da su proporcionalna tom cilju (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 81.).

- 358 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, proporcionalnost mjera iz kojih proizlazi zadiranje u prava zajamčena u člancima 7. i 8. Povelje zahtijeva poštovanje ne samo zahtjeva prikladnosti i nužnosti već i onoga u vezi s proporcionalnosti tih mjera u odnosu na zadani cilj (presuda od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 63. i navedena sudska praksa).
- 359 Konkretnije, izuzeća od zaštite osobnih podataka kao i njezina ograničenja moraju se kretati u granicama onoga što je strogo nužno, pri čemu kada postoji izbor između više prikladnih mjera za ostvarenje željenih legitimnih ciljeva, valja upotrijebiti najmanje ograničavajuću mjeru. Usto, cilj u općem interesu ne može se postići a da se u obzir ne uzme činjenica da se on mora pomiriti s temeljnim pravima na koja se predmetna mjera odnosi, tako da se cilj u općem interesu, s jedne strane, pravilno odvagane s predmetnim pravima, s druge strane, kako bi se osiguralo da nepovoljnosti uzrokovane tom mjerom nisu neproporcionalne u odnosu na ciljeve koje se želi postići. Prema tome, mogućnost opravdavanja ograničenja prava zajamčenih člancima 7. i 8. Povelje treba ocijeniti tako da se odmjeri ozbiljnost zadiranja takvog ograničenja i provjeri da je važnost cilja u općem interesu koji se nastoji postići tim ograničenjem povezana s tom ozbiljnošću (presude od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 98. i navedena sudska praksa i od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 64. i navedena sudska praksa).
- 360 U istom se smislu u uvodnoj izjavi 39. OUZP-a osobito ističe da je zahtjev nužnosti ispunjen kad se odnosni cilj u općem interesu ne može razumno na jednako učinkovit način postići drugim sredstvima kojima se manje zadire u temeljna prava ispitanika, posebno prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka zajamčena člancima 7. i 8. Povelje, s obzirom na to da odstupanja od načela zaštite takvih podataka i njegova ograničenja treba predvidjeti u granicama onog što je nužno (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 85. i navedenu sudsku praksu).
- 361 Stoga u tim okolnostima valja provjeriti, kao prvo, jesu li, pod uvjetom da se njima doista nastoji postići cilj u općem interesu koji navodi Republika Poljska, osporavane nacionalne odredbe prikladne za ostvarivanje tog cilja. Kao drugo, po potrebi će se ispitati je li zadiranje u temeljna prava zajamčena člancima 7. i 8. Povelje koje proizlazi iz tih nacionalnih odredbi ograničeno na ono što je strogo nužno, u smislu da se navedeni cilj ne može razumno ostvariti na jednako učinkovit način drugim sredstvima koja manje ugrožavaju ta temeljna prava i, kao treće, je li to zadiranje neproporcionalno u odnosu na isti cilj, što uključuje, posebice, odvagivanje njegove važnosti s ozbiljnošću navedenog zadiranja (vidjeti u tom smislu presudu od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 66.).
- 362 Kad je riječ, kao prvo, o tome je li objava informacija prikupljenih iz predmetnih izjava u *Biuletynu Informacji Publicznej* prikladna za ostvarivanje cilja u općem interesu koji se navodno želi postići u ovom slučaju, valja utvrditi da Republika Poljska nije navela jasna i konkretna objašnjenja u kojima se navodi po čemu obvezna objava na internetu informacija o članstvu osobe u političkoj stranci prije imenovanja na mjesto suca i za vrijeme mandata prije 29. prosinca 1989. može u ovom trenutku pridonijeti jačanju prava osoba na ispitivanje njihova predmeta pred sudom koji ispunjava zahtjev nepristranosti i jačanju povjerenja tih osoba u takvu nepristranost.
- 363 U tom pogledu valja uostalom podsjetiti na to da je Sud općenitije već presudio da se za okolnosti koje obilježavaju prvo imenovanje suca, do kojeg je došlo tijekom razdoblja u kojem je postojao nedemokratski režim Narodne Republike Poljske, ne može smatrati da same po sebi mogu kod

pojedinaца pobuditi legitimne i ozbiljne sumnje u neovisnost i nepristranost tog suca prilikom obavljanja njegovih kasnijih sudačkih dužnosti (presuda od 29. ožujka 2022., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 82. do 84. i 107.)

- 364 Nadalje, na temelju donošenja nacionalnih odredbi koje Komisija osporava u okviru petog prigovora i koje se, poput onih iz prvog i trećeg prigovora, nalaze u Zakonu o izmjeni zakona, koji je donesen u žurbi i u kontekstu opisanom u točkama 141. do 145. i 291. ove presude, može se smatrati, kao što to tvrdi Komisija, da su te odredbe, s obzirom na to da se odnose na informacije o članstvu sudaca u političkoj stranci prije imenovanja i za vrijeme mandata prije 29. prosinca 1989., zapravo donesene kako bi se nanijela šteta profesionalnom ugledu dotičnih sudaca i mišljenju koje osobe imaju o tim sucima ili pak kako bi se te suce stigmatiziralo te stoga zaustavio razvoj njihove karijere.
- 365 Iz prethodno navedenog proizlazi da su, s obzirom na to da se osporavane nacionalne odredbe odnose na takve informacije, uključujući obvezu navođenja naziva određene političke stranke, funkcija koje su se obavljale i razdoblje članstva u toj stranci, odnosno na osobne podatke, koji su isto „osjetljivi” u smislu članka 9. OUZP-a, te su nacionalne odredbe, čak i ako se njima doista nastojao postići legitiman cilj naveden u ovom slučaju, u svakom slučaju neprikladne za ostvarivanje tog cilja.
- 366 Utvrđenja iz točaka 362. do 365. ove presude dovoljna su da se isključi da osporavane nacionalne odredbe, s obzirom na to da se njima predviđa prikupljanje i objava na internetu informacija o članstvu osobe u političkoj stranci prije imenovanja na mjesto suca i za vrijeme mandata prije 29. prosinca 1989., mogu ispunjavati zahtjeve koji proizlaze iz načela proporcionalnosti navedenog u članku 52. stavku 1. Povelje, kao i članku 6. stavku 3. i članku 9. stavku 2. točki (g) OUZP-a. Iz toga slijedi da navedene nacionalne odredbe, s obzirom na to da se odnose na takve informacije, povređuju odredbe članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3. i članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i odredbe članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje.
- 367 Suprotno tomu, kad je riječ o drugim informacijama iz osporavanih nacionalnih odredbi, odnosno informacijama o trenutačnom ili prethodnom članstvu u udruženju i trenutačnom ili prethodnom obavljanju funkcija u tom udruženju ili neprofitnoj zakladi, ne može se isključiti, *a priori*, da činjenica da se takve informacije objavljuju na internetu pridonosi otkrivanju postojanja eventualnih sukoba interesa koji mogu utjecati na obavljanje dužnosti dotičnih sudaca tijekom ispitivanja određenih predmeta time što pridonosi nepristranom obavljanju tih dužnosti, a stoga i jačanju povjerenja osoba u djelovanje pravosuđa (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 83.).
- 368 Stoga valja, kao drugo, provjeriti bi li se cilj koji navodi Republika Poljska razumno mogao ostvariti na jednako učinkovit način drugim mjerama koje manje ugrožavaju prava dotičnih sudaca na poštovanje njihova privatnog života i na zaštitu njihovih osobnih podataka te je li predmetno zadiranje neproporcionalno u odnosu na taj cilj, što osobito uključuje odvagivanje njegove važnosti i ozbiljnosti tog zadiranja.
- 369 Takve ocjene treba provesti, među ostalim, uzimajući u obzir sve pravne i činjenične elemente svojstvene dotičnoj državi članici, kao što su postojanje drugih mjera namijenjenih jamčenju takve nepristranosti i sprečavanju sukoba interesa (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 86.).

- 370 U tom pogledu, iako je točno, kao što to tvrdi Komisija i kao što proizlazi iz točke 300. ove presude, da već postoje različite nacionalne odredbe kako bi se propisalo jamčenje nepristranosti sudaca u Poljskoj i pridonijelo tom jamčenju, iz toga ipak ne proizlazi da treba smatrati da mjere kojima se nastoje dodatno ojačati ta nepristranost, uključujući dojam nepristranosti, i povjerenje osoba u nepristranost prekoračuju ono što je nužno u takve svrhe.
- 371 Osim toga, činjenica da se predmetne informacije stavljaju na raspolaganje tijelima od kojih se traži da odlučuju o eventualnim sukobima interesa ili da ih spriječe, kao što to tvrdi Komisija, nužno ne omogućuje osobama da se same upoznaju s tim informacijama i da otkriju eventualno postojanje takvih sukoba koji iz njih proizlaze te da se po potrebi pozovu na navedene informacije kako bi zatražile izuzeće suca od kojeg se traži da odluči o određenom predmetu. Isto tako, objava na internetu tih informacija dotičnim osobama načelno omogućuje da im pristupe potpuno transparentno a da pritom ne trebaju poduzimati nikakve korake kako bi se obavijestile o onima koji odlučuju u sporovima u kojima su one stranke. Takva transparentnost istodobno može pridonijeti jačanju povjerenja tih osoba u pravosuđe.
- 372 Međutim, valja, s jedne strane, istaknuti da se u ovom slučaju predmetni osobni podaci osobito odnose na razdoblja prije dana od kojeg je sudac dužan podnijeti izjavu koja se zahtijeva na temelju osporavanih nacionalnih odredbi, i to neovisno o tome koliko su ranije postojala predmetna razdoblja. Naime, ako ne postoji barem vremensko ograničenje predmetnih prethodnih razdoblja, ne može se razumno smatrati da su, u dijelu u kojem se odnose na takva prethodna razdoblja, predmetne mjere ograničene na ono što je strogo nužno kako bi se pridonijelo jačanju prava osoba na to da u određenom predmetu njihov slučaj ispita sud koji ispunjava zahtjev nepristranosti, kao i jačanju povjerenja tih pojedinaca u tu nepristranost.
- 373 S druge strane, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 359. ove presude, za potrebe ocjene proporcionalnosti obrade koju Komisija dovodi u pitanje također valja procijeniti ozbiljnost zadiranja u temeljna prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka koje predstavlja ta obrada i provjeriti je li važnost cilja u općem interesu koji se njome nastoji postići povezana s tom ozbiljnošću.
- 374 Kako bi se procijenila ozbiljnost tog zadiranja, među ostalim treba uzeti u obzir prirodu predmetnih osobnih podataka, osobito njihovu potencijalnu osjetljivost, kao i prirodu i konkretne modalitete obrade navedenih podataka, osobito broj osoba koje im imaju pristup i modalitete pristupa tim podacima (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 99. i navedena sudska praksa). Kao što se to naglašava u točki 369. ove presude, u tu svrhu također treba uzeti u obzir sve pravne i činjenične elemente svojstvene državi članici o kojoj je riječ.
- 375 U ovom slučaju valja istaknuti, kao prvo, da se objavom na internetu predmetnih informacija s navođenjem imena, ovisno o predmetu poslovanja udruženja ili neprofitnih zaklada, mogu otkriti informacije o određenim osjetljivim aspektima privatnog života dotičnih sudaca, osobito njihova vjerska ili filozofska uvjerenja, a takve su informacije, kao što je to prethodno utvrđeno, obuhvaćene člankom 9. stavkom 1. OUZP-a.
- 376 Kao drugo, valja istaknuti da predmetnom obradom osobnih podataka ti podaci postaju slobodno dostupni na internetu cjelokupnoj javnosti, a zatim i potencijalno neograničenom broju osoba, tako da ta obrada može osobama koje se – zbog razloga koji nemaju veze s navedenim ciljem u općem interesu kojim se nastoji osigurati nepristranost sudaca i spriječiti sukobe interesa u pogledu tih sudaca – pokušavaju informirati o osobnoj situaciji podnositelja izjave omogućiti

slobodan pristup navedenim podacima (vidjeti u tom smislu presudu od 22. studenoga 2022., Luxembourg Business Registers, C-37/20 i C-601/20, EU:C:2022:912, t. 42. i navedenu sudsku praksu).

- 377 Kao treće, valja uzeti u obzir i to da, kao što to tvrdi Komisija i kao što se naglašava u točki 364. ove presude, u posebnom kontekstu svojstvenom državi članici o kojoj je riječ, u kojem su donesene osporavane nacionalne odredbe, predmetna objava na internetu osobnih podataka dotične suce može, primjerice, izložiti opasnosti od neopravdane stigmatizacije i tako neopravdano utjecati na mišljenje koje osobe i opća javnost imaju o tim sucima, kao i opasnosti od neopravdanog ometanja razvoja njihove karijere.
- 378 Stoga treba smatrati da obrada osobnih podataka kao što je ona uvedena osporavanim nacionalnim odredbama predstavlja osobito teško zadiranje u temeljna prava ispitanika na poštovanje njihova privatnog života i zaštitu njihovih osobnih podataka koja su propisana člankom 7. i člankom 8. stavkom 1. Povelje.
- 379 Stoga treba odvagovati ozbiljnost tog zadiranja i važnost navedenog cilja u općem interesu kojim se nastoji osigurati nepristranost sudaca, uključujući dojam nepristranosti, i spriječiti sukobe interesa u pogledu tih sudaca te pritom povećati transparentnost i povjerenje osoba u tu nepristranost.
- 380 U tu svrhu valja osobito uzeti u obzir postojanje i opseg opasnosti koja se time navodno suzbija te ciljeve koji se stvarno nastoje postići osporavanim nacionalnim odredbama s obzirom na, među ostalim, kontekst u kojem su donesene, tako da rezultat odvagivanja koje treba provesti između tih ciljeva, s jedne strane, i prava ispitanika na poštovanje privatnosti i na zaštitu njihovih osobnih podataka, s druge strane, nije nužno jednak za sve države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 110. i navedenu sudsku praksu).
- 381 U ovom slučaju valja utvrditi da, s obzirom na opći i posebni nacionalni kontekst koji je već naveden i u kojem su donesene osporavane nacionalne odredbe, kao i osobito teške posljedice koje te nacionalne odredbe mogu imati na dotične suce, rezultat odvagivanja između zadiranja koje proizlazi iz objave na internetu predmetnih osobnih podataka i navedenog cilja u općem interesu nije uravnotežen.
- 382 Naime, u usporedbi sa *statusom quo ante* koji proizlazi iz nacionalnog pravnog okvira koji je prethodno postojao, objava na internetu predmetnih osobnih podataka predstavlja potencijalno znatno zadiranje u temeljna prava zajamčena člankom 7. i člankom 8. stavkom 1. Povelje, pri čemu se to zadiranje u ovom slučaju ne može opravdati eventualnim koristima koje bi iz njega mogle proizaći u smislu sprečavanja sukoba interesa kod sudaca i povećanja povjerenja u njihovu nepristranost.
- 383 Osim toga, u tom kontekstu valja naglasiti da svaki sudac na temelju pravila koja se općenito primjenjuju na status sudaca i izvršavanje njihove dužnosti ima obvezu izuzeti se iz svakog predmeta u kojem bi neka okolnost, kao što su njegovo trenutačno ili prethodno članstvo u udruženju odnosno trenutačno ili prethodno obavljanje funkcija u tom udruženju ili neprofitnoj zakladi, legitimno mogla stvoriti sumnju u njegovu nepristranost.
- 384 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja utvrditi da osporavane odredbe povređuju odredbe članka 6. stavka 1. prvog podstavka točaka (c) i (e), članka 6. stavka 3. i članka 9. stavka 1. OUZP-a, kao i odredbe članka 7. i članka 8. stavka 1. Povelje, i u dijelu u kojem se odnose na

prikupljanje i objavu na internetu osobnih podataka o trenutačnom ili prethodnom članstvu u udruženju i o trenutačnom ili prethodnom obavljanju funkcija u tom udruženju ili neprofitnoj zakladi.

385 U tim okolnostima peti prigovor treba u cijelosti prihvatiti jer se temelji na povredi tih odredbi prava Unije.

386 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja utvrditi da je:

- time što je Disciplinskom vijeću, čija neovisnost i nepristranost nisu zajamčene, dodijelila nadležnost da odlučuje o predmetima koji izravno utječu na status i obavljanje dužnosti suca ili pomoćnika suca, kao što su, s jedne strane, zahtjevi za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca ili za njihovo uhićenje, kao i, s druge strane, predmeti u području radnog prava i socijalnog osiguranja u pogledu sudaca Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) i predmeti koji se odnose na umirovljenje potonjih sudaca, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a;
- time što je donijela i zadržala na snazi članak 107. stavak 1. točke 2. i 3. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima i članak 72. stavak 1. točke 1. do 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, koji omogućuju da se ispitivanje poštovanja zahtjeva Unije koji se odnose na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud kvalificira kao stegovna povreda, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na temelju članka 267. UFEU-a;
- time što je donijela i zadržala na snazi članak 42.a stavke 1. i 2. i članak 55. stavak 4. Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članak 26. stavak 3. i članak 29. stavke 2. i 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, članak 5. stavke 1.a i 1.b Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, kao i članak 8. Zakona o izmjeni zakona, kojima se svakom nacionalnom sudu zabranjuje da provjeri poštovanje zahtjeva koji proizlaze iz prava Unije i koji se odnose na jamstvo u pogledu zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na temelju načela nadređenosti prava Unije;
- time što je donijela i zadržala na snazi članak 26. stavke 2. i 4. do 6. te članak 82. stavke 2. do 5. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu, kao i članak 10. Zakona o izmjeni zakona, kojima se utvrđuje isključiva nadležnost Vijeća za izvanredni nadzor i javne poslove za ispitivanje prigovora i pravnih pitanja povezanih s nepostojanjem neovisnosti suda ili suca, Republika Poljska povrijedila obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje, kao i na temelju članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije;
- time što je donijela i zadržala na snazi članak 88.a Izmijenjenog zakona o redovnim sudovima, članak 45. stavak 3. Izmijenjenog zakona o Vrhovnom sudu i članak 8. stavak 2. Izmijenjenog zakona o upravnim sudovima, Republika Poljska povrijedila pravo na poštovanje privatnog života i pravo na zaštitu osobnih podataka, koja su zajamčena člankom 7. i člankom 8. stavkom 1. Povelje kao i člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (c) i (e), člankom 6. stavkom 3. i člankom 9. stavkom 1. OUZP-a.

387 U preostalom dijelu tužba se odbija, odnosno, u dijelu u kojem Komisija svojim prvim prigovorom nastoji utvrditi povredu članka 267. UFEU-a.

Troškovi

388 U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da je Komisija podnijela zahtjev da se Republici Poljskoj naloži snošenje troškova i da Republika Poljska u bitnome nije uspjela u postupku, treba joj naložiti da snosi troškove, uključujući one koji se odnose na postupke privremene pravne zaštite.

389 U skladu s člankom 140. stavkom 1. Poslovnika, Kraljevina Belgija, Kraljevina Danska, Kraljevina Nizozemska, Republika Finska i Kraljevina Švedska snosit će vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Time što je Disciplinskom vijeću Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud, Poljska), čija neovisnost i nepristranost nisu zajamčene, dodijelila nadležnost da odlučuje o predmetima koji izravno utječu na status i obavljanje dužnosti suca ili pomoćnika suca, kao što su, s jedne strane, zahtjevi za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv sudaca i pomoćnika sudaca ili za njihovo uhićenje, kao i, s druge strane, predmeti u području radnog prava i socijalnog osiguranja u pogledu sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) i predmeti koji se odnose na umirovljenje potonjih sudaca, Republika Poljska povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.**
- 2. Time što je donijela i zadržala na snazi članak 107. stavak 1. točke 2. i 3. ustave – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon o ustrojstvu redovnih sudova) od 27. srpnja 2001., kako je izmijenjena ustawom o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih zakona) od 20. prosinca 2019., te članak 72. stavak 1. točke 1. do 3. ustave o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017., kako je izmijenjena navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., koji omogućuju da se ispitivanje poštovanja zahtjeva Europske unije koji se odnose na zakonom prethodno ustanovljen neovisan i nepristran sud kvalificira kao stegovna povreda, Republika Poljska povrijedila je obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao i na temelju članka 267. UFEU-a.**
- 3. Time što je donijela i zadržala na snazi članak 42.a stavke 1. i 2. i članak 55. stavak 4. Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, kako je izmijenjen prethodno navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., članak 26. stavak 3. i članak 29. stavke 2. i 3. Zakona o Vrhovnom sudu, kako je izmijenjen navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., članak 5. stavke 1.a i 1.b ustave – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Zakon o ustrojstvu upravnih sudova) od 25. srpnja 2002., kako je izmijenjen istim zakonom od 20. prosinca 2019., kao i članak 8. potonjeg zakona, kojima se svakom nacionalnom sudu zabranjuje da provjeri poštovanje zahtjeva koji proizlaze iz prava Unije i koji se odnose na jamstvo u pogledu zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda, Republika Poljska**

povrijedila je obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje o temeljnim pravima, kao i na temelju načela nadređenosti prava Unije.

4. Time što je donijela i zadržala na snazi članak 26. stavke 2. i 4. do 6. te članak 82. stavke 2. do 5. Zakona o Vrhovnom sudu, kako je izmijenjen prethodno navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., kao i članak 10. potonjeg zakona, kojima se utvrđuje isključiva nadležnost Izbe Kontroli Nadzwyuczajnej i Spraw Publicznych (Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove) Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud, Poljska) za ispitivanje prigovora i pravnih pitanja povezanih s nepostojanjem neovisnosti suda ili suca, Republika Poljska povrijedila je obveze koje ima na temelju odredbi članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje o temeljnim pravima, kao i na temelju članka 267. UFEU-a i načela nadređenosti prava Unije.
5. Time što je donijela i zadržala na snazi članak 88.a Zakona o ustrojstvu redovnih sudova, kako je izmijenjen prethodno navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., članak 45. stavak 3. Zakona o Vrhovnom sudu, kako je izmijenjen navedenim zakonom od 20. prosinca 2019., i članak 8. stavak 2. Zakona o ustrojstvu upravnih sudova, kako je izmijenjen istim zakonom od 20. prosinca 2019., Republika Poljska povrijedila je pravo na poštovanje privatnog života i pravo na zaštitu osobnih podataka, koja su zajamčena člankom 7. i člankom 8. stavkom 1. Povelje o temeljnim pravima, kao i člankom 6. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (c) i (e), člankom 6. stavkom 3. i člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka).
6. U preostalom dijelu tužba se odbija.
7. Republici Poljskoj nalaže se da, osim vlastitih troškova, snosi i troškove Europske komisije, uključujući one koji se odnose na postupke privremene pravne zaštite.
8. Kraljevina Belgija, Kraljevina Danska, Kraljevina Nizozemska, Republika Finska i Kraljevina Švedska snosit će vlastite troškove.

Potpisi